

SEANCE DU MERCREDI 13 JUIN 1979
VERGADERING VAN WOENSDAG 13 JUNI 1979ASSEMBLEE
VOLTALLIGE VERGADERING

SOMMAIRE:

CONGES:

Page 614.

PROPOSITION (Dépôt):

Page 614.

M. Perin. — Proposition de modification de l'article 59bis de la Constitution.

PROJETS DE LOI (Discussion):

Projet de loi contenant le budget des Voies et Moyens de l'année budgétaire 1979.

Projet de loi contenant le budget de la Dette publique de l'année budgétaire 1979.

Projet de loi ajustant le budget de la Dette publique de l'année budgétaire 1978.

Motion d'ordre. — Orateurs: M. le Président, MM. Vanderpoorten, Van der Elst, M. Geens, ministre des Finances, M. Kevers, Mme Pétry, MM. Jorissen, Payfa, André, p. 614.

Vote, p. 615.

Discussion générale. — Orateurs: M. Lagae, rapporteur, M. Geens, ministre des Finances, MM. Henrion, Maes, de Wasseige, Wyninckx, Delpérée, C. De Clercq, p. 617.

PROPOSITION DE LOI (Discussion):

Proposition de loi créant la société agricole.

Discussion générale. — Orateurs: M. Cooreman, rapporteur, Basecq, Sondag, Smeers, Neuray, M. Lavens, ministre de l'Agriculture et des Classes moyennes, p. 629.

Vote des articles, p. 633.

Orateurs: MM. Vanderpoorten, Cooreman, rapporteur, M. Lavens, ministre de l'Agriculture et des Classes moyennes, M. De Seranno, p. 633.

Ann. parl. Sénat — Session extraordinaire 1979
Parlem. Hand. Senaat — Buitengewone zitting 1979

INHOUDSOPGAVE:

VERLOF:

Bladzijde 614.

VOORSTEL (Indiening):

Bladzijde 614.

De heer Perin. — Voorstel tot wijziging van artikel 59bis van de Grondwet.

ONTWERPEN VAN WET (Bespreking):

Ontwerp van wet houdende de Rijksmiddelenbegroting voor het begrotingsjaar 1979.

Ontwerp van wet houdende de Rijksschuldbegroting voor het begrotingsjaar 1979.

Ontwerp van wet houdende aanpassing van de Rijksschuldbegroting voor het begrotingsjaar 1978.

Motie van orde. — *Sprekers*: de Voorzitter, de heren Vanderpoorten, Van der Elst, de heer Geens, minister van Financiën, de heer Kevers, Mevr. Pétry, de heren Jorissen, Payfa, André, blz. 614.

Stemming, blz. 615.

Algemene bespreking. — *Sprekers*: de heer Lagae, verslaggever, de heer Geens, minister van Financiën, de heren Henrion, Maes, de Wasseige, Wyninckx, Delpérée, C. De Clercq, blz. 617.

VOORSTEL VAN WET (Bespreking):

Voorstel van wet tot instelling van de landbouwennootschap.

Algemene bespreking. — *Sprekers*: de heren Cooreman, verslaggever, Basecq, Sondag, Smeers, Neuray, de heer Lavens, minister van Landbouw en Middenstand, blz. 629.

Stemming over de artikelen, blz. 633.

Sprekers: de heren Vanderpoorten, Cooreman, verslaggever, de heer Lavens, minister van Landbouw en Middenstand, de heer De Seranno, blz. 633.

ORDRE DES TRAVAUX:

Orateurs: M. le Président, M. Lavens, ministre de l'Agriculture et des Classes moyennes, M. Neuray, p. 642.

PROPOSITIONS DE LOI (Dépôt):

Page 642.

M. C. De Clercq. — Proposition de loi portant obligation d'inscrire au budget de l'Etat un crédit annuel destiné à permettre l'adaptation des avantages accordés à certaines catégories de personnes.

M. De Baere. — Proposition de loi relative aux logements collectifs pour personnes âgées.

M. Vanderpoorten. — Proposition de loi portant suspension des augmentations de loyer des habitations sociales.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN:

Sprekers: de Voorzitter, de heer Lavens, minister van Landbouw en Middenstand, de heer Neuray, blz. 642.

VOORSTELLEN VAN WET (Indiening):

Bladzijde 642.

De heer C. De Clercq. — Voorstel van wet tot vaststelling van het jaarlijks krediet in de Rijksbegroting tot aanpassing van de voordelen, toegekend aan zekere categorieën van personen.

De heer De Baere. — Voorstel van wet betreffende de collectieve huisvesting voor bejaarden.

De heer Vanderpoorten. — Voorstel van wet houdende opschorting van de verhoging van de huurprijs der sociale woningen.

PRESIDENCE DE M. ROBERT VANDECKERCKHOVE, PRESIDENT
VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER ROBERT VANDECKERCKHOVE, VOORZITTER

MM. Mesotten et Jorissen, secrétaires, prennent place au bureau.

De heren Mesotten en Jorissen, secretarissen, nemen plaats aan het bureau.

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.

De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 14 heures.

De vergadering wordt geopend te 14 uur.

CONGES — VERLOF

MM. Coppieters, pour raisons de santé jusqu'au 21 juin 1979; Meunier, pour raisons de santé jusqu'au 19 juin 1979; Verleysen, en mission à l'étranger jusqu'au 28 juin 1979, demandent un congé.

Vragen verlof: de heren Coppieters, wegens gezondheidsredenen tot 21 juni 1979; Meunier, wegens gezondheidsredenen tot 19 juni 1979; Verleysen, met opdracht in het buitenland tot 28 juni 1979.

— Ces congés sont accordés.

Dit verlof wordt toegestaan.

Mme Hanquet, pour raisons familiales; MM. Lutgen, retenu par d'autres devoirs; D'Haeyer et Daulne, retenus par des obligations professionnelles, demandent de les excuser de ne pouvoir assister à la réunion de ce jour.

Afwezig met bericht van verhindering: Mevr. Hanquet, wegens familiale redenen; de heren Lutgen, wegens andere plichten; D'Haeyer en Daulne, wegens beroepsplichten.

— Pris pour information.

Voor kennisgeving.

PROPOSITION — VOORSTEL

Dépôt — Indiening

M. le Président. — M. Perin a déposé une proposition de modification de l'article 59bis de la Constitution.

De heer Perin heeft een voorstel tot wijziging van artikel 59bis van de Grondwet ingediend.

Cette proposition sera traduite, imprimée et distribuée.

Dit voorstel zal worden vertaald, gedrukt en rondgedeeld.

Elle est renvoyée à la commission de révision de la Constitution et de réforme des institutions.

Het wordt verwezen naar de commissie voor de herziening van de Grondwet en de hervorming der instellingen.

ONTWERP VAN WET HOUDENDE DE RIJKSMIDDELENBEGROTING VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1979

ONTWERP VAN WET HOUDENDE DE RIJKSSCHULDBEGROTING VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1979

ONTWERP VAN WET HOUDENDE AANPASSING VAN DE RIJKSSCHULDBEGROTING VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1978

Motie van orde

PROJET DE LOI CONTENANT LE BUDGET DES VOIES ET MOYENS DE L'ANNEE BUDGETAIRE 1979

PROJET DE LOI CONTENANT LE BUDGET DE LA DETTE PUBLIQUE DE L'ANNEE BUDGETAIRE 1979

PROJET DE LOI AJUSTANT LE BUDGET DE LA DETTE PUBLIQUE DE L'ANNEE BUDGETAIRE 1978

Motion d'ordre

De Voorzitter. — Dames en Heren, aan de orde is de behandeling van de ontwerpen van wet betreffende de Rijksmiddelenbegroting en de Rijksschuldbegroting.

L'ordre du jour appelle la discussion des projets de loi relatifs au budget des Voies et Moyens et de la Dette publique.

Het woord is aan de heer Vanderpoorten voor een motie van orde.

De heer Vanderpoorten. — Mijnheer de Voorzitter, mijn vraag strekt ertoe u te verzoeken de commissievergaderingen die voor deze namiddag zijn gepland, op te schorten derwijze dat alle leden die normaaliter deel uitmaken van deze commissies de gelegenheid zouden krijgen om in de openbare vergadering van de Senaat aanwezig te zijn en het debat over de Rijksmiddelenbegroting bij te wonen, waar-

van ik sedert mijn prille parlementaire jeugd gehoord heb dat dit het belangrijkste debat is tussen regering en Parlement.

Persoonlijk wens ik hier aanwezig te blijven, maar ik ben ook lid van de commissie voor de herziening van de Grondwet, die eveneens belangrijk is. Ik heb echter niet de gave mij fysiek te splitsen. Misschien zal men zowel van oppositiezijde als vanwege de meerderheid aan de Eerste minister enkele vragen willen stellen. Daarom, Mijnheer de Voorzitter, richt ik eerbiedig en ootmoedig maar met aandrang de vraag tot u gebruik te maken van uw prerogatieven om te beslissen dat de commissievergaderingen van deze namiddag ambtshalve worden uitgesteld ten einde ons de mogelijkheid te bieden hier aanwezig te zijn.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Van der Elst.

De heer Van der Elst. — Mijnheer de Voorzitter, ik wens namens onze fractie het verzoek van de heer Vanderpoorten te steunen.

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Geens.

De heer Geens, Minister van Financiën. — Mijnheer de Voorzitter, ik meen dat de regeling van de werkzaamheden verleden week werd vastgesteld door de commissie voor de parlementaire werkzaamheden. Op dat ogenblik had men daar toch kennis van.

De heer Vanderpoorten. — Die commissie is vorige week niet bijeen geweest. Dat argument vervalt dus.

De Voorzitter. — Het is inderdaad niet vorige week, maar vóór veertien dagen dat de regeling van onze werkzaamheden werd vastgelegd.

De heer Geens, Minister van Financiën. — Mijnheer de Voorzitter, ik veronderstel toch dat de agenda niet wordt vastgesteld tenzij de fractievoorzitters ermee instemmen. Op dat ogenblik moet men er toch kennis van gehad hebben dat de openbare vergadering zou samenvallen met sommige commissievergaderingen.

Ik vraag dan ook dat men zich houdt aan de oorspronkelijke regeling.

M. le Président. — La parole est à M. Kevers.

M. Kevers. — Monsieur le Président, l'ordre des travaux a été communiqué la semaine dernière et n'a pas donné lieu à opposition. Alors, je ne vois pas très bien pourquoi il faudrait le modifier aujourd'hui.

M. Vanderpoorten. — Le cas est exceptionnel. Je souligne une fois encore que la discussion du budget des Voies et Moyens revêt une grande importance.

La semaine dernière, il n'y a pas eu de réunion des présidents de groupe.

Si la majorité souhaite être absente au moment où son gouvernement défendra ce budget, c'est son affaire. Mais moi, je veux être présent et je ne pourrai donc assister à la réunion de la commission de révision constitutionnelle qui est cependant très importante aussi. Je ne tiens pas comme parlementaire à être accusé par la presse de me désintéresser des affaires de l'Etat.

Je demande donc un vote sur cette question, Monsieur le Président. Les membres doivent être présents à 2 heures pour voter. Que chacun prenne ses responsabilités.

Voilà ce que je voulais dire.

M. le Président. — La parole est à Mme Pétry.

Mme Pétry. — Monsieur le Président, M. Vanderpoorten avait, ce matin, en commission de la réforme des institutions, évoqué ce problème.

Il est vrai, hélas! que nous n'avons pas le don d'ubiquité, et la difficulté en question ne date pas d'aujourd'hui. Il est évident qu'en d'autres circonstances, des commissions fonctionnent pendant les réunions de l'Assemblée. Ce qui est dommage, c'est que la presse rapporte toujours l'absentéisme en séance publique et ne parle pas des parlementaires présents dans les commissions.

De heer Jorissen. — Daar mag de pers niet binnen!

Mme Pétry. — Par ailleurs, il est exact que l'ordre du jour avait été accepté.

Je dirai également que depuis l'instauration de la commission spéciale, notre président et les membres ont estimé devoir travailler à un rythme rapide et je suis entièrement d'accord avec eux.

En résumé, nous ne pouvons être de deux côtés à la fois, mais les excuses me semblent tout de même très valables.

Je me demande tout de même si M. Vanderpoorten, pour lequel j'ai d'ailleurs beaucoup d'estime, comme il le sait, ne pose pas le problème dans des termes un peu dépassés par les événements. Mais, je le répète, tout le monde sait que la difficulté n'est pas d'aujourd'hui.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Jorissen.

De heer Jorissen. — Mijnheer de Voorzitter, ik stel vast dat wij vandaag de Rijksmiddelenbegroting bespreken en dat de fracties van de meerderheid zeer schaars aanwezig zijn.

De Voorzitter. — De commissie voor de Financiën is reeds klaar met haar werkzaamheden. Het argument dat de vergadering van deze commissie zou samenvallen met de bespreking van de Rijksmiddelenbegroting in openbare vergadering, valt dus weg. Dan is er nog de commissie voor het Verkeerswezen. De heer Maes, die voorzitter is van die commissie, kan ons wellicht hierover uitleg geven.

De heer Maes. — De vergadering van de commissie voor het Verkeerswezen is nog niet begonnen, Mijnheer de Voorzitter.

De Voorzitter. — De vergadering van de commissie voor het Verkeerswezen kan dus gemakkelijk worden uitgesteld. Blijft dus nog alleen de vergadering van de commissie voor de herziening van de Grondwet. Ik heb vanmiddag het advies van deze commissie gevraagd en dat advies luidde dat ze ook vanmiddag wenste te vergaderen. Ik wens dus nu het advies te vragen van de leden van Senaat.

La parole est à M. Payfa.

M. Payfa. — Je considère que la remarque de M. Vanderpoorten est absolument régulière pour les commissions courantes.

En ce qui concerne la commission de la réforme des institutions, j'estime que celle-ci doit se réunir d'urgence.

M. Vanderpoorten. — La commission de la révision de la Constitution est, pendant cette constituante, la plus importante.

M. le Président. — Je constate qu'il y a plusieurs points de vue.

Ik stel voor dat wij zouden beslissen bij zitten en opstaan.

M. Vanderpoorten. — Nous demandons le vote nominatif, Monsieur le Président.

De Voorzitter. — Wordt deze vraag gesteund? (*Meer dan negen leden staan op.*)

Aangezien de naamstemming reglementair is gevraagd zal ertoe worden overgegaan.

Mme Pétry. — Avant qu'il soit procédé au vote, je demande que les membres qui se trouvent en commission soient prévenus.

M. le Président. — Ils le sort à l'instant même, Madame.

M. Payfa. — Je demande que l'on procède à un vote séparé sur le point de savoir si la commission de la réforme des institutions peut quand même siéger cet après-midi.

M. le Président. — En fait, on demande de suspendre les travaux de la seule commission qui soit encore convoquée.

C'est sur ce point que le vote devra avoir lieu.

De heer Vanderpoorten stelt dus voor dat de vergaderingen van de commissies tijdens de bespreking van de Rijksmiddelenbegroting zouden worden geschorst.

Hij vraagt de naamstemming over dat voorstel.

— Il est procédé au vote nominatif sur la proposition de M. Vanderpoorten.

Er wordt tot naamstemming overgegaan over het voorstel van de heer Vanderpoorten.

82 membres sont présents.

82 leden zijn aanwezig.

22 votent oui.

22 stemmen ja.

60 votent non.

60 stemmen neen.

Ont pris part au vote:

Hebben aan de stemming deelgenomen:

MM. André, Bailly, Bascour, Basecq, Bataille, Mme Bernaerts-Viroux, MM. Bertrand, Boey, Bonmariage, Busieau, Calewaert, Claeys, Coppens, Croux, Cugnon, Cuvelier, De Baere, De Clercq (Constant), Decoster, De Kerpel, Delmotte, Mme De Loore-Raeymaekers, MM. Delpérée, De Rore, De Seranno, De Smeyster, le chevalier de Stexhe, de Wasseige, Donnay, Egelmeers, Féris, Flagothier, Geens, Gerits, Gijs, Gillet (Jean), Mme Gillet (Lucienne), MM. Goossens, Henrion, Mme Herman-Michielsens, MM. Houben, Humblet (Jean), Jorissen, Kenens, Kevers, Lagae, Lagneau, Lecoq, Lee-mans, Maes, Mesotten, Nauwelaerts, Noël de Burlin, Nutkewitz, Mme Panneels-Van Baelen, MM. Payfa, Pede, Mme Pétry, MM. Poulet, Radoux, Seeuws, Spitaels, Mme Staels-Dompas, MM. Sweert, Tilquin, Toussaint (Théophile), Mme Turf-De Munter, MM. Van Canneyt, Vandekerckhove (Rik), Vandenabeele, Van den Broeck, Van den Eynden, Van der Elst, Vanderpoorten, Vandezande, Vangeel, Vannieuwenhuyze, Van Ooteghem, Vergeylen, Waltniel, Wyninckx et Vandekerckhove (Robert).

Etaient excusés:

Waren verontschuldigd:

Mmes Hanquet et Planckaert-Staessens, MM. de Bruyne, Demuyter, Vernimmen, Deleeck, Toussaint (Michel), Meunier, Coppieters, Verleysen, Lutgen, D'Haeyer et Daulne.

Etaient absents:

Waren afwezig:

MM. Adriaenssens, Akkermans, Belot, Bogaerts, Bury, Califice, Canipel, Capoen, Carpels, Cerf, Chabert, Coen, Conrotte, Cooreman, Cudell, Daems, Mme De Backer-Van Ocken, MM. De Bondt, Declercq (Roger), Deconinck, De Graeve, Mme De Pauw-Deveen, MM. De Rouck, Descamps, Désir, Deworme, Dewulf, Mme D'Hondt-Van Opdenbosch, MM. Dulac, conte du Monceau de Bergendal, Dussart, Féaux, Février, Gillet (Roland), Mme Goor-Eyben, MM. Gramme, Guillaume (Emile), Guillaume (François), Hanin, Hismans, Hostekint, Hoyaux, Hubin, Humblet (Antoine), Kuylen, Lacroix, Lagasse, Lahaye, Lallemand, Lambiotte, Lavens, Lepaffe, Lindemans, Mainil, Mmes Mathieu-Mohin, Mayence-Goossens, M. Moureaux, Mme Nauwelaerts-Thues, MM. Neuray, Paque, Paulus, Perin, Piot, Pou-lain, Mme Remy-Oger, MM. Renard, Smeers, Mme Smitt, MM. Sondag, Storme, Van den Nieuwenhuijsen, van de Put, Vanderborcht, Vandersmissen, Vandewiele, Van Elsen, Vangronsveld, Vanhaverbeke, Van Herreweghe, Van Nevel, Van Spitael, van Waterschoot, Ver-bist, Verhaegen et Windels.

M. le Président. — Je constate que le Sénat n'est pas en nombre.

Ik stel vast dat het quorum niet is bereikt. We zouden dus de vergadering moeten sluiten.

M. André. — Monsieur le Président, la tradition de notre Assemblée veut que, lorsqu'un vote effectué par surprise, convenons-en, (*exclamations sur les bancs libéraux et de la Volksunie*) fait apparaître que le Sénat n'est pas en nombre, une nouvelle séance soit prévue dans l'heure.

Mme Pétry. — Certainement.

M. André. — Je souhaite que cette tradition soit respectée. (*Applaudissements sur les bancs de la majorité.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Vanderpoorten.

De heer Vanderpoorten. — Mijnheer de Voorzitter, Heren Ministers, geachte collega's, ik versta mij zeer goed met mijn zeer dierbare collega André, maar hij heeft ongelijk als hij zegt dat ik bij verrassing een stemming heb uitgelokt, want zowel de meerderheid als de minderheid moeten aanwezig zijn wanneer een vergadering begint.

Bij de aanvang van deze vergadering heb ik er de aandacht op gevestigd dat vandaag de Rijksmiddelenbegroting in de Senaat wordt besproken, dat dit de belangrijkste begroting is die aan het Parlement wordt voorgelegd, en dat alle leden van het Parlement het recht en de mogelijkheden moeten hebben die bespreking, zij het stilzwijgend, bij te wonen. Daarom heb ik gevraagd dat de voor vanmiddag geplande commissievergaderingen zouden worden opgeschort om iedereen de gelegenheid te geven de bespreking van de Rijksmiddelenbegroting in openbare vergadering bij te wonen.

Ik heb daarover de stemming gevraagd en in het kader van zijn prerogatieven is de voorzitter op mijn verzoek ingegaan.

Je suis d'accord, j'y insiste, sur une suspension de séance durant une heure afin de permettre à chacun d'être présent dans cet hémicycle, c'est-à-dire là où il devrait se trouver. J'accepte également qu'entre-temps, la commission de révision de la Constitution se réunisse pour débattre des objets figurant à son ordre du jour. Je ne veux surprendre personne; je suis de bonne foi mais souhaite que la majorité prenne ses responsabilités.

M. le Président. — Je suggère au Sénat de faire sienne la proposition formulée par M. Vanderpoorten. Elle nous donne, en effet, une faculté que le règlement ne prévoit pas: différer la séance d'une heure. C'est une initiative qu'il convient d'apprécier. Entre-temps, nous pourrions nous réunir en commission de révision de la Constitution.

Je mets cette proposition aux voix.

— La proposition, mise aux voix par assis et levé, est adoptée.

Het voorstel, bij zitten en opstaan in stemming gebracht, wordt aangenomen.

M. André. — Monsieur le Président, je viens de voter en faveur de la proposition de M. Vanderpoorten. En effet, compte tenu des circonstances, elle me paraît raisonnable.

Essentiellement à l'intention de l'opinion publique, j'ajoute qu'il me semble regrettable de faire apparaître, d'une façon artificielle, un mauvais fonctionnement du Parlement, alors que la vraie raison de la situation créée dès le début de la présente séance...

M. Van Ooteghem. — C'est l'absence de la majorité.

Mme Pétry. — Ah non!

M. André. — ... réside probablement — et nous devons battre notre coulpe — dans une mauvaise organisation de nos travaux. Vous savez qu'aujourd'hui mercredi, matin et après-midi, il était prévu de discuter devant une commission très assidue d'importants problèmes à caractère institutionnel qui nous préoccupent tous; tous les membres de la commission peuvent témoigner du fait qu'elle est toujours nombreuse et qu'elle travaille avec zèle.

Mme Pétry. — Ces travaux étaient décidés il y a huit jours.

M. André. — C'est pourquoi, tout en acceptant la proposition de M. Vanderpoorten, je regrette qu'elle ait donné lieu à un débat de procédure en ce début de séance, car il ne peut que nuire aux institutions parlementaires. (*Applaudissements sur les bancs de la majorité.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Jorissen.

De heer Jorissen. — Mijnheer de Voorzitter, ik kan niet aanvaarden dat de oppositie ervan beschuldigd wordt de goede gang van zaken in de vergadering te verstoren dan wanneer ze alleen gevraagd heeft, wat haar recht is, vast te stellen of de meerderheid al dan niet aanwezig is.

Mevr. Pétry. — Ze is aanwezig!

De heer Jorissen. — De meerderheid heeft ongelijk de oppositie te beschuldigen want de meerderheid wordt geacht aanwezig te zijn om de regering te steunen, vooral bij de bespreking van de Rijksmiddelenbegroting, omdat wij anders kunnen besluiten dat de meerderheid niet meer achter de regering staat. (*Applaus op de banken van de Volksunie en op de liberale banken.*)

De Voorzitter. — Ik doe opmerken dat u nu discussieert over een beslissing die reeds genomen is. (*Men glimlacht.*)

Het woord is aan de heer Vanderpoorten.

De heer Vanderpoorten. — Mijnheer de Voorzitter, ik wil alleen nog zeggen dat ik altijd mijn rol als fractievoorzitter zal vervullen wanneer het nodig is, op gelijk welk ogenblik van de dag of de nacht.

Waar aan de oppositie verweten wordt een slechte dienst te bewijzen aan de parlementaire instellingen, antwoord ik dat de meerderheid aan onze instellingen verleden week in de Kamer een nog veel slechtere dienst heeft bewezen door volledig afwezig te blijven bij de bespreking van het ontwerp over de staatsvorming. (*Applaus op de liberale banken en op de banken van de Volksunie.*)

— La séance est suspendue à 14 h 20 m.

De vergadering wordt geschorst te 14 u. 20 m.

Elle est reprise à 15 h 35 m.

Ze wordt hervat te 15 u. 35 m.

M. le Président. — La séance est reprise.

De vergadering is hervat.

Wij vatten thans de algemene bespreking aan van de ontwerpen van wet betreffende de Rijksmiddelenbegroting en de Rijks-schuldbe-groting.

Het woord is aan de verslaggever.

De heer Lagae, verslaggever. — Mijnheer de Voorzitter, Heren Mi-nisters, geachte collega's, men zou verschillende argumenten kunnen aanvoeren om de behandeling van de begroting van de Rijksmiddelen voor 1979 tot discrete vormen te beperken: Eénmaal half-juni 1979 heeft de bespreking ongetwijfeld een deel van haar belang verloren, althans in formele zin; een begroting van de Rijksmiddelen, opgesteld door een vorige regering, is moeilijker te bespreken dan een begroting door de verantwoordelijke regering zelf opgesteld in de lijn van haar regeringsverklaring; na de bespreking in de Kamer en na de investituurdebatten, welke hier onlangs werden gehouden, is er gevaar voor herhaling; het feit dat een reeks begrotingen reeds behandeld werden vóór de Rijksmiddelenbegroting ontleent op eerste gezicht een deel van de belangstelling voor dit document.

Niettemin wil ik pleiten voor een grotere belangstelling voor deze begroting:

Ten eerste — zoals dit hier een uur geleden werd gezegd — omdat dit debat het belangrijkste is van het Parlement.

Ten tweede omwille van de ernst van de toestand van de openbare financiën, en de omvang van deze begroting.

Ten derde omwille van de fundamentele opties die in de eerste we-ken ter zake moeten worden genomen. Dit alles zal blijken uit de verdere uiteenzetting.

Eerst moeten wij samen de belangrijkste kencijfers van de Rijks-middelenbegroting overlopen.

Bij het indienen van de Rijksmiddelenbegroting nodigt de regering ons uit alle bestaande belastingen, met inbegrip van tijdelijke en voorlopige, ook in 1979 te doen invorderen aan de hand van de be-staande tarieven en onder de bestaande modaliteiten. Deze ontvangs-ten, voor het lopend gedeelte, worden geschat op 941,7 miljard frank waarvan 914,8 miljard frank fiscale ontvangsten en 26,9 miljard frank niet-fiscale. De kapitaalontvangsten belopen 13 miljard frank waarvan 12 miljard frank successierechten.

De fiscale ontvangsten zijn te verdelen als volgt: 562,7 miljard frank voor directe belastingen, 72,6 miljard frank douane en accijn-zen, 250,4 miljard frank BTW, zegel en gelijkgestelde rechten, 29,0 miljard frank registratie.

De directe belastingen blijven stijgen tegenover het geheel.

De niet-fiscale ontvangsten bevatten:

1,7 miljard frank teruggave van de EG voor het heffen van inkom-ten voor de EG;

0,5 miljard frank intresten van de Deposito- en Consignatiekas;

0,6 miljard frank renten aan de Staat uit het buitenland;

4,6 miljard frank aandeel van de Staat in de winsten van financiële ondernemingen;

0,996 miljard frank diverse opbrengsten;

9,899 miljard frank kijk- en luistergeld;

Een paar miljard frank intresten die afzonderlijk geboekt worden.

Samen dus voor de lopende ontvangsten 941,7 miljard frank tegen-over het cijfer van de lopende uitgaven, zijnde 1 022 miljard frank, of een tekort van 80,5 miljard frank. Cijfer dat inmiddels ongeveer 100 miljard frank geworden is wegens de lagere opbrengst van de belastingen enerzijds en onvermijdelijke bijkredieten anderzijds.

Bij deze kencijfers kan men nog volgende vergelijkingen bijvoegen.

1. Bij het tekort op de lopende uitgaven komt natuurlijk nog 128 miljard te financieren op de kapitaalverrichtingen, of netto in elk ge-val 230 miljard frank. Het brutoberoep op leningen zal oplopen tot 335 miljard frank in elk geval.

2. Tegenover 1978 stijgen de gevraagde ontvangsten met 60 mil-jard frank of 6,8 pct. Daar wij 14,1 miljard frank inkomsten recht-streeks overlaten aan de EG, moeten wij een correctie aanbrengen aan de vergelijking en wordt de gevraagde aangroei in feite 8,4 pct. Dit is een grotere groei dan die van het BNP. Als beide factoren juist geraamd zijn, dan kan men zeggen dat de regering de groei van de rijksontvangsten bijna heeft beperkt tot de groeivoet van het BNP, afgezien natuurlijk van gemeentelijke belastingen, sociale en para-fiscale lasten.

3. De lopende uitgaven stijgen met 6,75 pct. tegenover 1978 en met 7,79 pct. als men de bovengenoemde correctie toepast of even-veel als het BNP, zijnde 7,8 pct. tegenover 7,79 pct. Al deze cijfers zijn natuurlijk vrij relatief daar het nu reeds vaststaat dat de ont-vangsten lager zullen liggen en de uitgaven hoger.

4. De aangroei van de openbare schuld in 1979: Het cijfer zou dus 230 miljard frank worden, toevallig hetzelfde cijfer als het investe-ringsprogramma van de overheid globaal of ook 230 miljard frank. Bruto betekent dit 335 miljard frank te verhogen met het opnemen van middelen nodig om de 100 miljard frank investeringen te finan-cieren buiten de budgettaire sector en te verhogen met de leningen nodig voor de ondergeschikte besturen en de sociale sector. Deze op-telling is zeer indrukwekkend, vooral als men ze vergelijkt met het totaal van de overheidsschuld van een paar jaren geleden of met het BNP of met de schuldenlast in de ons omringende landen.

Het gevaar voor deflatie waarover men herhaaldelijk spreekt, lijkt dan ook achterhaald.

Waarom worden de overheidsontvangsten besteed?

Ook hier kan men enkele basiscijfers aanhouden:

a) Per soort kan men zeggen dat de sociale uitgaven bijna de helft in beslag nemen, namelijk 48,5 pct., de economische uitgaven zowat 20,9 pct., terwijl de algemene administratie nog 17,3 pct. kost.

b) Per departement: Het citeren van procenten doet ons de reële cijfers soms vergeten.

A. Ministeriële departementen 983,7 miljard;

B. Culturele kredieten 17,4 miljard;

C. Regionale kredieten 21,0 miljard;

Totaal 1 022,1 miljard.

In de ministeriële departementen en in volgorde:

1) Nationale Opvoeding zonder culturele of regionale kredieten: 193,144 miljard frank en zonder bijkredieten.

Hierbij ook te rekenen het aandeel in de pensioenen en in de Staatsschuld.

2) Pensioenen: 111,315 miljard frank.

3) Rijks-schuld: 99,867 miljard frank.

4) Sociale Voorzorg: 92,450 miljard frank.

5) Landsverdediging: 75,0 miljard frank.

6) Tewerkstelling en Arbeid: 74,8 miljard frank.

7) Justitie: 66,3 miljard frank.

8) Verkeerswezen zonder PTT: 64,4 miljard frank.

9) Openbare Werken: 46,0 miljard frank

Het is wellicht nuttiger te zien waar de aangroei plaatsheeft reke-ning houdend met het principe van de nulgroei, dit wil zeggen beper-king tot de indexstijging.

De grootste aangroei ligt natuurlijk bij de uitgaven in verband met de werkloosheid, zelfs als deze schijnbaar de jongste tijd niet is toe-genomen.

De pensioenen stijgen met 8,8 pct.

Het Riziv stijgt met 9,3 pct.

De Sociale Voorzorg met 10,0 pct.

De Openbare Werken met 9,0 pct.

Verder wens ik nog enkele opmerkingen te maken in verband met ons verslag.

Eerste probleem: de betere spreiding van de belastingen.

Bladzijde 3 van het verslag vermeldt dat de regering de voorkeur geeft aan het stimulerend effect van sociale uitgaven boven de ver-lichting van de fiscaliteit. Deze laatste, zegt men, komt grotendeels ten goede aan welstellende gezinnen waarvan de marginale neiging tot sparen groter is.

De eerste daarentegen, de sociale uitgaven, hebben het vaakst tot bestemming gezinnen met bescheiden inkomen, dus met marginale neiging tot het groot verbruik.

Deze passus moet de omvang van de staatsuitgaven relativeren, in deze zin dat men de staatsfinanciën allerlei doeleinden gaat toeschrij-ven; en al naargelang van het standpunt waarop men zich stelt ont-dekt men deugden waar — vanuit een ander standpunt gezien — de toestand ondeugdelijk is.

En één van deze doeleinden is de macro-economische actie, name-lijk het verbruik stimuleren.

Mogen wij hierbij toch een paar bescheiden opmerkingen maken?

Indien de regering als alternatief stelt ofwel de belastingen op de hoge inkomsten verminderen, ofwel de sociale uitgaven verminderen voor personen met bescheiden inkomen, dan is er geen twijfel. Maar veronderstel dat men als alternatief stelt — ofwel de zogenaamde sociale uitgaven verminderen voor personen met ruime middelen, of-wel de belastingen verminderen voor personen met beperkte inkom-

sten, dan is het antwoord van de meerderheid van deze hoge vergadering anders en waarom:

1. Door een belastingvermindering voor de bescheiden inkomens verhoogt men even goed de koopkracht en de bestedingsmogelijkheden van deze groep als door sociale toelagen;

2. De sociale toelagen in ons huidig stelsel worden blindelings toegekend; men beweert dat zij meestal gaan naar personen met beperkt inkomen, doch onze debatten hebben reeds herhaaldelijk bewezen dat dit niet waar is:

— Wij weten niet aan wie de pensioenen uitbetaald worden; dat hebben wij toch duidelijk vastgesteld bij de bespreking van de begroting van de Pensioenen;

— Wat wij wel weten is dat de hoogste pensioenen gaan naar personen die de beste loopbaan gemaakt hebben en het grootste spaarvermogen hadden;

— Voor de ziekteverzekering weten wij niet naar welke inkomenscategorieën de voordelen gaan; wij weten wel dat de bijdragen en de voordelen weinig rekening houden met de inkomsten, noch met beroepsinkomsten, noch met de andere inkomsten;

— Voor de sociale vergoedingen in het algemeen weten wij dat zij, gesteund zijnde op het verzekeringsprincipe, geen rekening houden in de regel noch met inkomsten, noch met bezit, noch met samenstelling van het gezin, een paar sectoren niet te na gesproken;

— Voor vermindering van belasting daarentegen kunnen wij deze perfect beperken en aanpassen aan het globale inkomen van de persoon in kwestie en aan de samenstelling van zijn gezin. Hier is geen twijfel of geen aarzeling mogelijk;

— Het inspuiten van koopkracht langs de weg van vermindering van belasting voor personen met bescheiden inkomens zou een beetje meer logica brengen in ons stelsel van belastingen; nu heeft men belastingen op inkomsten waarvan iedereen toegeeft dat zij liggen beneden de armoedegrens;

— Het optrekken van de grens van belastbaarheid zou ook een ernstige bijdrage zijn voor het zo netelige probleem van de belastbaarheid van de vervangingsinkomens: nu staat men toch voor het zeer delicate probleem dat een vervangingsinkomen van 200 000 frank netto 200 000 frank uitbetaald wordt, terwijl iemand die 200 000 frank als arbeidsinkomen bekomt, meer dan 20 000 frank belasting betaalt en nog andere kosten heeft om dit inkomen te verwerven, bij zoverre dat hij lager valt dan het bedrag dat men als een minimum beschouwt. Door de niet-belastbaarheid, of de vermindering, op te trekken, verzacht men in elk geval de ongelijkheid.

Wij zullen ook het probleem niet kunnen uit de weg gaan van de gezinsfiscaliteit. Tot nu toe worden de inkomsten van man en vrouw samengevoegd voor de personenbelasting, althans vanaf een samengevoegd inkomen van 390 000 frank netto.

Daar onze fiscaliteit meer en meer haar zwaartepunt vindt in de directe belastingen rijst hiertegen protest want, zegt men, indien deze personen niet zouden gehuwd zijn, dan zouden zij opvallend minder belasting betalen. Maar aan de andere zijde staat de belastingplichtige met één inkomen en een aantal personen ten laste en dan rijst natuurlijk het gevaar of de zekerheid, dat men op deze personen de belasting afwentelt die men elders verliest.

Mag ik herinneren aan één cijfer: 2 personen die elk 400 000 frank inkomsten hebben betalen samen een belasting van 233 150 frank; worden deze personen afzonderlijk belast, dan is de belasting 198 000 frank; worden deze 800 000 frank gewonnen door één persoon met 5 personen ten laste, dan betaalt deze persoon 200 838 frank. Vandaar dat in het eerste en het tweede geval ongeveer 285 000 frank tot 300 000 frank per persoon overblijft terwijl in het derde geval 100 000 frank per persoon overblijft.

Het is ook nuttig hierbij te vermelden dat men niet meer als ten laste aanreken elke persoon die 30 000 frank netto eigen inkomsten heeft, wat ook sinds jaren niet meer werd aangepast aan de koopkracht van het oorspronkelijk bedrag.

Het valt niet gemakkelijk onze fiscaliteit te hervormen op een ogenblik van zware spanning in de behoeften van de Schatkist en bij een maximale fiscale inspanning. Vandaar dat men geleidelijk zal moeten te werk gaan bijaldien het onze bedoeling zou zijn. Maar in elk geval is het onduidelijk dat ons stelsel meer en meer zich antifamiliaal ontwikkelt.

Aan de basis ligt uiteindelijk een andere maatschappijvisie: ofwel kiest men voor een maatschappij waar elke persoon in de eerste plaats verantwoordelijk is voor zichzelf met al de rechten en plichten en middelen om die verantwoordelijkheid op te nemen — verder is hij dan verantwoordelijk voor zijn gezin met alle middelen hieraan verbonden en heeft hij ook recht aan de solidariteit in dit gezin —, ofwel kiest men voor een maatschappij waar alleen de maatschappij verantwoordelijk is voor iedereen en verder niemand. Het is eigenlijk

deze optie die ons zal moeten zeggen welke richting wij moeten uitgaan.

De oplossing die ik meen te moeten voorstellen is rekening te houden met het aantal personen dat van een bepaald inkomen moet leven zoals in Duitsland, in Frankrijk en in de VSA, waar men op enigszins verschillende wijze het probleem opvangt door het splitsen van het inkomen volgens het aantal personen dat hierin zijn bestaan moet vinden.

Dit belet niet dat men ook enige anomalieën moet wegwerken uit ons fiscaal stelsel, wat overvloedig werd aangetoond bij de bespreking van de begroting van Financiën, namelijk de taxatie tegen meer dan 100 pct. en het gebrek aan overstapregelingen waar het fiscaal inkomen de grens vormt voor het al of niet toekennen van bepaalde voordelen: studiebeurzen, sociale abonnementen, bouwpremies enz. alsook het verzachten van bepaalde tarieven die nu al té ontmoedigend werken.

Wat de fiscale fraude betreft, is het niet de draconische sanctie die in de eerste plaats de belastingplichtigen van de ontduiking zal afhouden, maar wel de zekerheid dat deze zal worden ontdekt. Het verschil in appreciatie is geen ontduiking en vandaar dat men bijvoorbeeld inzake registratie en successie minder moet omspringen met boete als de aangever manifest te goeder trouw is.

Een verschil in appreciatie met de ambtenaar dient niet steeds als fraude te worden aangezien. Vandaar ook dat men de nalatigheidsintrest met terugwerkende kracht tot 1 juli van het jaar volgend op het aanslagjaar best zou afschaffen. Het is niet de schuld van de belastingplichtige dat zijn dossier eerst later wordt behandeld. Men kan in bepaalde gevallen een andere mening zijn toegedaan. Een bestelling die men op 31 december plaatst en die op 2 januari wordt betaald, kan op meer dan één manier, te goeder trouw worden geboekt.

Men verlieze toch niet uit het oog dat de belastingplichtige in dit geval reeds een verhoging van ruim 20 pct. ondergaat omdat hij geen voorafbetaling heeft gedaan en een boete van minstens 10 pct. krijgt. Het is niet nodig om dan nog een intrest met terugwerkende kracht aan te rekenen. Het is beter deze intrest te laten vallen. Dat zal de betrekkingen met de fiscus sterk verbeteren.

Wanneer iemand zegt dat de 5 pct. hoogste inkomens verantwoordelijk zijn voor meer dan 54 pct. van de totale fraude en als iemand de fiscale fraude losweg op 200 miljard frank raamt, dan ware het van het grootste belang hiervan de juiste berekening te kennen.

Zelfs indien men enigszins sceptisch zou zijn over de wijze van benadering of over de invorderbaarheid van deze 200 miljard frank, dan nog zou het uiterst leerzaam zijn, en rendabel nog meer, hierin klaar te zien en ten minste enkele tientallen miljarden te recupereren. Zoals de toestand nu is, vormt de ganse geschiedenis een blaam voor het Parlement dat zijn plicht van controle en wetgeving verzuimt, voor de uitvoerende macht die haar werk onvoldoende benaastigt, en wordt dit vooral een sterk alibi om op elk gebied het hekken aan de oude stijl te laten en een reeks onrechtvaardige toestanden op diverse gebieden met een licht hart te behouden.

In Nederland is men over « listing » inzake BTW niet te spreken en is er weinig kans dat zij ons stelsel zullen overnemen.

Hetzelfde geldt voor de voorheffing op de roerende inkomsten waarbij België terecht geen afstand wenst te doen van de roerende voorheffing maar zijn partners er niet kan van overtuigen deze ook toe te passen.

Ook voor de belasting op de inkomsten van onroerende goederen in het buitenland is nog geen oplossing gevonden.

Ander probleem: de sociale transfers.

Men hoort vaak vragen waarom men steeds spreekt van de hervorming en sanering van de sociale zekerheid in verband met de publieke financiën. Zijn er geen andere hoofdstukken waarover kan worden gediscussieerd?

Een eerste vraag in dit verband is of de sociale uitkeringen soms verminderd zijn, zoals sommige bepalingen uit de anticrisiswet zouden kunnen laten vermoeden.

Volgens de algemene toelichting liggen de uitgaven voor sociale prestaties voor 1979 op 820,6 miljard frank. In dit bedrag zijn niet begrepen de uitkeringen voor arbeidsongevallen, de renten van de privé-pensioenfonds, de bedragen uitgekeerd door de fondsen voor bestaanszekerheid en de kinderbijslag van het overheidspersoneel. Het zou de moeite lenen ook daarvoor de juiste cijfers te kennen.

Dit bedrag ligt 60 miljard frank hoger dan in 1978, of 8,3 pct. wanneer de stijging van het indexcijfer amper de helft is van dit bedrag.

Men kan daar veel op zeggen, maar in elk geval moet men erkennen dat dit een ernstige verhoging betekent, zoals in 1978 ten andere de prestaties 86 miljard frank hoger lagen dan in 1977, of nagenoeg

een stijging van 13 pct., ook dubbel zoveel als de indexverhoging van die tijd.

Neemt men liever als vergelijkingsbasis de overheidstegemoetkomingen, dan ligt 1979 op 305,8 miljard frank tegenover 281 miljard frank in 1978 en tegenover 244,9 miljard frank in 1977 en 178,7 miljard frank in 1975. Met andere woorden, wij zijn goed op weg om in vier jaar tijd de overheidstegemoetkomingen te verdubbelen.

Het besluit is dan ook dat het zeker niet rechtvaardig is te beweren dat men gesnoeid heeft in de sociale prestaties.

Een andere vraag in dit verband is of alle sociale prestaties hierin vervat werkelijk prioritair zijn, dat wil zeggen van die aard dat zij betrekking hebben op personen die wegens hun beperkte inkomsten of bijzondere behoeften geholpen moeten worden door de anderen die het beter hebben.

Zo gesteld zijn er heel wat sociale prestaties die niet prioritair zijn ofwel niet prioritair in een uitgesproken crisisperiode.

Elk van ons wenst — collega De Clercq zal daar straks op terugkomen — dat er voorrang wordt gegeven aan de sociaal zwaksten, maar als wij nergens ruimte willen scheppen en de middelen ervoor vinden, dan is het niet ernstig nog over voorrang te spreken.

De waarheid is dat wij een reeks personen subsidiëren op basis van verworven rechten; hoe deze rechten verworven zijn is iets anders. Als voorbeeld geef ik u de voorstellen die door het Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering zelf werden gedaan ten einde de reglementering aan te passen.

Een derde vraag. In de veronderstelling dat wij menen dat er geen aanpassing van de sociale prestaties gewenst is — men kan rechtzinnig deze overtuiging toegedaan zijn —, hoelang zullen wij deze zienswijze dan kunnen volhouden?

Voor de sector van de pensioenen verwijs ik naar het verslag van de heer Paque. De pensioenen van het overheidspersoneel kosten nu 43,2 miljard frank, maar in 1983 zal men hiervoor reeds een uitgave van 52,4 miljard frank bereiken, zonder index, perkwatie of programmering, alleen door het getal en de lasten. Laten wij inderdaad niet vergeten dat er op het ogenblik 820 000 personen in overheidsdienst zijn voor wie ooit pensioen zal moeten worden betaald!

Moet ik wijzen op de toestand van het stelsel van de pensioenen der zelfstandigen waar men met nagenoeg één actieve tegenover één gepensioneerde onmogelijk een stelsel in evenwicht kan opbouwen?

In het stelsel van de loontrekkenden worden de reserves snel uitgeput. Het deficit voor 1979 wordt daar geraamd op 14,1 miljard frank.

Men vraagt, en terecht, de verhoging van het gewaarborgd inkomen, maar ik maak er u attent op dat ook hier de uitgaven sneller dan evenredig zullen stijgen.

Steeds meer personen vragen in diverse formules het vervroegd pensioen of bruggpensioen, dat wil zeggen dat de uitgaven vroeger beginnen en de inkomsten vroeger ophouden.

Ik kan zo verder gaan en erop wijzen dat de pensioenen zeer vlug zullen toenemen en dat de last per actieve persoon — en deze zijn in vermindering — snel zal toenemen. Niet omdat iemand van ons iets heeft tegen een edelmoedig pensioenstelsel, maar men moet de moed hebben om nu de toestand onder ogen te zien en ons af te vragen of een pensioenstelsel dat ontstaan is op een ogenblik dat een zeer klein aantal personen een pensioen bekwaam, ook nu nog ongewijzigd kan volgehouden worden, nu de pensioenen veralgemeend zijn.

Nemen wij de ziekteverzekering.

Bij de ontleding van de begroting van 1978 hebben wij erop gewezen dat de globale uitgaven voor ziekteverzekering voor 1970 50,6 miljard frank beliepen. Voor 1978 werd 192 miljard frank geraamd waarbij nog 36 miljard frank op diverse posten, wat samen 255 miljard frank gaf, of 26 000 frank minstens per inwoner.

Welnu, dit cijfer zal in 1979 nog stijgen, sneller dan de andere begrotingsposten naast de stijging met 300 pct. in 8 jaar tijd.

In het verslag vindt men als bijlage een overzicht van wat de overheid ter zake voorstelt voor 1979, waaruit duidelijk blijkt dat de stijging hoger ligt dan het gemiddelde; dat het deficit groeit spijts de belasting op de tabak, spijts het verslag-Petit en spijts het verslag van onze collega, de heer Delpérée.

De bevolking in ons land neemt nochtans niet toe.

Sinds 1973 stemmen wij wetten om de ziekenhuisuitbreiding af te remmen en de zware medische uitrusting in de perken te houden. Niettemin groeit het aantal bedden en wordt de medische uitrusting uitgebreid « men doet ze opbrengen », zoals iemand in de Kamer van volksvertegenwoordigers zegde. In de begroting voor 1979 is 1,3 miljard voorzien voor de uitbreiding van de academische ziekenhuizen.

Is er controle op de doelmatige besteding van deze uitgaven?

Verleden jaar heeft de pers ons gewezen op het gebrek aan controle op het verblijf in de ziekenhuizen; de bedden werden bezet door personen die niet moesten worden gehospitaliseerd.

Nu zijn het de koninklijke academies die wijzen op de onverantwoorde uitbreiding in de klinische biologie met onderzoeken die ofwel niet nodig waren, ofwel vergoed worden aan een tarief buiten elke proportie met de werkelijke kostprijs.

Ook de verbruikersverenigingen hebben op deze toestand gewezen. De minister van Volksgezondheid deelt ons mede dat het hier gaat om een post van 15-16 miljard frank en dat een controlemechanisme langzaam op gang komt in verband met de kwaliteit van deze onderzoeken. Tegenover 1974 staat men aan index 245 hoewel het aantal betrokken patiënten niet half zoveel gestegen is. Het verslag-Petit had hierop reeds zeer uitdrukkelijk gewezen.

In verband met de werklozensteun vindt men in mijn verslag op bladzijde 30 een verklaring van de Vice-Eerste minister inzake de uitgaven van de werkloosheid. Indien er geen ingrijpende wijziging komt in de reglementering — en het is niet waarschijnlijk dat zulke wijziging zou te verwachten zijn —, dan moeten wij ons verzoenen met de gedachte dat de last van de werkloosheid niet zal verdwijnen uit de begroting, zelfs niet wanneer het economisch leven terdege zou heropleven.

De Vice-Premier heeft de redenen hiervan uiteengezet. Ik kan hem daarin overigens volledig bijtreden.

Als besluit stel ik, dat men het probleem van de sociale prestaties niet uit de weg mag gaan hoe sociaal bewogen wij allen ook zijn, en misschien juist omdat wij allemaal sociaal bewogen zijn.

Derde probleem: de beheersmethodes en de controle.

Zowel de uiteenzettingen van de Vice-Eerste minister als de bespreking in de commissie hebben aanleiding gegeven tot nadenken over de wijze waarop de overheidsuitgaven onder controle moeten gehouden worden en georiënteerd naar datgene wat politiek als prioritair te beschouwen is.

Een eerste element is het degelijk groeperen van de uitgaven per object. Waarin het Rekenhof op uitnodiging van onze voorzitter ons voortreffelijk helpt. Dit wil zeggen voor elk van de doeleinden welke de overheid zich stelt te samen brengen datgene wat uitgegeven wordt: aan ambtenaren voor dit doel ingezet; aan roerende goederen, gebouwen, werkingskosten op deze post aan te rekenen; aan toelagen of indirecte subsidies ter zake; met inbegrip van het aandeel in de lasten van de Staatsschuld; met inbegrip van het aandeel in de pensioenlast.

Deze informatie is onmisbaar, omdat men nu veel te veel denkt dat alleen de subsidie die men voor iets uittrekt, geld kost, terwijl men de rendabiliteit van de rest niet onderzoekt. In vele gevallen zou men zijn doel beter bereiken door het afschaffen van een subsidie.

Hierbij geef ik een voorbeeld. Verscheidene collega's dringen erop aan dat men steun zou geven aan diegenen die hun bejaarde ouders thuis verzorgen. Waarom worden ze niet thuis verzorgd? Omdat ze in negen gevallen op tien worden verzorgd — zonder kosten voor de kinderen — in inrichtingen van het OCMW. Als wij subsidie moeten geven om de invloed van een andere subsidiëring op te vangen, dan houdt het natuurlijk niet op.

De heer De Rore. — Wat u zegt is maar gedeeltelijk waar, Mijnheer Lagae. Er zijn lang niet genoeg plaatsen in de inrichtingen van de OCMW's.

De heer Lagae. — Misschien omdat de opname kosteloos is voor de kinderen.

De heer Wyninckx. — De kosteloze opname in inrichtingen van het OCMW is ook sinds lang voorbij!

De heer Lagae. — Ik neem met genoegen akte van deze uitleg. Ik zie dat er nog stof is voor een ernstige bespreking daarover.

De Vice-Eerste minister zelf wijst op de moeilijkheden om goede methoden te vinden. Moet men te werk gaan met ruime vuistregelen zoals: de nullijn, d.w.z. geen verhoging hoger dan de stijging van de index of de nullijn aangesloten op de stijging van het BNP, of de vastlegging van enveloppes per sector, of de zelfverantwoordelijkheid van elke administratie en elke parastatale met eventueel de mogelijkheid voor een eigen financieel beheer?

Of, moet men daarentegen de uitgaven zelf, post per post, onderzoeken op hun prioriteit en hun doelgerichtheid enz.?

Daarover vindt u in het verslag van de heer Verhaegen aan de Kamer van volksvertegenwoordigers een interessante passus en een boeiend citaat.

Dergelijk onderzoek komt natuurlijk voor als een vervelende en tijdrovende bezorgdheid en als een gebrek aan vertrouwen tegenover de verantwoordelijke ambtenaren.

Wie oefent er controle uit? Hier gaat, meen ik, een groot deel van onze geloofwaardigheid als Parlement verloren.

Er is de inspectie van Financiën, maar deze staat niet in dienst van het Parlement doch van de regering. Wat zij over bepaalde uitgaven of werkwijzen denkt, zullen wij niet weten, hoewel wij als Parlement verondersteld zijn controle uit te oefenen op de uitgaven van de overheid.

Er was ook de werkgroep van de budgetenquêtes, welke na korte tijd om weinig verklaarbare redenen werd afgeschaft, hoewel deze voor bepaalde sectoren dossiers opstelde die toelieten te oordelen.

Er is ook het Rekenhof dat ons uitstekende diensten bewijst, doch zich ook niet veel verder kan bewegen dan de controle op de formele regelmatigheid, wat niet moet onderschat worden, maar wat ons toch niet belet heeft te staan waar wij nu staan, namelijk met uitgaven waartoe wij nooit zouden beslist hebben indien wij de juiste toedracht zouden gekend hebben.

De zaak is nog moeilijker wanneer het gaat om belangrijke activiteiten welke aan parastatalen zijn toevertrouwd, of aan ondergeschikte besturen, waarvoor het Parlement elk jaar belangrijke bedragen stemt. Waarvoor het Parlement elk jaar bij monde van doorgevoerde senatoren uitleg vraagt over de wijze waarop gecontroleerd wordt en waarover wij uiteindelijk alleen vernemen dat de controle van het Rekenhof ofwel niet, ofwel nauwelijks geduld wordt en dat er geen andere controle is, bij zoverre dat allerlei praktijken groeien waaraan niemand nog durft raken. Men vraagt medezeggenschap, inspraak en paritair beheer maar zonder enige controle in naam van de gemeenschap die nochtans betaalt.

Waarom zouden de minister, zijn kabinet of zijn administratie — en ik bedoel hier niet de Eerste minister, de Vice-Eerste minister en minister van Begroting of de minister van Financiën — zich verzetten tegen bepaalde uitgaven? Is er strijdigheid van belangen tussen deze organen?

Integendeel. Zijn de kabinetten bijvoorbeeld volledig onafhankelijk tegenover de te controleren organen?

Valt het dikwijls voor dat een minister op grond van de doelmatige besteding van de overheidsgelden sanerende maatregelen treft, een beroep doet op de meerderheid in het Parlement, en desnoods op de publieke opinie, tegen het al te geïnteresseerd protest van de betrokkenen zelf?

Ik denk het niet. Omgekeerd heb ik het wel weten gebeuren dat het Parlement tot het nemen van bepaalde maatregelen beslist, waarvan de uitvoering daarna op tal van moeilijkheden botste.

Wij verliezen onze geloofwaardigheid:

1. Omdat de sanering niet gebeurt, zelfs als iedereen de noodzaak hiervan inziet omdat het deficit al te gevaarlijk wordt;

2. Als er al iets inzake sanering gebeurt, dan wordt het beslist buiten het Parlement;

3. Als het Parlement beslist, wordt deze beslissing niet altijd uitgevoerd;

4. Er ontstaan uitgaven en ontlastingen zonder formele beslissing van het Parlement;

5. En, daarover hadden wij het, de controle gebeurt niet door het Parlement en ook niet door het Rekenhof in opdracht van het Parlement.

Eigenaardig genoeg geeft de regering aan de gemeentebesturen zeer wijze instructies nopens de wijze waarop de begrotingen moeten worden opgesteld en uitgevoerd.

Zie onder meer de brief van 21 mei 1979 waar de minister van Binnenlandse Zaken eist: dat de begrotingen in reël evenwicht worden ingediend; dat wijzigingen hieraan de uitzondering moeten zijn volgens de budgettaire en comptabele orthodoxie; dat de voorgedij-overheid streng toezicht moet houden over deze begrotingen.

Is dat voor de Staat zelf, de parastatalen, de regio's enzoverder minder belangrijk?

Koninklijk commissaris Petit stipt aan dat op het Riziv een controle bestaat die, volgens de wet van 1954 op de parastatalen, duidelijk te beperkt is.

In het verslag over de begroting van Volksgezondheid van Mevr. Dielens in de Kamer kan men lezen op bladzijde 33 dat de openbare ziekenhuizen 50 pct. duurder zijn dan de private. Dit gaf aanleiding één jaar geleden tot een onderzoek, maar niet tot controle. Er zijn 20 scanners in Brussel en Wallonië; er zijn er 6 voor geheel het Vlaamse land. Er is nochtans stricte controle op het verwerven van deze scanners.

Een onderzoek in het ziekenhuis van een OCMW, naar aanleiding van bepaalde feiten, wees uit dat er gewoon geen controle is nopens de uitgaven in dit ziekenhuis.

De lectuur van de beschouwingen van het Rekenhof toont aan dat nagenoeg niemand bekommerd is om deze beschouwingen en dat men weinig aandacht geeft aan de verantwoording ten gronde van een uitgave.

Sommige diensten weigeren elkaar de inlichtingen te geven die nodig zijn om dubbel gebruik of cumulatie te vermijden, dit om niet te veel werk te hebben. Met andere woorden: het Parlement wordt stilaan ongeloofwaardig, en het verwondert mij dat de oppositie, die een belangrijke taak heeft in het Parlement, haar aandacht misschien te veel toespist op de belastingen, wanneer alles nochtans begint en eindigt bij de uitgaven en de controle hierop.

Wij moeten besluiten: onze ministers belast met het financieel beleid hebben een zware taak; een waakzaam toezicht en een actieve medewerking van het Parlement kan hen in grote mate steunen.

Helaas, de traditie wil dat een minister groot en goed is wanneer hij veel uitgaven doet, zelfs wanneer hierbij de controleorganen de hand wordt geforceerd.

De regering geeft zich rekenschap van deze toestand: de minister van Financiën deed een beroep op het Parlement om samen een door-dachte sanering door te voeren om een verhoogde fiscale druk te vermijden, een rechtvaardiger verdeling van lasten te realiseren, om te vermijden dat de arbeidslust en de scheppende investeringen worden aangetast, om de goede prioriteiten een werkelijke kans te geven.

Wij kunnen dit ten volle bijtreden.

De Vice-Eerste minister ook, waar hij niet zonder humor de regering citeert die in 1974 bij het indienen van de eenheidsbegroting sprak van «een belangrijke politieke keuze die erin bestaat te beslissen of het overschot van de lopende ontvangsten zal worden gebruikt voor investeringen of voor amortisatie van de Staatsschuld».

Sindsdien is er geen enkel overschot meer geweest, integendeel.

Deze toestand verontrust elk van ons omdat:

1. De belastingdruk in ruime zin reeds vrij hoog is;

2. De druk op de munt door onze budgettaire toestand duidelijk zwaarder wordt;

3. Het gevaar voor inflatie meer reëel is dan de deflatie waarover men herhaaldelijk spreekt;

4. De druk op de rente een bijkomende handicap schept voor het economisch leven;

5. De stijging van de Staatsschuld, de uitputting van alle reserves en de schulden buiten de begroting enorm worden;

6. Afgezien van alle crisis bepaalde begrotingen zoals deze van de Pensioenen levensgrote problemen doen rijzen;

7. Zeer belangrijke middelen voor onze industriële wederopbouw — denken wij maar aan de 75 miljard voor de staalindustrie — nog moeten worden gevonden.

Wat ons wellicht het meest bezorgd moet maken, is een zeker gebrek aan samenhang in de globale strategie.

De regering neemt in 1977 en in 1978 telkens een zware aanloop op budgettair vlak, doch telkens wordt het Parlement ontbonden en gaat nagenoeg een jaar verloren eer men aan het werk is.

Het verslag van Houtte, door eminente en vrij serene personaliteiten van diverse opinies samengebracht, schijnt vergeten te zijn en men laat, onvrijwillig wellicht, de sterkst groeiende tekorten, al hebben zij met werkloosheid niets te maken, verder uitlopen. Uitgaven die geen prioriteit verdienen, worden als onaantastbaar uitgeroepen.

De Staat geeft eerst 75 miljard, daarna meer dan 100 miljard meer uit dan hij ontvangt en spijs deze inspanning is niemand tevreden en beseft iedereen goed dat het tekort in 1980 nog hoger zal zijn en dat de tevredenheid daarom niet groter wordt.

De commissie voor de Financiën en zeker mijn fractie zijn bereid de regering te steunen in deze buitengewoon zware opdracht, maar wij vragen haar in volle openhartigheid samen te werken, onder meer omwille van de geloofwaardigheid en het zelfrespect van de Senaat en van alle parlementsleden. (*Applaus op de banken van de meerderheid.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Geens.

De heer Geens, Minister van Financiën. — Mijnheer de Voorzitter, Dames en Heren, het is in de Senaat niet gebruikelijk dat de minister het woord voert bij het begin van de bespreking over de Rijksmiddelenbegroting. Vandaag wil ik echter afbreuk doen aan deze traditie, om een korte mededeling te doen over de monetaire, budgettaire en algemene economische politiek van de regering.

Tijdens de jongste weken is grote aandacht uitgegaan naar de positie van de Belgische frank in het Europees Muntstelsel. Bij het in voege treden van dit stelsel op 13 maart 1979 was het opvallend dat de nieuwe munten bij hun intrede aan de top noteerden, terwijl de munten uit de vorige muntslag eerder laag gekwoteerd waren. Begin mei overschreed de Belgische frank de « afwijkingsdrempel » ten opzichte van de ECU. Overeenkomstig de binnen het EMS geldende regelen werden onmiddellijk de nodige maatregelen genomen op het monetair vlak. Aldus werd de discontovoet, door de opheffing van het sub-plafond B, op 7 pct. gebracht. De tussenkomsten van de Nationale Bank ter ondersteuning van de frank bleven tijdens de eerste helft van mei eerder beperkt.

Sedert midden mei is de druk op de Belgische frank opnieuw sterker geworden. De Nationale Bank heeft haar steuntussenschikkingen dan ook opnieuw opgedreven en op 30 mei werd de discontovoet van 7 pct. op 8 pct. gebracht. Nochtans heeft deze maatregel niet het gewenste effect opgeleverd, onder meer ingevolge het feit dat de haussetendens van de interestvoeten ook in de andere landen van de Gemeenschap verder ging. De Nationale Bank heeft dan ook vandaag de discontovoet andermaal met 1 pct. verhoogd en dus op 9 pct. gebracht.

Tijdens de jongste dagen werden bovendien alle interestvoeten aan de algemene opwaartse trend aangepast. Aldus zal worden vermeden dat de Belgische kapitalen, op zoek naar rendabeler beleggingen in het buitenland, zouden afvloeien. Op het monetair vlak werden bijgevolg alle maatregelen getroffen die de huidige toestand vereist. Daarenboven gaat men op het Europese vlak naar een akkoord om de cohesie van het EMS en zijn goede werking te versterken, wat een verhoogde coördinatie van het door de betrokken landen gevoerd beleid veronderstelt.

Terzelfder tijd heeft de regering eveneens de nodige beslissingen genomen op het budgettaire vlak. De Ministerraad van vorige vrijdag heeft op basis van de *budget-control*, de bijkredieten voor 1979 beperkt tot een nettobedrag lager dan 1 pct. van de oorspronkelijke uitgavenbegroting. De maatregelen, vereist om de vastgestelde kredieten niet te overschrijden, zullen zonder verwijl worden doorgevoerd.

Er kan evenmin worden ingegaan op de inlossing van welkdanige revendicaties, die de vastgelegde begrotingen zouden opdrijven: bepaalde onafwendbare meeruitgaven zullen moeten gecompenseerd worden in andere, niet prioritaire uitgaven. Het gaat hier om een solidaire regeringsinspanning waarvan onder geen enkel beding zal worden afgeweken.

*De heer Lacroix, ondervoorzitter, vervangt
de heer Robert Vandekerckhove als voorzitter*

De eerste gegevens omtrent de fiscale ontvangsten van de maand mei zijn minder gunstig uitgevallen dan deze van de maand april. Na vijf maanden zou de minderontvangst 7,9 miljard bedragen tegenover de ramingen; een belangrijk gedeelte hiervan is toe te schrijven aan de lange en harde winterperiode.

Op basis van de te voorzien evolutie van de economische conjunctuur, kan niettemin opnieuw worden bevestigd dat de globale lopende ontvangsten een minwaarde zullen opleveren van rond de 10 miljard over het gehele jaar. Er kan dus worden bevestigd, wat ook werd gezegd tijdens de bespreking in de commissie, dat het tekort op de lopende verrichtingen de 100 miljard niet zal overschrijden. Bijgevolg zal de totale stijging van de schuld, zoals reeds eerder gezegd, maximum 230 miljard bedragen. Immers, tijdens de maand mei is de Rijksschuld gestegen met 14,1 miljard tegenover 36,5 miljard in dezelfde maand vorig jaar. Globaal bedraagt de stijging na vijf maanden 165,2 miljard tegenover 152,2 miljard einde mei vorig jaar. Bij extrapolatie van deze gegevens in functie van de evolutie tijdens 1978 en op basis van de vooruitzichten voor de volgende maanden zal de stijging van de schuld zelfs iets beneden de 230 miljard blijven.

Het probleem van de financiering van de Schatkist blijft dus in dezelfde termen gesteld. De regering zal bijgevolg krachtig moeten optreden om de last van de overheidsfinanciering te verlichten. Daarom zal, bij de voorbereiding van de begroting voor 1980 waarmee nog deze week een aanvang wordt genomen, de regering op de meest strikte wijze de toepassing verzekeren van de objectieven gesteld in het regeerakkoord.

De stijging van de begroting van 1980 zal in geen geval hoger liggen dan de stijging van het BNP en voor alle niet-prioritaire uitgaven zal de nul-norm worden aangehouden. Aldus zal het nettofinancie-

ringstekort in 1980 moeten verminderen, niet alleen voor de begrotingssector, maar voor het geheel van de sector van de overheid. Aan de ondergeschikte besturen en de sociale-zekerheidssector zal dezelfde gedragslijn worden opgelegd.

Tenslotte, het algemeen economisch beleid.

In de besprekingen die door de regering met de sociale gesprekspartners werden aangevat, is reeds duidelijk de wil tot uiting gekomen om een absolute voorrang te geven aan de verhoging van de werkgelegenheid. Het behouden en het verbeteren van de globale concurrentiekracht van onze economie is daartoe een absolute voorwaarde. Het is de bedoeling vóór de zomer tot een intentie- of oriëntatieverklaring te komen met de sociale partners en de regering.

De ontworpen energiepolitiek, die een rationeler aanwending en een grotere diversificatie van de energiebronnen tot doel heeft, zal een gunstige weerslag hebben op ons kostenpeil en op onze betalingsbalans. De door de regering gevolgde monetair politiek van stabiliteit van onze munt moet ons wapenen tegen inflatoire invloeden van buiten uit en onze mogelijkheden tot uitvoer beveiligen.

De politiek van beheersing van de kostenfactoren wordt dus onverminderd voortgezet.

Zo kom ik tot mijn besluit.

De regering zal alle middelen inzetten om de stevigheid van onze munt — het eerste objectief van het regeringsbeleid — te waarborgen. Er zijn trouwens op dit ogenblik, op het economische vlak, geen gegevens die een verzwakking van onze munt kunnen verklaren.

Onze inflatievoet ligt lager dan deze van de andere landen die deel uitmaken van het EMS.

De evolutie van onze betalingsbalans verloopt in grote lijnen zoals deze van onze partners in de Gemeenschap.

Wat de staatsfinanciën betreft, heeft de regering alle nodige maatregelen genomen om de uitgaven te beperken en het financieringsstekort te verminderen.

Op het monetair vlak worden de ter beschikking staande instrumenten ingezet rekening houdend met de actuele noodwendigheden.

Ik ben er dan ook van overtuigd dat, zoals dit ook reeds tijdens de vorige jaren het geval is geweest, wij het hoofd zullen kunnen bieden aan de huidige moeilijkheden. Men mag overigens niet uit het oog verliezen dat op het ogenblik de intrinsieke waarde van de Belgische frank, vergeleken met de waarde van de munten van onze grootste handelspartners, nog altijd hoger ligt dan in september van vorig jaar. De regering zal haar hele politiek op de versteviging van deze toestand richten.

Zij rekent erop dat zij in het Parlement en ook bij de bevolking daarvoor de nodige medewerking zal vinden. *(Applaus op de banken van de meerderheid.)*

M. le Président. — La parole est à M. Henrion.

M. Henrion. — Monsieur le Président, je souhaiterais intervenir essentiellement sur la procédure suivie pour l'examen de ce budget et sur la politique de redressement budgétaire esquissée par le gouvernement.

En ce qui concerne la procédure, on ne peut que s'étonner de voir soumettre au Parlement un document non actualisé, élaboré il y a près d'une année.

La doctrine donne usuellement du budget la définition suivante: c'est un « acte par lequel sont prévues et autorisées les recettes et les dépenses pour une période déterminée. Il s'applique à des événements futurs et probables ».

Aujourd'hui, nous sommes au contraire dans l'actuel et le certain, c'est-à-dire des déceptions en recettes et des dépassements en dépenses!

Je ne me livrerai pas au jeu stérile et polémique de leur supputation, dès l'instant où personne ne nie leur existence, mais je regretterai simplement que nous ne soyons pas saisi d'un document ou que, à tout le moins, nous n'entendions pas une déclaration par laquelle le gouvernement tout entier s'engage sur des données contemporaines, comme cela fut fait à plusieurs reprises ces dernières années.

Le spécialiste des finances publiques qui, plus tard, étudiera notre époque, ne pourra que s'étonner de la richesse du vocabulaire qui aura accompagné les discussions budgétaires.

Le budget de 1972 fut déclaré par certains comme étant « de complaisance »; le budget de 1973 fut qualifié de « flâté »; le budget de 1974 était « extrêmement risqué »; celui de 1976 « un exercice au bord du gouffre ».

M. Spitaels se souviendra de cette excellente phrase qui, d'ailleurs, reservira certainement, et celui qu'on nous soumet était, aux termes mêmes de l'exposé général, un budget « austère », cette austérité devant être protégée notamment par une délégation de pouvoirs qui n'a guère pu jouer. C'est pourquoi, lors d'une de ses nombreuses conférences, M. Eyskens a parlé d'un budget « fragile » et « douloureux ». Il devait, en effet, s'appuyer sur des béquilles, les délégations de pouvoirs, mais celles-ci ayant disparu, il ne reste plus aujourd'hui que la douleur et la fragilité.

Ceci, joint à la longue crise politique, aurait justifié une sérieuse mise à jour, pour éviter que le Sénat ne se livre à un exercice purement formel sur un document qui appartient plus à l'histoire qu'à l'actualité.

Et puisqu'il est question d'histoire, on pourrait aussi souligner combien nos infortunes budgétaires des dernières années nous ont conduits à nous y réfugier et spécialement dans le XVIIIe siècle finissant !

Le rapport de la commission Van Houtte se terminait par la phrase cynique de Louis XV : « Cette bonne machine durera bien aussi longtemps que Nous. »

Et l'exposé général du budget qui vous est soumis, et qui est sans doute de la plume de M. Mark Eyskens, se clôt par une phrase de Turgot à Louis XVI, du 24 août 1774 : « Il faut nous armer contre votre bonté de votre bonté même. »

Sans doute, pour chasser les mauvais présages, notre document budgétaire s'empresse-t-il d'ajouter que l'histoire ne se répète pas.

Ce n'est pas si sûr, car à en croire Edgar Faure, le contrôleur général des Finances, M. Turgot, perdait sa charge deux ans plus tard parce que son esprit était très systématique et qu'il n'avait pu s'appuyer sur un large courant d'opinion pour le soutenir contre les dépressiers.

J'aborderai maintenant le fond de la politique budgétaire.

Dans un ouvrage récent que M. Erauw, membre de la Cour des comptes, a consacré au droit budgétaire, j'ai retrouvé, avec surprise et plaisir, car, reconnaissons-le, nous aimons être cités, une déclaration que j'ai faite devant le Sénat le 10 mai 1966, lors de la discussion du budget de la Dette publique, à savoir : « Ce budget qui revêt un caractère de stricte exécution contractuelle est le simple reflet d'une série de situations antérieures mais il fait malheureusement apparaître une dette publique considérable dont la charge en 1966 sera à peu de chose près équivalente au montant du budget extraordinaire. »

Il s'agissait alors d'une dette publique de 500 milliards, avec des charges financières en intérêts et en amortissements de 22,4 milliards.

Il s'agit aujourd'hui d'une dette publique de 1 500 milliards, avec des charges financières de 100 milliards, en intérêts exclusivement. Et pendant cette période, nous le savons, les prix ont seulement doublé.

Dans son excellent rapport, et dans son intervention à cette tribune, M. Lagae a d'ailleurs souligné le caractère préoccupant des charges de la dette publique.

La croissance du volume de la dette et des charges financières de cette dette donne la mesure exacte de la dégradation beaucoup plus précise et aussi moins rassurante que le rapport macro-économique entre le volume de la dette et le produit national brut, qui est une des formules proposées par les économistes et qui n'a pas fait l'unanimité.

En effet, le montant de la dette publique prend toute sa signification non pas lorsqu'on examine le chiffre atteint à une date déterminée, mais lorsqu'on observe son évolution au cours d'une longue période de temps.

Et la preuve de l'excès se trouve non pas dans l'application d'une formule théorique toujours contestable, mais dans la constatation empirique que les appels de l'Etat au marché des capitaux, soit produisent des effets néfastes pour l'économie, soit se heurtent même à certaines limites physiques.

Cette double preuve est apportée aujourd'hui puisque, d'une part, la pression à la hausse des taux d'intérêt est admise par le gouvernement et que le recours à l'emprunt étranger, d'autre part, est motivé à la fois par cette préoccupation en même temps que par les limites du marché intérieur.

Il faudrait donc sortir au plus tôt de ces contraintes paralysantes pour tout gouvernement.

Aujourd'hui, on semble croire que la technique de la ligne zéro, sauf index, jointe à l'espoir de la croissance économique dans les années futures, constituera la clé de redressement budgétaire.

Cela me paraît particulièrement douteux et ce pour une double raison.

Tout d'abord, rien n'est moins certain que cette croissance dans les années qui viennent. Il y a quelques jours, un de nos meilleurs économistes faisait observer la prudence de ses collègues conjoncturistes européens, dont les réunions périodiques se terminaient par l'observation suivante : « On voit bien ce qui pourrait freiner nos économies ; on voit mal ce qui, le cas échéant, les ferait reprendre. »

Ensuite, du point de vue psychologique, on sait bien que la règle de la « ligne zéro » est peut-être tenable au début de la vie d'un gouvernement, mais qu'elle est appelée à se déformer avec le temps, les frictions de la vie en commun et surtout les approches des échéances électorales.

Dès lors, si l'on veut être sérieux, c'est tout de suite qu'il faut s'attaquer aux déficits structurels que présente le budget belge depuis plusieurs années et cela implique un processus d'assainissement fondamental non différé.

A cet égard, il est bon de relire ce qu'écrivait en 1972, à sa sortie de charge, le baron Snoy et d'Oppuers, ministre des Finances, dont la compétence et l'objectivité n'ont jamais été contestées : « Ceci revient à dire que le retour au bon ordre des finances publiques en Belgique suppose la remise en question de certaines lois et la renégociation de certains pactes qui seront âprement défendus par ceux qui croient en bénéficier. Une semblable perspective est assurément pénible et il est presque fatal que le pouvoir politique, s'inspirant du proverbe « plaie d'argent n'est pas mortelle », aura la forte tentation de continuer à résoudre les difficultés sociales et politiques à charge du Trésor. Ce refus des responsabilités peut ne pas être mortel, effectivement, aussi longtemps que la croissance de l'économie restera vive. » Nous savons que tel n'est plus le cas.

Plus près de nous, au mois de mars 1979, le responsable du Budget confirmait cette analyse en déclarant qu'il est faux de prétendre que l'arrêt miraculeux de la crise mettrait en même temps fin au déséquilibre budgétaire.

Dès l'instant où, aujourd'hui, il est de plus en plus évident que la déficience est structurelle, on n'y remédiera pas par une action conjoncturelle plus ou moins bien conduite.

La politique menée se fonde sur une espérance illusoire. Il n'y a pas de politique sans risque, mais il y a des politiques sans chance : telle est celle qui est proposée aujourd'hui, pour le redressement budgétaire, je regrette de devoir le souligner.

Je voudrais terminer mon intervention dans le cadre d'une opposition non pas instinctive et systématique, mais au contraire réfléchie et sélective.

C'est pourquoi je formulerai deux suggestions.

On s'accorde assez généralement aujourd'hui pour considérer que l'assainissement des finances publiques ne pourra être efficace et durable que s'il se fait par une restructuration des dépenses, ce qui implique la nécessité des choix.

A cet égard, il y a une catégorie de « dépenses » dont on parle peu, c'est celle des dérogations aux lois fiscales qui se sont accumulées au cours des années, pour des raisons d'ordre économique, social, culturel, ou pour des motifs techniques.

Dans un certain nombre de pays se développe, dans la littérature spécialisée et dans les pratiques budgétaires, une nouvelle méthode d'examen périodique tendant à la mise en évidence de ces dispositions dérogatoires, et à la recherche de leur efficacité.

C'est le concept moderne de « dépenses fiscales », qui a cours notamment aux Etats-Unis et en Allemagne fédérale.

Ce concept peut conduire à une meilleure appréciation des choix fiscaux et budgétaires, dans la mesure où il introduit la clarté sur le contenu et sur le volume des « faveurs » fiscales, permet de porter une appréciation sur leur bien-fondé actuel et surtout de proposer soit des compléments, soit des suppressions.

Aux Etats-Unis, la loi de finances de 1974 a rendu obligatoire l'inclusion dans les documents budgétaires d'une liste publiée chaque année par l'Office du Budget et comportant des prévisions d'évolution pour l'année suivante.

Je suis persuadé que notre excellente administration des Finances est parfaitement à même de rassembler une telle documentation, qui améliorerait certainement nos débats et nous éclairerait sur les choix qui, tôt ou tard, s'imposent au Parlement.

Ma seconde suggestion procède du même souci d'efficacité, elle a trait au sérieux des prévisions de recettes et de dépenses contenues dans le budget des Voies et Moyens.

Sauf exception, les récentes années ont été porteuses de bien des déceptions, relevées d'ailleurs après coup, mais fort tard forcément, par la Cour des comptes.

Or, le Parlement est mal armé aujourd'hui pour distinguer avec soin, dans ces supputations budgétaires, en dépenses et recettes, ce

qui appartient à une prospective raisonnée de ce qui relève d'une approximation volontairement apaisante.

C'est pourquoi, à plusieurs reprises, certaines voix autorisées ont préconisé de confier à une cellule spécialisée de la Cour des comptes, le soin d'établir de manière succincte, avant la discussion parlementaire, une vérification de vraisemblance.

Ce serait une petite réforme — souhaitée d'ailleurs il y a peu par certains membres de la majorité pour ce qui concerne les projets de loi —, mais qui permettrait d'éviter des affrontements stériles sur des grands chiffres souvent incertains.

Elle restituerait aussi au Parlement un rôle de contrôle réel qui est dans sa mission fondamentale.

En même temps, elle donnerait à nos futurs débats budgétaires un caractère moins irréel que celui qui se manifeste aujourd'hui. (*Applaudissements sur les bancs libéraux et sur certains autres bancs.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Maes.

De heer Maes. — Mijnheer de Voorzitter, Heren Ministers, geachte collega's, hoewel ik het hoofdzakelijk zal hebben over het prioritaire infrastructuurplan, wil ik in dit algemeen debat eerst ervoor pleiten dat de regering een campagne op touw zou zetten en andere passende maatregelen treffen om, bij de publieke opinie in het algemeen, en mocht dit te verstrekkend zijn, tenminste bij het overheidspersoneel, een mentaliteitsverandering teweeg te brengen.

Het is geen nieuw feit maar het wordt steeds erger: iedereen heeft voortdurend de mond vol over zijn rechten; aan de plichtenleer wordt echter steeds minder aandacht geschonken.

Vroeger koesterde de gewone burger tegenover het overheidspersoneel in het algemeen — zoals altijd bij een dergelijke veralgemening, gedeeltelijk terecht, grotendeels ten onrechte — een vooroordeel en beweerde hij dat wie «aan de Staat was» zich niet dood moest werken. Daartegenover stond echter een gunstig vooroordeel: overheids-personeel was haast per definitie eerlijk, betrouwbaar en bepaalde categorieën tuchtvol. Dit alles heeft echter in de recente jaren een flinke deuk gekregen en wij vallen van kwaad in erger.

De reeks kleinere of grotere schandalen houden eenvoudig niet meer op. De misdrijven gepleegd door mensen, vooral van het politieke in mindere mate van het rijkswachtkorps, lopen in de tientallen. Niet alleen gewone manschappen maar ook officieren en leden van speciale politiediensten springen uit de band.

Ook het leger geraakte aangetast zoals onder meer de zaak van de vrijstellingen en deze van de krijgsschool bewezen.

Zelfs politici gaan niet meer vrij uit, om van de automobieleninspectie, Delcredere, Post en postcheck, Boso, RTT, schoolhoofden enzovoort maar verder te zwijgen.

Ik geloof dat hier dringend dient te worden ingegrepen met een herwaardering van de plichtenleer, in sommige gevallen wellicht gepaard gaand met een weddeaanpassing — ik denk hier aan het politiekorps —, een betere opleiding en, eventueel, als al het andere niet helpt, ook met zwaardere sancties.

Er is de laatste decennia in dit land voortdurend over civisme en staatsburgerlijke opvoeding gesproken, maar men heeft daarbij blijkbaar de bal mis geslagen, zeker naar de resultaten van vandaag te oordelen.

Het is natuurlijk maar iemand van het parlementair voetvolk die dit alles hier te berde brengt en ik geef er mij terdege rekenschap van dat nu niet direct alles op haren en snaren zal worden gezet om de maatregelen te nemen waarvoor ik hier pleit. Het kan maar eens gezegd zijn en het is dan aan de verantwoordelijken de verantwoordelijkheid op zich te nemen.

Ik wou het echter in hoofdzaak eens te meer hebben over het prioritaire infrastructuurplan. Het is niet zo gebruikelijk, en sommige collega's waren er dan ook over verbaasd, dat wij in een soort ahangsel bij de Rijksmiddelenbegroting een belangrijk bestedingsplan vinden, hoofdzakelijk betrekking hebbend op diverse en over verscheidene jaren gespreide openbare werken, maar ook op projecten in het raam van de departementen Volksgezondheid en Verkeerswezen. Ik ben het echter tot op zekere hoogte en vanuit een bepaald oogpunt met de gevolgde methode eens.

Ik heb hier inderdaad bij de bespreking van de begroting van Openbare Werken 1978 gezegd dat geen enkel Vlaams-nationalist er iets tegen kan hebben dat Wallonië, in een juiste verhouding tot zijn bevolking en zijn inbreng in de rijksmiddelen, een aandeel in de rijksuitgaven krijgt.

Waar wij het echter als Vlaams-nationalisten en ook als gewoon logisch redenerende personen volstrekt niet mee eens kunnen zijn, is de tot op heden gevolgde methode die erin bestond de kredieten van

de meeste departementen volgens een haast gelijke verdeelsleutel, meestal zowat paritair, vroeger over de landsgedeelten, nu over de gemeenschappen of gewesten, te verdelen. Dit bracht onvermijdelijk met zich mee dat in het ene geval de ene, in het andere geval de andere gemeenschap benadeeld werd, terwijl het meteen in een aantal gevallen een oorzaak van verspilling werd.

Ik zal proberen het nog duidelijker voor te stellen. In een bepaalde periode kunnen bijvoorbeeld met betrekking tot economische zaken de behoeften zo liggen dat Wallonië 60 pct. van de kredieten absoluut nodig heeft, Brussel 5 pct. en Vlaanderen 35 pct., terwijl, laat ons zeggen, inzake openbare werken, in dezelfde of een andere periode, Vlaanderen 65 pct., Brussel 5 pct. en Wallonië 30 pct. nodig kunnen hebben.

De tot op heden gevolgde methode van quasi paritaire verdeling per departement en in het bijzonder dan nog de dwaze compensatieregeling uitgedokterd inzake de werken aan de haven van Zeebrugge, hebben in de recente jaren tot verkeerde om niet te zeggen absurde situaties geleid.

Ik heb het hier al een paar keren gezegd zonder dat men er veel aandacht aan geschonken heeft. Zoals Cato echter die elke redevoe- ring in de Romeinse Senaat besloot met te zeggen dat Carthago moest worden vernietigd, zal ik blijven herhalen dat Wallonië met de compensatiekredieten blijkbaar niet weet wat doen, want van het sedert jaren opgestapelde krediet dat nu al 8 miljard beloopt, werd slechts 1/4, dit wil zeggen 2 miljard bestemd.

Omdat in het raam van het departement van Openbare Werken, onder meer de kredieten voorkomen voor de havens en dijken die nu eenmaal, met al hun voor- en nadelen, in Vlaanderen liggen, heeft het zoeken naar een kunstmatig evenwicht per streek ertoe geleid dat Vlaanderen op andere terreinen benadeeld werd, door om maar twee duidelijk berekenbare voorbeelden te noemen, voor de jaren 1976 tot 1979, de kredieten besteed door de Regie der gebouwen, als volgt te verdelen: Brussel 7,053 miljard frank, Vlaanderen 7,573 miljard en Wallonië 7,687 miljard frank. En gedurende dezelfde vier jaar werden de kredieten voor de gewone rijkswegen verdeeld als volgt: Brussel 3,966 miljard frank, Vlaanderen 16,885 miljard frank en Wallonië 21,535 miljard frank.

Ok bij de kredieten voor de autosnelwegen is er een wanverhouding maar die valt moeilijker in alle duidelijkheid te bewijzen, omdat de meeste autosnelwegen naar Brussel lopen.

Mer bij dit alles onvermijdelijk het gevaar dat men uiteindelijk niet of minder noodzakelijke investeringen ging doen omdat men nu eenmaal de kredieten toch ter beschikking had.

Ik ben ervan overtuigd dat men in meer dan een geval een stuk autosnelweg of expresweg heeft aangelegd of zal aanleggen, niet omdat de verkeersdrukte dit vereiste, maar alleen omdat hij in een bepaalde streek moest komen.

Een van de bedoelingen van het prioritaire infrastructuurplan is dan ook ongetwijfeld het ongelukkig compensatiekredietensysteem minder zichtbaar en bijgevolg minder storend te maken, maar het in feite toch te behouden, ook al worden op het fameuze artikel 73.18 geen met name genoemde compensatiekredieten meer ingeschreven.

Door het prioritaire infrastructuurplan wordt nu alles in één zak gestopt en zelfs over verschillende departementen verdeeld, hetgeen, ik zei het reeds, op zichzelf geen verkeerde zaak is, ook al zijn bepaalde rubrieken, indelingen en overdrachten er niet doorzichtelijker bij geworden. Met enige argwaan kan men zich zelfs afvragen of dit precies niet de bedoeling was. Het verkeerde zit hem niet in de gevolgde methode, wel in het doel dat men met het prioritaire infrastructuurplan wil bereiken. Hierbij spreken een paar cijfers voor zichzelf.

Er bestond inderdaad reeds een plan 1976-1980 inzake Openbare Werken vóór het prioritaire infrastructuurplan tot stand kwam. Wanneer men de investeringscijfers van beide plannen naast mekaar legt, stelt men vast dat in het prioritaire infrastructuurplan het totaal bestemd, bijvoorbeeld voor de havens, met 12,8 miljard wordt verhoogd — in hoofdzaak uiteraard voor Zeebrugge — maar dat daartegenover een aantal kredieten wegvallen of verminderen waarvan de belangrijkste zijn 3,290 miljard voor de A9 Kortrijk-Aalst en 6,166 miljard voor de Intercommunale E3. Andere kredieten daarentegen vermeerderen waarvan de belangrijkste zijn plus 3,260 miljard voor de Intercommunale E5, meer in het bijzonder voor het deel van de autosnelweg Verviers-Prüm, en 5,372 miljard voor de Inter B1, van de Brusselse Ring.

Terloops wil ik daarbij even terugkomen op een nogal krasse zinspel- ing van onze geachte collega Moureaux, die tijdens de bespreking van de begroting Openbare Werken zei dat de kredieten van de Intercommunale B1, eigenlijk niet als voor Brussel bestemd kunnen beschouwd worden, omdat die ring grotendeels op Vlaams grondgebied ligt. Mijn commentaar hierop kan ik in enkele woorden samenvatten: dit laatste is, spijtig genoeg, inderdaad het geval. Wij betalen in

het randgebied eens te meer het gelag voor Brussel, ditmaal om het voor verkeersverstopping te behoeden.

Terugkomend op het prioritaire infrastructuurplan wil ik in de eerste plaats nog even stilstaan bij een in het geheel zowat verdoken detail. Het woord «detail» is wellicht juist wanneer men vaststelt dat het nergens uitdrukkelijk wordt vermeld, maar zeker niet juist wanneer men weet dat het om een werk gaat uit te voeren met een raamcontract, een duurtijd van een jaar of 8 en een nu reeds op 5,1 miljard geraamde investering, waar dus uiteindelijk nog wel een paar miljard zullen bijkomen. Ik spreek namelijk van de nieuwe scheepslift op het canal du Centre. Gezien de ontwikkeling van de industrie in het algemeen en in het betrokken gebied in het bijzonder, van de binnenscheepvaart eveneens in het algemeen en in het betrokken gebied in het bijzonder, stel ik toch de vraag naar het economisch nut van dat werk en of wij hier niet naar een nieuw «hellend vlak van Ronquières» gaan. De uitvoering van dit omvangrijk kunstwerk is op zichzelf wellicht tijdelijk werkverschaffend, maar dit mag toch niet de echte maatstaf zijn.

Tenslotte nog een paar opmerkingen bij enkele geheimzinnigheden en onbekenden die eveneens in het prioritaire infrastructuurplan voorkomen.

In een van de eerste uitgaven van dit plan had de ijver om een kunstmatig evenwicht in de bestedingen te vinden tot gevolg dat men enkele zeer betwistbare of duidelijk plaatselijke investeringen had opgenomen, zo bijvoorbeeld de oprichting van twee garocentres te Bier-set en Houdeng-Goegnies voor één miljard, een experiment met geautomatiseerd stedelijk vervoer te Charleroi voor 3 691 miljoen, een smeerpijp van Couillet naar Doel, een pijpleiding Antwerpen-Luik-Feluy, nog een paar andere dwaasheden en ook de vernieuwing van het waterdistributienet van Charleroi voor één miljard.

Sommigen van deze projecten verdwenen in de loop van de besprekingen uit het plan, onder meer dank zij het verzet van de Volksunie. Wat er overbleef is allesbehalve duidelijk want we vinden een paar posten «diversen», een niet veelzeggende bijkomende uitgave van 2,6 miljard voor aankoop rijdend materiaal — meer dan waarschijnlijk bedoeld als een injectie voor de metaalindustrie — en commentaar op bladzijde 5 van de algemene toelichting, dat alvast op het behoud van zeer betwistbare projecten wijst. Voor vele van de dingen die ik hier zoeven aangehaald heb, is helaas het gezegde «gedane zaken hebben geen keer» alweer toepasselijk. Het is echter wellicht nog niet te laat om enkele voor de volgende jaren geprogrammeerde en onverantwoorde bestedingen te vermijden.

Het is misschien ook nog te doen bij het binnenkort bepalen van de verdeelsleutels voor de gemeenschaps- en gewestelijke kredieten met de aangehaalde elementen rekening te houden.

Ik wil het ook nog even hebben over het luik «Volksgezondheid» van hetzelfde prioritaire infrastructuurplan. Het grootste gedeelte van de daarin ingeschreven kredieten zal naar het waterwinningsstation gaan van Tailfer. Het gaat hier om een zeer belangrijke onderneming van de Brusselse Intercommunale Watermaatschappij waarvoor in totaal zowat 5 miljard geïnvesteerd werd. Op het ogenblik is het trouwens zo dat de produktiemogelijkheid van dit waterwinningsstation nog maar voor een beperkt gedeelte benut wordt, indien ik goed ingelicht ben niet eens voor de helft.

De Brusselse Intercommunale Watermaatschappij levert, logischerwijze, in hoofdzaak het water aan de Brusselse Agglomeratie maar bovendien ook aan een hele reeks Vlaamse gemeenten in de omgeving en in beperkte mate levert zij ook water aan de Tussengemeentelijke Maatschappij der Vlaanderen voor Waterbedeling. Nu stel ik vast dat in het luik Volksgezondheid van het prioritaire infrastructuurplan een krediet van 400 miljoen ingeschreven is voor een verbinding Tailfer-Charleroi en een krediet van 200 miljoen voor een verbinding Leuven-Mechelen eveneens met een leiding van Tailfer. Daar kan ik inkomen omdat de belangrijke investering tenminste haar volle nut zou opleveren.

In hetzelfde luik komen ook bijkomende subsidies voor Tailfer voor van niet minder dan 2 miljard 282 miljoen, te voegen bij de reeds 1 miljard 73 miljoen tot op heden gegeven subsidies voor hetzelfde werk.

Dienaangaande stel ik een uitdrukkelijke vraag aan u, Mijnheer de Eerste Minister. Uw regeerakkoord bepaalt dat onder bevoegdheid van de gewesten zal vallen «de waterproductie en -voorziening, echter met uitzondering van de oprichting en subsidiëring van de grote waterbouwkundige werken van nationaal belang.» Ik wou van u graag vernemen of het waterwinningsstation te Tailfer van nationaal belang is en derhalve ook door organen, in casu de Brusselse Intercommunale Watermaatschappij dient beheerd te worden waarin beide gemeenschappen in gelijke mate vertegenwoordigd zijn.

*De heer Robert Vandekerckhove
treedt opnieuw als voorzitter op*

Voor mij lijkt het antwoord nogal voor de hand te liggen maar ik hoorde het u toch graag nog eens uitdrukkelijk bevestigen.

Tenslotte hoeft het wel niet gezegd dat na de bezwaren die ik hier heb verwoord, maar die niet eens de belangrijkste zijn die wij tegen de huidige regeringspolitiek hebben, onze fractie zeker de Rijksmidelenbegroting niet zal goedkeuren. (*Applaus op de banken van de Volksunie.*)

M. le Président. — La parole est à M. de Wasseige.

M. de Wasseige. — Monsieur le Président, Monsieur le Premier Ministre, Monsieur le Ministre, chers collègues, le budget des Voies et Moyens qui nous est présenté retient notre attention sur cinq points importants.

En premier lieu, le montant qui reste à financer, et qui a été largement explicité dans le rapport, appelle deux observations: un effort de vérité a certainement été fait et il convient d'en remercier le gouvernement. Cet effort devrait néanmoins être poussé un peu plus loin, d'une part, parce que les déficits cumulés de la sécurité sociale ne sont pas repris alors qu'on pourrait y trouver un complément non négligeable évalué, selon certaines estimations, à 35 milliards; d'autre part, parce que certains chiffres cités datent — et M. Henrion a été clair à ce sujet — et n'ont pas été complètement mis à jour ou sont un peu trop optimistes et que des dépenses plus élevées sont à craindre.

Le déficit en opérations courantes, par exemple, passera de 80 à 100 milliards, mais ce supplément de 20 milliards de francs est composé de crédits estimés initialement à 30 milliards de francs, ramenés à un chiffre plus faible et ensuite augmentés des moins-values fiscales.

Tout cela semble assez aléatoire et sans doute faudra-t-il s'attendre à un supplément de ce côté, d'autant plus que le faible taux d'inflation enregistré fin 1978 et début 1979, risque, hélas! de ne pas se maintenir et qu'un accroissement éventuel du taux d'inflation aura une répercussion immédiate sur les dépenses.

C'est certainement sur les opérations en capital que l'écart est le plus important, puisque, de l'aveu du gouvernement, 130 milliards de francs restent à financer. Le déficit pourrait même atteindre 150, voire 160 milliards de francs.

Quand on n'a pas les moyens de faire mieux, il faut se contenter du possible. Or, que voyons-nous? Les dépenses en capital augmentent; les dépenses pour le port de Zeebrugge augmentent et sont même accélérées: ainsi, le contrat partiel 4a est passé de un à cinq milliards de francs; les dépenses afférentes au ministère des Communications augmentent de 3 milliards. La Sabena vient de passer commande d'un avion DC10. Pas de chance!

Selon la déclaration gouvernementale, les dépenses devaient être comprimées de 15 milliards de francs. Or, nous ne trouvons aucune information quant aux postes sur lesquels vont porter ces économies.

La déclaration gouvernementale nous annonçait aussi une révision en matière d'investissements publics. Celle-ci n'apparaît pas non plus dans le budget qui nous est soumis aujourd'hui.

Au contraire, on continue à prévoir des dépenses pour de grands travaux d'infrastructure tels que ports, autoroutes, et même, d'une certaine manière, des réalisations de prestige, alors qu'on les sait aujourd'hui condamnées à terme en raison de la pénurie d'énergie. C'est du moins ce que le ministre des Affaires économiques nous répète lors de chacun de ses passages à la télévision.

Les dépenses en capital sont trop élevées, mais on s'apprête encore à les augmenter! Telle est la réalité devant laquelle nous nous trouvons.

Ceci m'amène au second point de mon intervention.

La réorientation des dépenses d'investissement des pouvoirs publics en vue de résorber la crise ne pourra se faire que par une modification de leur contenu et leur évolution vers des dépenses qui contribuent à la reconversion industrielle et économique. Ceci implique l'établissement de plans régionaux qui tiennent compte des changements structurels.

Or, où en est-on dans la préparation des plans, qui est pourtant mentionnée dans la déclaration gouvernementale? Vous savez tous que celui de 1976-1980 n'a jamais été voté.

Le troisième point que soulève l'examen de ce budget concerne la manière dont est gérée la trésorerie de l'Etat. Cette gestion est en contradiction avec la politique économique que l'on se propose de réaliser.

En effet, le Trésor paie ses dettes quand il dispose de fonds. Cette manière de procéder entraîne des retards considérables dans les paiements non seulement aux entreprises qui ont assuré des services ou des fournitures à l'Etat ou aux organismes qui reçoivent des aides ou des subventions, tels les organismes de soins de santé, d'éducation, de culture, de recherche scientifique, mais également dans l'octroi des subsides aux pouvoirs subordonnés.

Tout cela entraîne pour ces entreprises et organismes, en particulier pour les PME, la nécessité de recourir à l'emprunt, ce qui naturellement grève leurs charges d'intérêt, lesquelles ne sont pas couvertes par les subsides, d'où leurs difficultés.

Mais il en résulte un effet supplémentaire : par cette politique, on continue d'exercer une pression sur les taux d'intérêt. L'Etat n'y trouve certainement pas son compte lorsqu'il doit recourir à l'emprunt.

C'est là un cercle vicieux dont seul le système bancaire tire profit. C'est peut-être précisément ce que l'on veut conserver!...

J'en arrive ainsi au quatrième point : la fraude fiscale.

Tout le monde s'accorde, non pas sur le montant exact de cette fraude fiscale, mais, à tout le moins, sur son importance beaucoup trop considérable.

Ce qui est grave, c'est l'injustice qui découle de cette fraude fiscale. Si tous les Belges sont égaux devant la loi, ils ne le sont certainement pas devant la fraude fiscale. Ceux qui déclarent les revenus les plus faibles fraudent en moyenne, d'après les estimations, de 1 000 francs, tandis que les bénéficiaires des plus gros revenus fraudent, toujours en moyenne, jusqu'à 450 000 francs.

Or, chacun sait que les salariés, les appointés, les pensionnés, les fonctionnaires, les allocataires sociaux n'ont pratiquement pas de possibilité de fraude, puisque leurs revenus sont taxés à la source et déclarés directement au fisc.

Pourquoi n'instaurerait-on pas le même système pour les autres sources de revenus ? Pourquoi faut-il qu'existe un secret bancaire qui ne joue finalement qu'à l'égard de l'administration fiscale ?

Je suis quelque peu déçu des réponses données sur ce point par le ministre en commission.

Selon le rapport, l'action contre la fraude fiscale a été importante et « les chiffres de 1978 sont impressionnants : 175 474 paquets de cigarettes — soit ce que consomment approximativement 600 fumeurs — et 7 247 bouteilles d'alcool ont été saisis aux frontières » : moins d'un tiers des cabinets ministériels auraient pu être approvisionnés ! Ces chiffres sont dérisoires !

Le problème de la fraude fiscale se situe à un autre niveau.

Il est décevant de recevoir de telles réponses de la part du ministre, alors que des mesures bien plus importantes devraient être prises, tant par le gouvernement que par les Chambres législatives.

J'en arrive au cinquième point. Tout ceci nous montre l'existence d'un décalage entre, d'une part, une politique économique que l'on affirme vouloir suivre et, d'autre part, le budget qui nous est présenté et les moyens financiers mis en œuvre.

On se propose de financer partiellement le déficit considérable du budget par le recours à l'emprunt à l'étranger. Cette situation met le franc belge en difficulté.

Notre inquiétude ne naît pas de l'importance de la dette extérieure, qui est effectivement très faible par rapport à celle d'autres pays et pourrait même être augmentée, mais de l'obligation de recourir à cette forme de financement étant donné l'absence de toute autre possibilité. Autrement dit, l'Etat s'endette gravement et ne prend pas, lorsque les possibilités existent, les mesures qui s'imposent pour réduire ses dépenses ; je l'ai montré tout à l'heure en ce qui concerne notamment les dépenses en capital.

Cette pratique se retourne contre nous. Le franc belge est faible. Il faut le soutenir. Nous devons payer la note d'une manière ou d'une autre et nous la paierons très vite. Un franc belge faible implique un coût de plus en plus élevé des importations, la relance de l'inflation, la hausse des prix, ce qui revient à faire supporter la charge de cette politique par l'ensemble des revenus les plus faibles. (*Applaudissements sur divers bancs.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Wyninckx.

De heer Wyninckx. — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Eerste Minister, Heren Ministers, geachte collega's, de verslaggever zegde daarnet zeer terecht dat de bespreking van de Rijksmiddelenbegroting in de Senaat dit jaar allicht de aandacht niet zal krijgen die ze normaal verdient. Omstandigheden brengen mee dat reeds een uitvoerig debat plaatsgreep in de Kamer, dat hier verscheidene begro-

tingen werden behandeld en dat dit alles volgt kort na een uitvoerig debat over het regeerbeleid. Bovendien is de aandacht van de collega's, na de gebeurtenissen van vorige zondag, thans allicht elders.

Bij het lezen van de merkwaaardige verslagen van kamerlid Verhaeghe en collega Lagae over de Rijksmiddelenbegroting, moest ik onvermijdelijk teruggrijpen naar het werkje van onze collega German Deleeck, die onder de titel *Inkomensverdeling, sociale zekerheid en sociaal beleid* in 1972 een verzameling toespraken uitgaf over de ter zake geldende toekomstvisie. Het was de periode aan het einde van de gouden jaren zestig en het begin van de zwarte jaren zeventig. Iedereen dacht nog in termen van welvaart en welzijn. Men kon niet voorzien dat amper enkelen jaren later een toenemende oploep van werklozen voorbij onze ogen zou trekken. Een half miljoen Belgische werkzoekenden zouden nauwelijks tien jaar later onze aandacht vragen. Meer dan zes miljoen zijn zij in het Europa van de eerste en historische Europese verkiezingen.

In de droomwereld van sociologen, en ook wel van politici, moest in de jaren zestig welzijn plaatsmaken voor welvaart. Wij waren op stap naar de maatschappij van de vrije tijd en de cultuur voor allen. In een bad van weelde zou de brede massa zich naar het jaar tweeduizend bewegen met een arbeidstijd die zich snel zou ontwikkelen naar een soort nullijn. Er verschenen geleerde werken over de samenleving waar niets doen een sociale verplichting werd, die op geen enkele wijze zou schaden aan de individuele en gezinswelvaart. Er werden systemen uitgedacht om deze vrije tijd te vullen en aan middelen om deze systemen te betalen leek geen gebrek. Enkel de moderne vormen van armoede vroegen de aandacht van de sociologen en de welzijns-werkers. Het begrip « marginales » dook op. Het was een kleine franje die bleef bestaan naast de massa welstellenden.

Een indrukwekkende lijst van internationale en nationale publicaties ter zake vinden wij terug in de bibliografie van het geciteerde werk van onze collega Deleeck.

Hoever zijn wij daarvan vandaag verwijderd ? Onze collega Delpérée zegde enkele jaren geleden : « La politique active de la sécurité sociale dépassera le stade des prestations individuelles et intégrera les équipements collectifs. La protection du niveau de vie exige aujourd'hui, au-delà des prestations, l'octroi de services qui réclament une intervention des pouvoirs publics, sous forme d'équipements. Destinée à l'homme total, cette politique active débouche enfin sur les prestations d'aide psychologique, en intégrant les méthodes de service social. »

In deze sfeer zag in 1978 het licht het ontwerp van wetboek van sociale zekerheid, waarvan de conceptie en de voorbereiding verscheidene jaren in beslag nam zodat al te veel dingen in het ontwerp, voorbereid door de Katholieke Universiteit Leuven, vandaag ten volle zijn achterhaald.

Vandaag lezen wij in het verslag bij de Rijksmiddelenbegroting « dat meerdere restrictieve saneringsmaatregelen uitdrukkelijk in de wetten zelf ingebouwd zijn, en uitvoeringsbesluiten overbodig maakten ». Hier worden dan de werklozen, de zieken en de gepensioneerden in één adem vernoemd. Er wordt gewag gemaakt in het Kamer-verslag van « strenge normen » en van « het geven van voorrang voor uitgaven met een erkend prioritaair karakter ».

De verklaring van de minister van Financiën die zoëven werd afgelegd, geeft trouwens weinig op aan sommigen in deze verdagening, zoals de heer De Clercq, die verwachten dat bepaalde sociale vergoedingen in de toekomst zullen kunnen aangroeien.

De heer C. De Clercq. — Ik kom daar dadelijk op terug.

De heer Wyninckx. — Wie zou in deze periode van economisch en budgettair noodweer deze « strenge normen » kunnen betwisten ?

Maar deze politiek dient dan ook een onderdeel te zijn van een rechtvaardiger inkomensverdeling en daar blijft toch nog heel wat te verrichten.

Pen en Tinbergen pleiten trouwens voor een rechtvaardige verdeling, die naar hun eigen woorden « zal worden benaderd, al zullen er resten van ongelijkheid overblijven ». In hun werk *Naar een rechtvaardiger inkomensverdeling* komen zij tot de slotsom dat noch de maatschappelijke zekerheid, noch de fiscaliteit leiden tot een oplossing voor de gestelde problemen, die ook, en vooral, in een crisisperiode zwaar zouden moeten doorwegen op een debat zoals dit over de Rijksmiddelenbegroting.

Trouwens, de verslaggever, de heer Lagae, heeft op uitstekende wijze in de loop van zijn uiteenzetting een aantal van deze tegenstellingen in het beleid van vandaag in het licht gesteld.

Wij komen alleszins tot de slotsom, samen met Pen en Tinbergen, dat de rechtvaardige inkomensverdeling slechts één van de

uitingsvormen is van een goede samenlevingsvorm, als een totaal patroon van maatschappelijke normen en waarden.

Het zal er dus in deze kristijd opaan komen om te durven beslissen, om eerlijker te verdelen. De Rijksmiddelenbegroting zou de totaalsom moeten bieden van de regeringsinitiatieven ter zake. De bespreking van deze begroting zou rondom dit thema moeten draaien. De Rijksmiddelenbegroting is immers de expressie van het regeerbeleid. De politieke omstandigheden brachten allicht mee dat men dit jaar in Kamer en Senaat tevergeefs een soortgelijk debat verwacht. Nochtans zijn er zoveel fundamentele problemen welke noch deze, noch gene minister specifiek aanbelangen, laat staan welke hij kan oplossen. Wanneer niet de hele beleidsploeg de politieke wil tot uiting brengt om het getij te keren ook inzake rechtvaardiger inkomensverdeling, dan zal er weinig van terecht komen.

Op het ogenblik beleven wij derhalve een belangwekkende politieke periode. Het is niet alleen het bestaande arbeidsaanbod dat rechtvaardiger dient verdeeld. Ook over de verdeling van het aanbod van goederen en diensten vanwege de openbare instanties moeten wij ons bezinnen. Beide zijn onderdelen van een rechtvaardiger inkomensverdeling in een periode waarin de gemeenschap steeds minder te verdelen krijgt.

Zo zijn gezondheidsbeleid, hervorming van de maatschappelijke zekerheid en inkomensverdeling één en ondeelbaar. De gezondheidszorgen nemen elk jaar een groeiend aandeel in 's Rijks middelen. Hoe zal dit alles eruitzien bij nulgroei? Men zal de voorrang meer en meer moeten verlenen aan preventieve geneeskunde, maar kan dit ten koste van de bestaande bestedingen? Preventieve geneeskunde zit nog al te zeer vast aan het opsporen van sociale kwalen. Het moet een andere vorm en inhoud krijgen: niet alleen opsporing, maar werkelijk voorkomen ervan, door informatie, beïnvloeding van het individuele en familiale leefpatroon. Men zou zich kunnen voorstellen dat ploegen van geneesheren, diëtisten en psychologen buiten en rondom het hospital of het dokterskabinet, de brede massa zouden gaan bewerken. Dit vergt dus reeds het herdenken van de opleiding in de faculteit, want voor een soort didactische preventie wordt vandaag niemand opgeleid.

Op dezelfde wijze zou men kunnen te werk gaan bij de voorbereiding op de niet-activiteit. De levensvoorwaarden van de bejaarden vormen vandaag één van de grote uitdagingen van onze samenleving. Dit is niet alléén een vraagstuk van inkomensverdeling via het pensioenbeleid. De problemen omtrent de sociale kostprijs van de derde leeftijd in de toekomst kunnen onmogelijk weggedacht worden uit de aanpak van der hervorming van de maatschappelijke zekerheid en van het harmoniseren van de pensioenstelsels.

Maar de vermindering van het arbeidsaanbod, gekoppeld aan de verouderende ontwikkeling van onze bevolkingssamenstelling, leidt naar ondraaglijke financiële lasten voor de gemeenschap. Men zal zich dus moeten bezinnen over een betere aanwendig van de bestaande financiële middelen. Dit kan, onder meer, door de pensioenleeftijd te gaan bepalen op basis van een gepresteerde loopbaan, veel meer dan op een welbepaalde leeftijd. Dit vergt dan op zijn beurt een herverdeling van de bestedingen aan pensioenen binnen de drie grote stelsels, zelfstandigen, werknemers en openbaar ambt, maar oog tussen de verschillende stelsels onderling. Dit was één van de hoekstenen van de pensioenbepalende maatregelen in de anticrisiswet.

Het is duidelijk dat het onaanvaardbaar zou overkomen deze maatregelen niet of slechts gedeeltelijk toe te passen. Er heerst daarenboven enigerlei verwarring op dit stuk en het is gewenst dat de regering haar standpunt bekendmaakt.

Anderzijds zouden aan alle gepensioneerden offers worden gevraagd inzake gezondheidszorgen.

Wij wensen duidelijk te stellen dat wij ons als Vlaamse socialistenvoorwaardelijk blijven verzetten tegen regeringsmaatregelen die, bijvoorbeeld, ten koste van de gepensioneerden, een herziening van de terugbetalingstarieven voor medicamenten zouden invoeren.

Bovendien wensen wij tijdens dit debat een duidelijker uitspraak dan deze die wij kregen tijdens het debat over de begroting van Pensioenen, wat betreft het toekennen van een welwaartspremie aan de gepensioneerde werknemers. Om zoals vorige jaren dit verworven recht te waarborgen, met andere woorden betaling mogelijk te maken in september, beschikt de regering nog over één mand. Dit is voldoende. De regering beschikt over het advies van de Nationale Arbeidsraad. De gepensioneerde werknemers zien uit naar een initiatief ter zake. Zij wensen een duidelijke verbintenis vanwege de regering.

Tijdens de bespreking van de begroting van Pensioenen werd ter zake door de minister verwezen naar de regering. Het debat over de Rijksmiddelenbegroting geeft de regering de gelegenheid duidelijke taal te spreken. Het is overigens onder andere op basis van deze antwoorden dat de Vlaamse socialistenvoorwaarden zullen bepalen welke parlemen-

taire initiatieven kunnen worden genomen om tegemoet te komen aan de werkelijke behoeften van de doorsnee gepensioneerde in dit land, die wij blijven beschouwen als behorende tot een prioritaire categorie.

Naast de drie concrete vragen inzake het regeerbeleid ten opzichte van de brede massa van de oprustgestelden, gaat het echter ook en vooral over het rechtvaardig heverdelen van het aanwezige arbeidsvolume, door verkorting van de arbeidsduur, maar ook over het rechtvaardiger verdelen van de inspanningen van de gemeenschap, met name op het stuk van maatschappelijke zekerheid in haar diverse aspecten en ook op het stuk van allerhande prestaties en subsidiëringen. Meer en meer wint de idee veld dat heel wat maatregelen met sociale inslag ten goed komen aan categorieën van de bevolking die deze best kunnen missen. Hier duiken dan voor ons, Vlaamse socialistenvoorwaarden, de grondbeginselen op die onze socialistische gedachtenwereld uitmaken en die wij wensen geëerbiedigd te zien in de samenleving, ook door mensen, instellingen of bewegingen die zich vandaag geroepen voelen om zich het sterkst op te stellen, zelfs als dit ten nadele van zwakkeren zou zijn.

Wij worden diep bewogen door het feit dat in onze ontwikkelde natie, in ons ontwikkeld continent, miljoen mannen en vrouwen, geroepen om rijkdommen voort te brengen die rechtvaardig zouden kunnen worden herverdeeld onder allen, uiteraard eerst en vooral onder de minst bevoorrechten, vandaag de vernedering van de werkloosheid moeten ondergaan omwille van de zwakheden en de vergissingen van een orde, die niet bij machte is aan zijn eigen wanorde een einde te stellen, zelfs niet om deze te beheersen.

Wij verwerpen het egoïsme van de meest bevoorrechten, die zich vastklampen aan vermeende verworven rechten en die hun macht aanwenden om zelfs in deze kristijd hun winsten, hun bezittingen en hun verworvenheden mateloos te vergroten. Wij leggen ons niet neer bij de verspillingen van natuurlijke rijkdommen, bij de ontaarding van de arbeidsvoorwaarden, ja zelfs van de levensomstandigheden. Wij stellen vast dat wij niet louter staan voor een economische noch een beschavingsschikking, maar voor een crisis van de mens zelf.

De traditionele waarden worden inderdaad door mekaar geschud, maar terzelfder tijd stellen wij vast dat over levensbeschouwelijke grenzen heen het besef groeit dat het anders moet, dat het anders moet kunnen.

Onze traditionele politieke, economische en sociale orde kan kennelijk de verzuchting naar welvaart en welzijn voor alle mensen niet meer voldoen. In plaats van het gewaarborgd weten van bestendige groei, treedt vandaag bij onze bevolking een gevoel van onzekerheid en ontstandvastheid in de plaats.

Ok bij en bespreking als deze is dit de ondertoon. De economische, financiële en budgettaire situatie van ons land stelt ons voor deze opgave: meer gelijkheid, meer zin voor rechtvaardigheid, meer ontplooiing van zijn waardigheid en van zijn natuurlijk leefmilieu aan ieder individu te brengen. Wij dienen niet alleen de samenleving te veranderen, maar vooral de mens. Niet door hem te beïnvloeden langs de massamedia. Niet doot hem valse behoeften op te dringen langs de publiciteit. Niet door hersenspoelingen, laat staan door genetische kunstknepen.

Van dit alles zou enkel een kleine minderheid misbruik maken, en alleen met het oog op haar eigenbelang, en dikwijls tot verdrukking en ten koste van de meerderheid.

Wij onderstrepen dat de economie ten dienste moet worden gesteld van de mens, eerder dan de mens ten dienste van de economie. Dit impliceert dat alle aanwezige nationale en regionale middelen ondergeschikt worden gemaakt aan de behoeften van heel de gemeenschap, vooral in deze kristijd, en nu de gewestvorming een aantal klemtonen zal verleggen. Deze gewestvorming mag niet leiden naar nieuwe machtsposities van privé- of van groepsbelangen en evenmin tot het verschijnen van één of andere oligarchie. Uit onze samenleving zelf moeten wij de kracht putten om nieuwe vormen van vervreemding te onderdrukken tussen de bestuurders en de bestuurden, die dreigen op te duiken in een Europa in opbouw en in het België in volle gewestvorming. Het zal immers niet volstaan dit waar te maken in een van onze regio's of in België, wanneer dit morgen niet in Europa geschiedt. Maar eerst en vooral moet ieder van ons in de regering, in het Parlement en ook daarbuiten bewust zijn van de waarden die de inzet uitmaken van deze economische crisis, van deze politieke mutatie, van deze beschavingswende.

Ook dit mag eens worden gezegd tegenover een regering die deze drie uitdagingen moet opvangen en beantwoorden. In de mate waarin deze regering ertoe zal bijdragen het lot te verbeteren van allen die in dit land en in zijn gewesten geteisterd worden door de crisis, van de vele honderdduizenden die ondergaan in vertwijfeling, kan de regering een bewijs leveren dat het langs democratische weg nog moge-

lijk is tot een rechtvaardige verdeling van arbeid en bestaansmiddelen te komen, de crisis af te wenden, de gemeenschappelijke wil op te brengen om vooruitgang tot stand te brengen.

Het verantwoordelijkheidsbesef, de nuchterheid en de hoop dat dit mogelijk is, laat de Vlaamse socialistische toe de Rijksmiddelenbegroting vandaag goed te keuren, maar het oog gericht op morgen. Dat is onze uiting van verantwoordelijkheid. Onze diepe motivering voor het behouden van het vertrouwen in u, Mijnheer de Eerste Minister, en de ministers die u omringen. Het is onze overtuiging dat het ook u ernst is met de bestrijding van de diepere achtergronden van onze economische en sociale crisis, van onze financiële en budgettaire moeilijkheden, ja van de grondige mutatie in onze beschavingsvorm. Het zij mij nochtans toegestaan enige twijfel tot uiting te brengen.

Wanneer recente gebeurtenissen er ons immers zouden toe leiden om te gaan twifelen aan de oprechtheid waarmee deze ambitieuze opdracht door anderen dan u zou worden geïnterpreteerd, zullen wij, Vlaamse socialistische, daaruit betreutswaardige conclusies dienen te trekken. Om het zware ontij waarin wij ons bevinden te keren, zullen dan nieuwe krachten zich moeten bundelen om met andere middelen de rusteloze strijd voor meer menselijkheid, meer rechtvaardigheid en meer welvaart en welzijn voor allen aan te vatten. Dit besluit zou dan onze uiting van geloofwaardigheid tegenover de bevolking maar ook van het vertrouwen in eigen kracht tegenover onszelf zijn.

De socialistische fractie zal onder deze voorwaarden de Rijksmiddelenbegroting goedkeuren. *(Applaus op de banken van de meerderheid.)*

M. le Président. — La parole est à M. Delpérée.

M. Delpérée. — Monsieur le Président, Mesdames, Messieurs, je reconnais volontiers que la position du ministre du Budget n'est pas facile. Il doit défendre un budget qu'il n'a pas personnellement préparé et qui, plus est, présente un certain nombre de défauts, parmi lesquels je relève notamment le fait qu'il ne correspond plus à la réalité d'aujourd'hui, puisque le déficit annoncé est dépassé d'au moins 20 p.c. Il serait de l'ordre de 97 milliards, disait-on hier, au lieu du mali initial de 80 milliards.

Ce budget présente certaines lacunes. C'est ainsi que le montant de l'emprunt à contracter à l'étranger n'est pas encore définitivement connu.

Enfin, ce budget présente des insuffisances, entres autres en ce qui concerne la traduction budgétaire du volet social de la déclaration gouvernementale.

Mais de votre côté, Monsieur le Ministre, vous reconnaissez que la position des parlementaires de la majorité n'est pas plus agréable que la vôtre. Le contrôle parlementaire reste tout aussi aléatoire que par le passé. Les lacunes et les anomalies signalées par le président de notre assemblée, lors de son allocution du 10 octobre 1978, subsistent dans leur intégralité. La promesse du secrétaire d'Etat au Budget de l'ancien gouvernement de mettre à la disposition du Parlement des experts en matière budgétaire n'a pas été satisfaite alors que l'arrêté royal nécessaire était déjà en préparation il y a plus de six mois. J'ose croire, Monsieur le Ministre, que vous ferez diligence pour donner suite également aux suggestions du président du Sénat, notamment en ce qui concerne les subventions économiques et celles destinées aux organisations internationales. Les élections européennes ne doivent pas nous faire oublier que les Communautés européennes dépendent de façon inadmissible. J'attire sur ce point l'attention de nos collègues qui, demain, siégeront à Strasbourg.

J'en arrive aux quatre points essentiels sur lesquels je désire mettre l'accent, notre rapporteur, M. Lagae, ayant déjà abordé de nombreux problèmes dans un large et excellent exposé.

L'analyse de votre budget ne peut être objective si l'on oublie qu'il nous faut payer la facture du pétrole, celle du chômage, celle des investissements et que, demain, certaines de ces factures continueront à augmenter. C'est précisément pour cette raison que je ne partage pas l'optimisme relatif du ministre. Je désire cependant le créditer d'une déclaration, à mes yeux satisfaisante, qui tranche avec celle de son prédécesseur. Vous avez, Monsieur le Ministre, affirmé la nécessité du parallélisme entre les réformes budgétaires et les réformes institutionnelles. Contrairement à M. Eyskens, vous avez aussi décidé que ce budget serait fédéralisé, en ce sens qu'il tiendrait compte des budgets communautaires et régionaux. Si, en plus de cette synthèse, vous parvenez à présenter demain des budgets-programmes par politique spécifique, en tenant compte de l'impact budgétaire de leur exécution aux trois niveaux de décision, vous aurez répondu aux exigences de clarté et de transparence en la matière.

Dois-je ajouter que vous répondrez aussi aux exigences du courage? Je puis certes reconnaître votre courage verbal. Vos déclarations devant des auditoires choisis ou parues dans des journaux

financiers ont rendu peu de sérénité à certains milieux qui n'étaient pas rassurés par les propos d'un journal, qui vous classe cependant parmi les ministres sérieux.

Votre courage verbal deviendra-t-il un courage réel? Je l'espère mais je suis perplexe pour les mêmes raisons qui, déjà fin 1977, expliquaient la perplexité lors des déclarations de votre prédécesseur.

En effet, vous nous expliquez les dépenses du pouvoir central de la façon suivante: 17 p.c. en 1978 contre 28 p.c. en 1960 pour les dépenses d'administration; 21 p.c. contre 16 pour les dépenses économiques; 49 p.c. contre 42 pour les dépenses sociales; 13 p.c. contre 14 pour les dépenses non réparties, toujours pour la même période de 1960 à 1978.

Vous vous basez sur ces pourcentages pour affirmer que les dépenses administratives sont assez réduites par rapport aux dépenses totales. C'est oublier que, pendant la même période de 1960 à 1978, les dépenses administratives ont pratiquement décuplé. Les dépenses d'administration exprimées en valeur absolue ont donc largement augmenté. Ainsi présentées, elles nous montrent une orientation toute différente de celle que vous indiquez par les pourcentages cités, qui semblent justifier votre laxisme en matière d'économies dans les services publics.

J'aimerais savoir si le ministre du Budget compte agir en fonction de ce qu'écrivait le professeur Spitaels au temps où il étudiait les problèmes de l'administration dans le cadre des travaux de la Fondation Administration-Université.

J'en arrive aux transferts sociaux. Je ne suis pas de ceux qui veulent rétablir l'équilibre du budget en entreprenant le démantèlement des systèmes sociaux. Lorsque M. Spitaels demande: «Qui réclame une régression sociale?» il sait que personne dans cette assemblée ne souhaite une telle évolution. Cependant il faut reconnaître — sans parler d'abus — qu'il existe un certain nombre d'anomalies et que des économies sont possibles aussi bien dans l'assurance chômage que dans l'assurance pension et dans les pensions civiles.

Ceci dit, je voudrais exprimer mon inquiétude quant au sort de la sécurité sociale des travailleurs salariés. Le gouvernement s'est engagé, dans la déclaration gouvernementale, à réduire les charges des entreprises d'un montant équivalent à 15 p.c. des cotisations sociales dans les secteurs non abrités. Le régime de sécurité sociale recevrait en compensation 27 milliards résultant d'une réduction portant sur les 220 milliards consacrés aux investissements publics. Mais j'ai l'impression, d'après les déclarations faites en commission spécialisée, que le ministre ne semble pas très assuré quant à la réussite de cette opération. Il a même déclaré que cette opération concernait sans doute davantage le budget de 1980 que celui de 1979. Il est évident que cette hypothèse se réalisera, d'autant plus qu'on ne trouvera pas une solution dans les semaines qui viennent.

Le ministre nous a dit aussi qu'il attendait les résultats de la concertation sociale. Il a invoqué la rigidité des investissements.

Pour moi, tout cela est inquiétant. Il me paraît que le Parlement devrait savoir si, conformément à la déclaration gouvernementale, il y aura réduction des charges de sécurité sociale d'une part et, dans l'affirmative, si cette réduction sera bien compensée par des transferts accrus des pouvoirs publics vers la sécurité sociale, d'autre part.

Je suppose que le gouvernement a quelques idées à cet égard. Je m'étonne qu'il refuse de les livrer au Parlement alors qu'il est déjà engagé dans des conversations avec les partenaires sociaux.

Je ne partage pas votre optimisme, Monsieur le Ministre, quant à votre budget. Pour moi, la situation est tragique. Il n'est plus possible d'augmenter les recettes; la diminution des dépenses se ramène à un simple freinage et le gouvernement ne présente rien de concret. Il ne dit rien non plus quant à certains automatismes d'accroissement de dépenses.

On a un peu l'impression que le plan quinquennal de rétablissement, établi ou proposé il y a un ou deux ans, va devenir un plan décennal. Le déficit, comme l'endettement public, augmente. Il faut recourir à l'emprunt à l'étranger pour un montant indéterminé. Vous dites évidemment que cet emprunt servira à des investissements. C'est possible, — et je reprends certains arguments évoqués il y a un instant, — mais vont-ils servir à la restructuration industrielle ou seront-ils enfouis dans la mer du Nord?

Votre stratégie, Monsieur le Ministre, suscite cette inquiétude. Vous avancez toujours des arguments exacts, c'est indéniable, mais vous les interprétez toujours de façon optimiste et parfois, trop optimiste.

Vous avez déclaré, à la Chambre des représentants, que l'on comparait souvent le ministre du Budget à l'Harpagon de Molière, alors qu'il faudrait plutôt songer au Père Goriot de Balzac. Mais lorsque je vous écoute, je songe plutôt aux acteurs de cette pièce écrite par Pirandello et intitulée *A chacun sa vérité*.

Un exemple: vous justifiez l'emprunt à l'étranger en disant qu'il n'aura pas d'effet inflationniste parce qu'il ne sera pas consacré à des dépenses de consommation, mais vous omettez de parler des emprunts faits auprès des banques privées, par les organismes de la sécurité sociale et qui, eux, servent uniquement à financer des dépenses de consommation. Or, une telle opération n'est pas sans conséquences indirectes sur votre budget.

Autre exemple: vous présentez les répercussions de l'évolution de la dette publique de la manière suivante: vous affirmez que la dette publique représentait 68,4 p.c. du PNB en 1960 et 42,9 p.c. en 1977. Encore faudrait-il savoir si le PNB représente réellement la richesse créée, ce qui n'est pas évident, mais c'est un autre problème.

Quoi qu'il en soit, en valeurs absolues, durant la même période, la dette publique est passée de 406 milliards à 1 427 milliards.

Comme en beaucoup de domaines, la vérité, en l'occurrence, ne peut être connue que par une seule méthode: apprécier le phénomène non seulement en pourcentage mais aussi en valeurs absolues. Ce n'est pas une bonne méthode que de ne donner qu'une des faces de la réalité.

Autre exemple encore: votre analyse des déficits annuels. Vous nous dites: tout a basculé à partir de 1975.

C'est vrai, vous dites d'ailleurs toujours la vérité, mais je pense que même si la crise internationale ne s'était pas présentée, nous aurions connu une partie des difficultés actuelles et notamment dans le secteur social.

Nous connaissons d'ailleurs, pour l'instant, une croissance modérée et les difficultés subsistent et s'amplifient. D'aucuns l'ont déclaré, nous nous trouvons également, du point de vue national, devant une crise structurelle.

J'en terminerai après avoir donné ces quelques exemples et je ne puis que répéter, comme je l'ai déclaré en commission, mon désaccord lorsque je lis dans deux déclarations ministérielles visant d'autres budgets, que les renseignements fournis sont valables dans la mesure où le gouvernement respectera ses engagements. Ce sont là des déclarations étonnantes qui méritent, je crois, une mise au point de votre part, car le gouvernement doit être solidaire, dans tous les domaines, y compris le domaine budgétaire.

Vu les circonstances, je conclus de la façon suivante.

Vous défendez avec chaleur le budget de M. Eyskens et je constate que ce dernier était plus critique à l'égard de son propre budget que vous ne l'êtes vous-même.

Votre tactique sera bonne si elle réussit.

Je me borne donc à constater que nous attendrons le budget 1980 pour juger votre politique et pour savoir si elle correspond dans les faits aux intentions louables que vous avez développées oralement.

Je ne permets de penser que le succès dépendra non pas tant de la diminution des dépenses globales que de la restructuration des dépenses dans le sens d'une plus grande efficacité.

Il ne suffit pas de dépenser moins pour que le budget soit défendable; il s'agit de bien dépenser. Le FDF pense que c'est nécessaire que c'est possible, dans le domaine social et dans le domaine économique, en supprimant certains automatismes, en revenant à une meilleure sélectivité.

Comptez, Monsieur le Ministre, sur notre contrôle vigilant, mais positif. *(Applaudissements sur les bancs de la majorité.)*

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Constant De Clercq.

De heer C. De Clercq. — Mijnheer de Voorzitter, Heren Ministers, Dames en Heren, in zijn verslag heeft de heer Lagae op een bepaald ogenblik gesproken over de armoedegrens en de aanverwante problemen. De heer Wyninckx heeft ook gehandeld over dat probleem en zo een goede inleiding gehouden voor mijn eigen betoog.

Tijdens de bespreking van de regeringsverklaring op 11 april jongstleden hebben wij namens de CVP-fractie erop gewezen dat, zoals in de regeringsverklaring vermeld, de solidariteit als een plicht voor allen, als het belang van een ieder zou dienen waargemaakt te worden, in de eerste plaats door de verbetering van het lot van de minst bedeelden.

Ik heb mij de moeite getroost al de regeringsverklaringen met betrekking tot de minder-validen na te gaan sedert 1965, het jaar dat ik senator ben geworden.

In 1965 sprak men van een bijzondere inspanning die moest gedaan worden voor de gebrekkigen, de verminkten en de oud-invaliden.

In 1966 schreef men met betrekking tot de sociale vooruitgang dat de regering slechts één prioriteit zou in acht nemen, maar dan ook

een volstreekte, namelijk de bestaansvoorwaarden van de nederigsten en van de meest benadeelden verbeteren.

De regeringsverklaring van 1968 handelt over de voorrang die dient te worden verleend aan de minstbedeelden, de minder-validen die recht hebben op de solidariteit en waarover zoveel wordt gesproken.

In 1972 handelt men over een sociaal beleid dat zich door een dergelijke bezorgdheid moet laten inspireren en aldus voorrang verleent aan de minstbedeelden.

In hetzelfde jaar zegt men dat in het raam van de algemene inspanningen voor het sociaal beleid voorrang wordt verleend aan de minstbedeelden.

In 1974 wordt gezegd dat de prioritaire belangstelling van de regering zal gaan naar de minstbedeelden, ten einde ze beter in te schakelen in onze samenleving. Daarbij wordt dan een opsomming gegeven: invaliden, langdurige zieken, personen die tussen de mazen van de sociale wetgeving vallen, zoals de krotbewoners, de gastarbeiders enz.

In 1977 zegt men dat de politiek van de regering een verbetering van het lot van de minst begoeden in onze maatschappij zal inhouden, en dat de eerste kwaliteit van het leven zal bestaan in de versteviging van de solidariteit. Daarvoor zal de regering bij voorrang een inspanning leveren voor de minstbedeelden.

Tenslotte, in uw regeringsverklaring, Mijnheer de Eerste Minister, staat dat het sociaal beleid van de regering in de eerste plaats zal gericht zijn op de verbetering van het lot van de minstbedeelden in onze maatschappij.

Maatregelen op korte termijn: de dringende maatregelen mogen geen afbreuk doen aan de fundamentele verworvenheden van de sociale zekerheid. De toekenning van de nieuwe voordelen wordt beperkt tot de minstbedeelden.

Ik spaar u commentaar en beschouwingen bij de lectuur van deze verklaringen, u zult ze wel zelf duidelijk hebben gevoeld.

De belangrijkste wetten die tot stand zijn gekomen, hetzij op parlementair initiatief, hetzij op regeringsinitiatief, kunnen wij als volgt samenvatten: het gewaarborgd inkomen voor bejaarden, de gewaarborgde gezinsbijslag, het recht op een bestaansminimum, de toekenning aan minder-validen en de wet op de openbare centra voor maatschappelijk welzijn.

De wetgevende maatregelen tot stand gekomen met het oog op de bestrijding van de armoede in ons land hebben het mogelijk gemaakt dat een niet onbelangrijk aantal personen thans beschikt over het minimum gewaarborgd inkomen.

In het raam van het bestaansminimum, vermeld ik dat wij op het ogenblik — concreet gezegd eind 1978, wat de statistieken betreft — 24 140 personen tellen. Voor de minder-validen bedraagt dat aantal 80 182. 64 382 personen genieten het gewaarborgd inkomen voor bejaarden. Samen is dat dus 168 704.

Het zou ook interessant zijn een ontleding te maken van het sociale luik van de verschillende programwetten die wij hier sedert 1973 hebben behandeld, ook inzake de uitvoeringsbesluiten.

Ik heb er een viertal.

Als ik al deze beschikkingen in verband met het sociale luik samenleg, blijkt dat de meest zwakke categorieën van personen bijzonder worden getroffen. Ik heb erbij geschreven: «De arme behoeften hebben steeds arme middelen.» Ik heb de indruk dat men soms in het sociale kreupelhout hakt zonder dan de grote verwilderde bomen en bossen aan te raken.

De rijkstoelagen worden dikwijls niet gegeven voor een regeling waardoor bepaalde categorieën van personen een hogere vergoeding zouden ontvangen.

Tal van uitvoeringsbesluiten werden niet of nog niet genomen, waardoor de politieke geloofwaardigheid in het gedrang komt. De opeenvolgende regeringen oordelen of bepaalde maatregelen moeten worden genomen, de opeenvolgende meerderheden hebben erover gestemd en het komt de opeenvolgende uitvoerende machten toe ze te realiseren.

De bestaande wetgeving voorziet in een bedrag dat te laag is om de financiële armoede doelmatig te kunnen bestrijden. Om ten gronde en op korte termijn dit probleem op te lossen moeten maatregelen worden getroffen, overeenkomstig de regeringsverklaringen die ik daarjuist heb aangehaald.

In de geschetste geest hebben wij met de CVP-fractie een wetsvoorstel uitgewerkt dat een bijdrage zou kunnen betekenen tot de oplossing van het nu gestelde probleem. Aangezien de tijd beperkt is, wil ik dat nu niet volledig toelichten. Wij zullen trouwens deze materie nog later kunnen behandelen. Wij gaan uit van de principes van de

menselijke waardigheid, van solidariteit en van de verdelende rechtvaardigheid.

Ik wil graag melding maken van alle wetten die zijn aangenomen, zoals daarstraks gezegd, maar wij zijn toch van oordeel dat dit gedeelte van de regeringsverklaring niet kan worden gerealiseerd wanneer geen bijzondere initiatieven worden genomen.

Om voor bepaalde categorieën van personen, die nog niet over een behoorlijk inkomen beschikken, effectieve inhaalmaatregelen te kunnen treffen, stellen wij voor in de begroting voor 1980 een krediet te reserveren van 2 miljard. Wanneer men de Rijksmiddelenbegroting voor 1979 midden in dit jaar bespreekt, heeft dat het voordeel dat men reeds meer suggesties kan doen voor het volgende jaar, want de maatregelen voor dit jaar zijn toch reeds grotendeels achterhaald.

Een bedrag van 2 miljard reserveren betekent een voorafname. Als de Rijksmiddelenbegroting bijvoorbeeld 1 000 miljard zou bedragen, stellen wij voor er 2 miljard af te nemen en de resterende 998 miljard te beschouwen als 100 pct., te verdelen volgens de klassieke methode van de budgettaire opsplitsing. Dit houdt in dat iedereen zijn normaal aandeel krijgt van het klassieke budget, na eerst het deel der minstbedeelden te hebben vastgesteld.

Op die manier zou uiteindelijk een politieke beslissing worden genomen in de vorm van een contract met de armsten.

Ter verduidelijking geef ik een recent voorbeeld:

Gisteren hebben wij hier een ontwerp van wet goedgekeurd in verband met maatregelen die door de regering werden genomen op voorstel van de permanente commissie die overleg pleegt met de vaderlandslievende verenigingen. De regering stelt daarvoor jaarlijks 1,6 miljard ter beschikking, dit in het kader van een tienjarenprogramma. In de geest van deze methode van werken en denken, stellen wij voor een overeenkomst aan te gaan met de sociaal zwaksten waardoor elk jaar 2 miljard wordt gereserveerd om aan deze groep meer mogelijkheden te bieden.

Om dit concreet te verwezenlijken zouden wij voor de periode van 1980 tot 1984 elk jaar een bedrag van 2 miljard willen uittrekken in de rijksbegroting, de verdelingscriteria zouden door de Koning worden vastgelegd na overleg met de bevoegde parlementaire commissies. Ik wens in dit verband te onderstrepen dat onze collega's in die commissies dikwijls voorstellen doen *après coup*, wanneer de beslissing reeds genomen is. Laten wij onze voorstellen vooraf in de vorm van adviezen formuleren. Ook de vertegenwoordigers van de organisaties die zich ontfemen over deze « residuair », zoals zij in de wet op het bestaansminimum worden genoemd, moeten hierbij worden betrokken.

Waarom 2 miljard? Ik zal dit in de mate van het mogelijke toelichten. In de begroting voor 1979 wordt in een uitgave voorzien voor de wetten op het gewaarborgd inkomen de minder-validen en het bestaansminimum van 12,9 miljard.

Wanneer wij nota nemen van het feit dat voor ons voorstel 200 000 personen in aanmerking zouden komen tegen 10 000 frank per persoon, komen wij tot een bedrag van 2 miljard. Dit zou een verhoging betekenen met 15 pct. van de rijkskredieten die voor de drie bovengenoemde wetten zijn ingeschreven in de budgettaire uitgaven voor 1979.

Wanneer wij anderzijds nota nemen van het feit dat met ingang van 1 januari 1979 bepaalde pensioenen met 8 pct. zijn verhoogd, zouden degenen die minder hebben ongeveer een dubbele aanpassing van deze bedragen moeten kunnen genieten.

Het armoedeprobleem moet op passende wijze worden opgelost. Het is belangrijk daar nu op te wijzen met het oog op de begroting voor 1980. De regering zal immers volgende maand de grote krachlijnen vastleggen voor de budgettaire ramingen voor 1980. Zij heeft dus nog de tijd dienaangaande een politieke beslissing te nemen. Deze beslissing is even belangrijk als een beslissing inzake ontwikkelingssamenwerking.

Van op dit spreekgestoelte wordt dikwijls gepleit voor ontwikkelingssamenwerking in de derde wereld. Ik durf ervoor te pleiten dat in 1980 een politieke beslissing zou worden genomen voor de derde wereld van het binnenland, voor onze eigen mensen.

Het voorstel dat wij hebben geformuleerd, en samen met enkele collega's van de CVP vandaag bij de Senaat hebben ingediend, is een positief voorstel tot concrete uitwerking van wat in de regeringsverklaring is geschreven en wat ik zou kunnen noemen: meer voor degenen die minder hebben. (*Applaus op de banken van de meerderheid.*)

De Voorzitter. — Er zijn nog zeven sprekers ingeschreven in de bespreking van de ontwerpen van wet betreffende de Rijksmiddelenbegroting en de Rijkschuldbegroting.

Ik stel voor de lijst van de sprekers te sluiten.

Is hiertegen geen bezwaar?

Dan is hiertoe besloten.

Le Sénat reprendra la discussion de ce budget, demain, jeudi, après-midi. J'espère que nous en terminerons demain. Il reste sept orateurs inscrits, sans compter la réponse du ministre.

Il n'y a pas d'opposition?

Il en sera donc ainsi.

Nous allons procéder dans un instant à l'examen de la proposition de loi créant la société agricole.

Le Sénat entendra ensuite l'interpellation de M. Neuray au ministre de l'Agriculture et des Classes moyennes.

VOORSTEL VAN WET TOT INSTELLING VAN DE LANDBOUWVENNOOTSCHAP

Algemene beraadslaging en stemming over de artikelen

PROPOSITION DE LOI CREANT LA SOCIÉTÉ AGRICOLE

Discussion générale et vote des articles

De Voorzitter. — Aan de orde is de bespreking van het voorstel van wet tot instelling van de landbouwenootschap.

Nous abordons l'examen de la proposition de loi créant la société agricole.

De algemene beraadslaging is geopend.

La discussion générale est ouverte.

Het woord is aan de verslaggever.

De heer Cooreman, verslaggever. — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Eerste Minister, Heren Ministers, Dames en Heren, het initiatief voor dit voorstel van wet tot instelling van de landbouwenootschap, dus van een nieuwe juridische vorm van vennootschap, dateert van vóór enkele jaren. Een eerste voorstel van wet werd desaanvaande bij de Senaat ingediend in 1974 door de heer Gillet. Kort daarop werden ter zake eveneens een voorstel van wet ingediend door de heer Sondag en een voorstel van wet door de heer Smeers.

De commissie voor de Landbouw, geconfronteerd met deze voorstellen, die alle tot doel hadden een juridische vorm te geven aan de samenwerking in het kader van land- en tuinbouw, heeft het nuttig geoordeeld te zoeken naar een synthetetekst. Een door de commissie opgerichte werkgroep heeft een aantal opties genomen die de commissie ertoe hebben aangezet het voorstel van wet van de heer Smeers, medeondertekend door verschillende collega's, als basis te nemen voor de bespreking.

De door de commissie voorgestelde tekst verschilt grondig van de teksten die indertijd werden voorgesteld. Hoewel men de geest en de bedoeling van de vroegere voorstellen heeft behouden, heeft men bij de technische uitwerking heel wat nieuwe elementen toegevoegd.

De voornaamste bedoeling van de indieners is het behoud van het karakter van het gezinsbedrijf in de landbouw. Daarnaast wensen zij tegemoet te komen aan de kapitaalbehoeften. Door het zoeken naar een aangepaste juridische vorm willen zij tevens een oplossing nastreven voor de grote investeringsproblemen en de problemen gesteld door het gebruik van gronden.

Men kan zich afvragen waarom niet een keuze werd gedaan uit de bestaande juridische vormen, als daar zijn de naamloze vennootschap, de personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid, de samenwerkende vennootschap en andere. De landbouw heeft ongetwijfeld specifieke noden en het was daarom noodzakelijk naar specifieke oplossingen te zoeken.

Ik meen niet dat er een inventaris bestaat van het aantal effectief samenwerkende bedrijven in ons land. Uit een licentiaatthesis gepubliceerd in 1974-1975 door de heer Demeyer van de Handelshogeschool te Antwerpen, blijkt dat er in 1972, 24 dergelijke bedrijven bestonden in ons land. Eénentwintig hiervan werkten als feitelijke vennootschap en hadden dus geen juridische vorm; één had de vorm gekozen van de samenwerkende vennootschap, één gaf de voorkeur

aan de personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid en één verkoos de naamloze vennootschap. Ik vermoed dat er sinds 1972 wellicht nog andere bedrijven ter zake een keuze hebben gedaan.

Voor de gezinsbedrijven in de land- en tuinbouw zijn de bestaande juridische vormen onvoldoende. De bezwaren die zij doen rijzen, maken dat ze niet geschikt zijn voor deze sector en vooral niet voor die bedrijven welk een sterk familiaal karakter willen behouden. Na verschillende studiedagen, na een hele reeks publicaties, en rekening houdend met het feit dat de Landbouwhogeschool van Gent en ook andere instellingen er de nadruk hadden op gelegd dat samenwerking in de landbouw een absolute noodzakelijkheid was, is dit voorstel van wet ingediend en heeft de Senaatscommissie voor de Landbouw beslist wetgevend werk in dit verband te verrichten.

Een hoofdvraag die zowel in de commissie werd gesteld als sinds de jongste wetgevende verkiezingen door de heer minister van Justitie en die trouwens in het verslag uitvoerig werd beantwoord, was of het wel noodzakelijk is in een nieuwe vorm van vennootschap te voorzien. Verschillende vragen daaromtrent zijn uitvoerig beantwoord in het eerste verslag dat was klaargekomen vóór de jongste verkiezingen. Ingevolge de ontbinding van de Kamers werd de tekst van de commissie als nieuwe tekst ingediend die aan de commissie voor de Landbouw werd voorgelegd. Over deze besprekingen werd een kort technisch verslag uitgebracht.

Belangrijk is dat men het familiaal karakter van het landbouwbedrijf wilde waarborgen. Hoewel er een grote behoefte is aan kapitaal wenste men de landbouwer te beschermen en er de nadruk op te leggen dat het de landbouwer is die zijn eigen bedrijf moet voortzetten, ook wanneer dit bedrijf een rechtsvorm had aangenomen. Vandaar dat het voorstel voorziet in een onbeperkte aansprakelijkheid, die wellicht voor sommigen bezwaren zal opleveren. Men kan echter niet een voordeel kiezen zonder het nadeel erbij te nemen.

Een ander belangrijk punt van dit voorstel van wet is dat de landbouwer de volledige verantwoordelijkheid op zich neemt voor zijn bedrijf en dat hij ter zake een beroep kan doen op andere vennoten, de stille vennoten, die alleen verantwoordelijk zijn voor hun inbreng. De bedrijfsleider, de beherende vennoot, neemt echter de volledige verantwoordelijkheid op zich. Dit is noodzakelijk om tegenover derden vertrouwen in te boezemen.

Wij stellen trouwens vandaag vast dat wanneer een personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid is gekozen, zodra deze vennootschap belangrijke kapitaalbehoeften wil dekken en kredieten aanvraagt, onmiddellijk de meeste banken of financiële instellingen de persoonlijke waarborg vragen. Deze onbeperkte aansprakelijkheid is dus in vele gevallen aanwezig.

Een zeer belangrijk onderscheid van de bestaande juridische vormen is dus de onbeperkte aansprakelijkheid van de beherende vennoot en de beperkte aansprakelijkheid van de stille vennoten.

Men wilde ook een stelsel waarvan de werkingsmethoden in verband met de publicatie van de jaarrekeningen en van de resultatenrekeningen niet te ingewikkeld zijn. Gezien de onbeperkte aansprakelijkheid van de beherende vennoot was men van oordeel dat er niet te veel publicaties naar buiten mogen zijn, wat heel wat kosten meebrengt.

Men was bovendien de mening toegedaan dat de beherende vennoot zo dicht mogelijk bij het statuut van de zelfstandige moet blijven. Met andere woorden, het familie-karakter moest worden behouden, met daaraan gekoppeld het feit dat de beherende vennoot als zelfstandige moet kunnen blijven optreden.

Vanuit die optiek werden specifieke fiscale regels in acht genomen die het mogelijk maken dat op fiscaal vlak de beherende vennoot het statuut van zelfstandige landbouwer kan behouden.

Men heeft gepoogd zoveel mogelijk aan te sluiten bij de bestaande juridische vormen, hoewel er hier en daar moest worden van afgeweken.

Een van de geschilpunten was, bijvoorbeeld, de toepassing van artikel 9 betreffende de authenticiteit of onderhandse akte. De commissie heeft gekozen voor de onderhandse akte voor de oprichting van de landbouwvennootschap. Het is echter duidelijk dat als bij de oprichting of tijdens het bestaan van de vennootschap er een overdracht zou zijn van zakelijke rechten, bijvoorbeeld, de inbreng van een onroerend goed, een authentieke akte nodig is aangezien zulks vereist is in het kader van onze hypotheekwetgeving. Men wenste niet in alle gevallen de verplichting tot het opmaken van een authentieke akte op te leggen. Het zal afhangen van de omstandigheden of er een beroep op een notaris zal moeten worden gedaan.

Voor de meer technische toelichting van dit wetsvoorstel verwijs ik naar het verslag dat de weergave is van zeer vele en zeer lange besprekingen en dat noodzakelijkerwijs niet volledig kan zijn maar dat al-

licht een basis vormt voor het interpreteren van de artikelen van een basisvoorstel tot instelling van een landbouwvennootschap.

Het is reeds gebleken bij de bespreking van de begroting van Landbouw dat de kapitaalbehoeften een van de grote landbouwproblemen is. Nu wordt een bijkomend middel geschapen voor ofwel een ouder in samenwerking met één of meer van zijn kinderen, ofwel landbouwerskinderen onderling ofwel vreemden onderling om op een goedkope maar degelijke manier een ondernemingsvorm te kiezen die waarborgen biedt op het gebied van samenwerking. Die vorm biedt meer voordelen inzake uitbating dan de feitelijke vennootschap zoals die nu veelal bestaat. De landbouwvennootschap laat ook toe beter het hoofd te bieden aan problemen die bij de oprichting niet altijd kunnen worden voorzien. Het is een rechtstechniek die geboden wordt aan een hele reeks leefbare bedrijven die soms bedreigd worden in hun bestaan door het overlijden van één of beide ouders van het landbouwgezin. De landbouwvennootschap zal de bestaande bedrijven ook meer levenskansen geven door een betere samenwerking in de hand te werken. Kortom, het is een nieuwe levenskans die onze landbouw wordt geboden.

Het is dan ook daarom dat ik de indieners van het voorstel feliciteer en de Senaat vraag het voorstel aan te nemen. (*Applaus op de banken van de meerderheid.*)

M. le Président. — La parole est à M. Basecq.

M. Basecq. — Monsieur le Président, Mesdames, Messieurs, il est réjouissant de voir aboutir en discussion devant cette Haute Assemblée, la proposition de loi créant la société agricole qui répond, me semble-t-il, aux besoins spécifiques des agriculteurs de ce pays.

Il ne faut pas oublier, en effet, que l'essor du commerce est dû, en grande partie, à l'existence de sociétés commerciales dont la forme était particulièrement bien adaptée à leur genre d'activité.

J'espère qu'il en ira de même pour la société agricole et que ce nouvel instrument juridique permettra une extension et une rentabilité accrues des activités agricoles.

Tout d'abord, je tiens à souligner les deux principaux avantages de la création d'une société agricole.

La mise en commun du travail, des capitaux, du matériel, des expériences, doit en fait permettre aux exploitations agricoles d'augmenter leur productivité et leur rentabilité. L'expansion industrielle que nous avons connue est basée sur ce principe qui reste vrai en matière agricole. Une société agricole, surtout si elle est créée pour une durée illimitée, peut continuer ses activités même si l'une ou l'autre des personnes qui l'animent vient à disparaître ou à s'en aller. Ainsi, l'acquis accumulé par le travail des personnes pourra être sauvegardé. Les sociétés ont une plus grande permanence dans le temps que les personnes physiques. Elles préservent l'unité de l'exploitation et cet aspect me paraît particulièrement important pour des activités de longue haleine, relatives à l'aménagement et à la fertilisation du sol.

Une certaine opinion s'est développée qui a estimé que ces avantages liés à la création de sociétés pouvaient être atteints en utilisant l'arsenal juridique actuellement disponible de sociétés de personnes à responsabilité limitée, en commandite ou en nom collectif.

Je ne le pense pas car les sociétés à forme commerciale n'ont tout d'abord pas été inventées en vue de servir l'agriculture, mais bien le commerce et l'industrie. Elles rencontrent dès lors mieux, me semble-t-il, les besoins de ces deux dernières activités. L'agriculture n'est pas une exploitation commerciale à proprement parler; elle a d'ailleurs été, à juste titre, exclue du champ de la commercialité par la loi du 3 juillet 1956. En créant des sociétés commerciales, telles des sociétés de personnes à responsabilité limitée, les agriculteurs entreraient dans un autre monde que le leur, celui du commerce. Ils se trouveraient judiciaires devant les tribunaux du commerce qui leur appliqueraient les règles de preuves du droit commercial. Les règles de la faillite leur seraient applicables également. Rien d'étonnant, dans ces conditions, que les agriculteurs hésitent à créer des sociétés de personnes à responsabilité limitée et préfèrent continuer leur exploitation en qualité de personnes physiques, se privant par là même des avantages que procure l'existence d'une société.

La société agricole est une société civile, ce qui élimine les inconvénients de la commercialité. Les agriculteurs qui créent ces sociétés agricoles restent soumis à la juridiction du tribunal de première instance. Les modes de preuve sont ceux, plus rigoureux, du droit civil.

Les règles relatives à la faillite ne sont pas d'application s'il s'agit d'une société exerçant une activité agricole ou horticole. Il ne pourrait être admis que des commerçants camouflent une activité commerciale sous le couvert d'une société agricole dans le but d'échapper aux règles commerciales en application.

Je veux souligner également que cette proposition de loi tend à créer la première société civile relative à l'activité professionnelle d'une catégorie de citoyens. D'autres citoyens non commerçants désireraient également pouvoir créer des sociétés civiles. A partir du moment où il est admis que des agriculteurs peuvent utiliser ce moyen juridique, il n'y a pas de raison de le refuser aux titulaires d'autres professions non commerçantes.

D'autre part, des règles particulières sont prévues dans la propriété visant la société agricole pour répondre aux besoins spécifiques des agriculteurs.

Tout d'abord, en ce qui concerne la transmission des parts, il est prévu que la cession de parts ne peut se faire qu'entre associés, conjoints, descendants et ascendants directs, sauf autorisation des associés gérants et de la majorité des commanditaires. Ces sociétés étant créées en raison de la personnalité particulière des associés, cette règle préserve bien le caractère de la société et empêche que les associés soient obligés de travailler avec des personnes étrangères à la famille qu'ils n'auraient pas choisies. Les associés gérants ont, en outre, un droit de préemption. De même, seules les personnes physiques peuvent faire partie de la société agricole. Cette disposition est très importante à nos yeux parce qu'elle permet d'éviter que des agriculteurs ne se retrouvent associés à des sociétés commerciales ou financières qui pourraient abuser de leur puissance économique.

Un second caractère spécifique concerne la rémunération des associés. L'associé gérant, c'est-à-dire celui qui travaille, est rémunéré obligatoirement au minimum sur base du salaire d'un ouvrier qualifié du secteur, quels que soient les résultats de l'exploitation. Le commanditaire reçoit une quotité qui ne peut dépasser l'intérêt général du capital libéré. Le solde bénéficiaire est affecté à des réserves ou distribué aux associés, selon les modalités fixées par les statuts.

Ici je voudrais formuler une remarque. L'associé gérant, c'est-à-dire celui qui pratique l'agriculture, est rémunéré par un salaire fixe et par une part du bénéfice éventuel. Si cet associé gérant n'a pas investi de fonds dans la société ou n'a pas fait d'apport en nature, il est rémunéré uniquement pour son travail. Je tiens à attirer l'attention sur le fait qu'en plus de son travail, l'associé gérant a apporté une chose tout aussi importante qu'on appelle en anglais le *know-how*, en français, le savoir-faire. Or, en application de l'article 7, l'apport du *know-how* ne peut être rémunéré par des parts sociales. C'est un principe de droit commercial d'exclure le savoir-faire, élément non saisissable par des créanciers, des apports en société rémunérés par des parts sociales.

Toutefois, nous ne nous trouvons plus ici en matière commerciale mais en matière civile. Rien n'empêchait, me semble-t-il, d'innover dans ce domaine également. Le résultat de cette exclusion du savoir-faire est qu'à la liquidation de la société, l'associé gérant qui n'avait pas investi de capitaux au départ, se retrouvera sans aucune part sociale et ne pourra, dès lors, bénéficier de la plus-value qu'il a apportée à l'exploitation par son savoir-faire.

Dans les sociétés commerciales, la difficulté peut être tournée en créant des parts bénéficiaires ou des parts de fondateur.

Je voudrais savoir — et ici je m'adresse au rapporteur et au ministre — s'ils estiment que, devant le silence de la proposition de loi à ce sujet, des parts bénéficiaires donnant droit à une quotité lors de la liquidation peuvent être créées par les statuts pour rémunérer l'apport du savoir-faire.

Pour terminer, je soulignerai le caractère complexe des règles de fonctionnement de la société agricole. Les agriculteurs qui désireront fonder une société agricole devront s'adresser, en premier lieu, à un juriste pour se faire expliquer son fonctionnement.

Je regrette quelque peu que nous ne soyons pas parvenus à élaborer un schéma juridique plus simple et plus directement accessible aux citoyens.

La société peut se constituer sous seing privé, de manière à éviter des frais de notaire. L'intention me paraît excellente et louable. Toutefois, pour un acte aussi important que la constitution d'une société agricole, il est indispensable que les statuts soient bien rédigés. Je conseillerai aux agriculteurs qui désireront utiliser cette nouvelle législation de faire appel à des spécialistes et ce de manière à éviter des mésententes qui résulteraient de statuts trop vagues ou incomplets, ce qui conduirait finalement à l'échec de la société agricole elle-même.

Cela dit, il me reste à former des vœux pour que le nouvel outil à la disposition des agriculteurs leur permette d'atteindre des résultats d'exploitation plus favorables, résultats qu'ils sont en droit d'espérer en raison des lourdes et pénibles tâches qu'ils accomplissent journellement. (*Applaudissements sur les bancs de la majorité.*)

M. le Président. — La parole est à M. Sondag.

M. Sondag. — Monsieur le Président, Monsieur le Ministre, mes chers collègues, je n'abuserai pas de votre temps, mais vous comprendrez qu'il ne m'est pas possible de laisser passer cette occasion de remercier à la fois MM. Smeers et Gillet, tous les membres de la commission, et plus particulièrement le rapporteur, ainsi que les ministres Lavens et Humblet, ce dernier ayant eu l'occasion de suivre de très près nos travaux en commission.

Le 13 mars 1975, il y a donc un peu plus de quatre ans, j'avais déposé une proposition de loi relative aux groupements agricoles à responsabilité différente des associés. Depuis lors, j'ai eu l'occasion de participer à plus d'une centaine de réunions avec des agriculteurs et de ressentir tout l'intérêt qu'ils portent à un type spécifique de statut juridique de leur entreprise familiale.

Ma proposition a donc été examinée par notre commission conjointement avec celles de MM. Gillet et Smeers. Ces textes remaniés et améliorés ont donné naissance à la proposition qui vous est soumise aujourd'hui.

Je me réjouis que M. Basecq ait souligné tous les aspects positifs de cette proposition qui, je l'espère, deviendra loi dans les prochaines semaines.

A M. Basecq qui s'en étonnait, je dirai que ce n'est pas la première fois qu'on innove en matière d'agriculture. Je souhaite également que pour d'autres groupes d'intérêts économiques et sociaux, on aboutisse à des initiatives spécifiques qui leur conviennent.

M. Basecq a raison de dire que le savoir-faire n'est pas suffisamment rémunéré ou assuré. J'avais d'ailleurs, dans ma première proposition, prévu que le salaire de l'ouvrier agricole qualifié — pris comme référence dans cette proposition — devait être majoré d'un coefficient destiné à couvrir les risques et les prestations de gestion et de responsabilité.

En commission, j'ai même déposé un amendement allant dans le même sens. Mais mes collègues de la commission de l'Agriculture, de même que M. Basecq, ne m'ont pas suivi. Toutefois, il a été admis que le salaire retenu était un minimum. Il sera donc possible — cela dépendra des associés eux-mêmes — de rémunérer les associés gérants au-delà du salaire minimum d'un ouvrier agricole qualifié.

Je terminerai en souhaitant que, demain, cette proposition soit adoptée par l'assemblée et que, très prochainement, la Chambre suive notre exemple. Bien sûr, la création d'un statut juridique spécifique n'est pas la panacée qui résoudra toutes les difficultés que connaissent les agriculteurs. C'est cependant un instrument indispensable pour l'amélioration des conditions de vie et de survie de nos entreprises agricoles familiales. (*Applaudissements sur les bancs de la majorité.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Smeers.

De heer Smeers. — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, geachte collega's, het gezinslandbouwbedrijf blijft nog de meest doelmatige landbouwstructuur. De persoonlijke inzet van de bedrijfsleider en ook zijn verantwoordelijkheid voor het bedrijfsleidingsresultaat blijven twee belangrijke troeven voor een goede exploitatie.

De economische en technische evolutie dwingt soms tot een aanpassing. Er is nu veel meer kapitaal nodig dan vroeger. De landbouwprijzen verhogen in geringe mate. Zodoende moet de land- of tuinbouwer zijn inkomen verbeteren door een verhoging van de produktie. Dit vraagt dan ook meer kapitaal en zeer dikwijls meer arbeid. Indien bijvoorbeeld de prijzen niet verhogen moet de veestapel worden vergroot. Dat vraagt meer investeringen voor de stallenbouw, het levend materiaal, voeders enz. Daarbij gaat de mechanisatie verder. Ook daarvoor is meer geld nodig.

Op het gezinsbedrijf zijn de werkkrachten zeer vaak teruggebracht tot man en vrouw. In de jaren 50 zijn stilaan de vreemde arbeidskrachten verdwenen. Daarnaast waren er ook de familiekrachten die een ander beroep gingen uitoefenen zodat het totaal aan arbeidskrachten sterk is uitgedund en is er minder sprake van vrije tijd en nog minder van het nemen van vakantie. Daarbij komt nog dat het bedrijfsrisico veel groter is dan vroeger. De land- of tuinbouwer mag niet meer afwezig zijn, niet voor zijn plezier en zeker niet wegens ziekte. Niemand kan hem immers vervangen. De bedrijfsleiders hebben dan vrijwillig initiatieven genomen om deze toestand te verhelpen. Vele bedrijven hebben samen machines aangekocht en verrichten gezamenlijk seizoenarbeid. Om het risico van ziekte, ongeval of overlijden op te vangen, hebben zij een dienst voor onderlinge bedrijfshulp opgericht. Dit was werkelijk de eerste vorm van georganiseerde hulp, maar dan enkel voor noodgevallen. Wij verheugen ons over de goede werking van de 400 diensten van onderlinge bedrijfshulp. Dit aantal groeit nog steeds aan. Men denkt momenteel aan bedrijfsverzorgeren zodat er werkelijk voor het oplossen van noodgevallen een evolutie waar te nemen is.

De mechanisering is tot nu toe traag gegroeid, maar verdwijnen nog niet. Zij worden integendeel stilaan verder uitgebouwd.

In de praktijk zijn toestanden gegroeid waaraan onderlinge bedrijfshulp en mechanisering geen oplossing kunnen geven. De generaties volgen zich vlug op. Theoretisch is het mogelijk dat er op één bedrijf drie generaties werkzaam zijn. Bijvoorbeeld een zoon van 20 jaar, een vader van 40 jaar en een grootvader van 60 jaar. Elk van deze drie gezinnen wil een eigen gezinsleven en wil natuurlijk ook een eigen inkomen. Er zijn bedrijven waar twee broers of schoonbroers samenwerken. Er zijn ook gevallen waar buiten de familie samengewerkt wordt hetzij voor het bedrijf in zijn geheel ofwel voor bepaalde takken van het bedrijf. In sommige gevallen is er samenwerking op het gebied van de arbeid en in andere gevallen op het vlak van het kapitaal. Voor dit alles was een mondelinge afspraak niet meer voldoende. Er moest een wettelijke regeling komen om deze exploitaties behoorlijk te structureren en behoorlijk te laten uitgroeien.

Op deze tribune is reeds gezegd dat in 1974 de heren Gillet, Sondag en ikzelf initiatieven namen om, misschien wel via een andere weg, de samenwerking te bevorderen. Uit deze drie voorstellen is, zoals de verslaggever het heeft opgemerkt, een gezamenlijke tekst tot stand gekomen in de vorm van het voorstel van wet dat hier nu in behandeling is.

De verslaggever is al dieper ingegaan op de inhoud van de landbouwennootschap. Wij willen alleen onderstrepen dat de landbouwennootschap landbouwproductie, in samenwerking tussen verschillende personen, mogelijk maakt en dat, in gelijkaardige omstandigheden als die waaronder een traditioneel land- of tuinbouwbedrijf wordt geëxploiteerd, de landbouwennootschap ook haar werking moet kunnen verder zetten.

Het persoonlijk statuut van de uitbater mag niet afwijken van dat van de boer of tuinder die zijn bedrijf persoonlijk blijft exploiteren. Er is dan ook voor gewaakt dat de administratie niet te zwaar wordt.

De behorende vennoot die fysieke arbeid levert, blijft centraal. Hij blijft de bedrijfsleider en hij draagt ook de risico's.

Door de landbouwennootschap moet het mogelijk zijn samen met de andere standgenoten een behoorlijk land- of tuinbouwbedrijf in goede verstandhouding te beginnen en ook te beëindigen, als het nodig is, maar zeker uit te bouwen tot een welvarend bedrijf. Uit de praktijk weten wij allen dat in het begin samenwerking heel gemakkelijk is maar wij kennen ook heel wat voorbeelden waar bij de verdere evolutie er wrijvingen kunnen ontstaan of misverstanden rijzen, zodanig dat het begin zeer schoon is maar dat het einde vaak minder prettig en minder aangenaam is. Door deze landbouwennootschap weet men ten minste waar men aan toe is. Men weet wat men oorspronkelijk inbrengt. Ook is bepaald wat de bevoegdheid is zowel van de werkende als van de stille vennoot. Men weet eveneens hoe de winsten worden verdeeld. In artikel 28 is uitdrukkelijk gespecificeerd hoe de werkende vennoot wordt vergoed en welke vergoeding de aandeelhouders krijgen. Er wordt ook in het voorstel bepaald hoe men kan uittreden, hoe de aandelen worden overgedragen en hoe de pachtrechten worden geregeld. Dit is ook een zeer belangrijke factor in de samenwerking.

Wij zullen daar niet verder over uitweiden omdat de verslaggever het bijzonderste reeds heeft gezegd.

Tot besluit wil ik al degenen danken die hun bijdrage hebben geleverd in de totstandkoming van dit voorstel van wet in zijn huidige vorm.

In de eerste plaats dank ik de voorzitter van de commissie voor de Landbouw. De commissie heeft wel een vijftiental vergaderingen gewijd aan de bespreking van dit voorstel tot instelling van de landbouwennootschap. U hebt, Mijnheer de Voorzitter, deze vergaderingen altijd met heel wat diplomatie geleid.

In de tweede plaats dank ik de verslaggever, niet alleen voor zijn behoorlijk verslag maar ook voor de juridische bijdragen die hij geleverd heeft om sommige teksten in een betere vorm te gieten en uiteindelijk tot dit resultaat te komen.

Ik dank eveneens de leden van de commissie voor de Landbouw die er allen toe hebben bijgedragen om er iets van te maken. Zij hebben op een positieve wijze meegewerkt aan het tot stand komen van dit voorstel.

Mijnheer de Minister van Landbouw, u danken wij zeer speciaal. Sinds het eerste initiatief ter zake werd genomen hebben wij drie uitgaven gehad van een minister van Landbouw. Wij danken dus minister Lavens I, minister Humblet en minister Lavens II. Wij zeggen ook heel uw kabinet dank voor de verleende medewerking. Als de minister in de voorbije periode als eens veranderd is, dan zijn de kabinetsleden toch dezelfde gebleven. Ik dank eveneens het kabinet van de minister van Financiën en van de minister van Justitie voor de opmerkingen die zij ter verbetering van het voorstel hebben gemaakt.

Wij vergeten in onze dank ook niet de diensten van de Senaat.

Mijnheer de Voorzitter, de weg is lang geweest maar uiteindelijk heeft hij zijn vruchten opgeleverd. In de commissie werd het voorstel met algemene stemmen goedgekeurd. Wij hopen dat dit in deze vergadering ook mogelijk zal zijn. Wij danken reeds al degenen — op voorwaarde dat het voorstel ook in de Kamer wordt goedgekeurd — die nog zullen meewerken om het in de land- en tuinbouw te verwezenlijken. Wij zijn ervan overtuigd dat in de praktijk nog heel wat medewerking nodig zal zijn. *(Applaus op de banken van de meerderheid.)*

M. le Président. — La parole est à M. Neuray.

M. Neuray. — Monsieur le Président, chers collègues, mon intervention sera extrêmement brève.

Comme tous les orateurs précédents l'ont souligné, la proposition de loi qui nous est soumise est le résultat d'un très long cheminement et d'une très grande ténacité, pour laquelle il convient de féliciter les membres de la commission de l'Agriculture et tout particulièrement M. Cooreman, le rapporteur. Cette proposition n'a cependant pas pris tout à fait la direction que j'aurais souhaitée mais, telle quelle, elle est destinée à permettre à l'entreprise familiale de se poursuivre sans à-coups et de trouver les capitaux nécessaires. Nous devons certes nous en réjouir. Mais elle appelle cependant certaines réflexions, voire des réserves dont je voudrais vous faire part.

La société agricole s'apparente assez fort à la société en commandite. Or, il faut bien reconnaître que celle-ci n'a rencontré quasiment aucun adepte dans quelque secteur que ce fût. La raison essentielle de cet insuccès tient évidemment à la responsabilité illimitée des associés gérants à l'égard de la société. De peu attrayant, cela devient en outre très dangereux lorsque les patrimoines privés respectifs sont différents, ce qui est pratiquement toujours le cas ou le deviendra inévitablement au cours des ans. Ce danger devient intolérable quand chaque associé gérant ne dispose que d'une seule voix — ce qui sera le cas ici — au sein du collège de gestion. Ainsi, un seul associé pourrait être en minorité contre des décisions qui ruineraient la société et entraîneraient la saisie de son propre patrimoine. Il pourrait même y avoir collusion volontaire et maligne des autres dans l'intention de le dépouiller, eux-mêmes ne disposant pas de biens personnels saisissables.

A cet égard, le compromis du GAEC français, qui avait aussi fait l'objet d'une proposition de loi chez nous, nous paraît bien plus intéressant: responsabilité personnelle correspondant au double des parts sociales respectives.

Une autre crainte que peut inspirer cette proposition de loi est de voir des propriétaires échapper aux dispositions de la loi sur le bail à ferme en proposant, lors de la disposition de biens libres d'occupation, la constitution d'une « société agricole » avec le fermier. Les précautions prévues aux articles 7 et 35 sont indispensables, mais sont-elles suffisantes?

Les apports autres qu'en numéraire ne devraient pas en tout cas porter sur des biens immobiliers normalement concernés par le bail à ferme et devant rester dans ce strict cadre juridique de relations contractuelles. A noter d'ailleurs qu'admettre l'apport de tels biens immeubles provoquerait une distorsion souvent écrasante entre les valeurs respectives du capital foncier et du capital d'exploitation et mettrait, en conséquence, ce dernier inévitablement en état d'infériorité.

Voilà, Monsieur le Président, chers collègues, les quelques réflexions et réserves que je voulais émettre à propos de cette proposition de loi. Nous verrons dans l'avenir, par la manière dont elle sera accueillie par les agriculteurs, si elle a été bien conçue. *(Applaudissements sur divers bancs.)*

De Voorzitter. — Het woord is aan de verslaggever.

De heer Cooreman. — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, geachte collega's, ik zal een kort antwoord geven op de vraag van de heer Basecq over de mogelijkheid van winstaandelen.

Waar artikel 41 van de wet op de vennootschappen, handelend over de naamloze vennootschappen, uitdrukkelijk bepaalt dat naast aandelen, met of zonder vermelding van waarde, die het maatschappelijk kapitaal vertegenwoordigen ook titels of winstaandelen kunnen worden gemaakt, bepalen wij dit niet in deze wet. Meer nog, het is de bedoeling dat er geen winstaandelen kunnen zijn.

De heer Basecq vroeg hoe men dan een vergoeding kon toekennen aan de behorende vennoot, die prestaties levert.

Hierop antwoord ik het volgende. Artikel 7, waar wij hebben beschreven op welke manier het maatschappelijk kapitaal kan worden samengesteld, en waar wij de tekst hebben overgenomen van de

Europese richtlijnen, maakt het mogelijk aan een beheerder-vennoot met bepaalde bevoegdheden, zoals een licencierecht, of bepaalde kennis die kan worden omschreven als een economische waarde, maatschappelijke kapitaalaandelen te geven als tegenprestatie. Dit zal echter zeer uitzonderlijk zijn.

Er is wel een meer praktische oplossing te vinden door toepassing van de artikelen 27 en 28. Artikel 27 bepaalt dat er een minimumvergoeding moet zijn voor de beherende vennoot, gelijk aan het minimumloon van de geschoolde arbeider in dezelfde sector. Daarnaast mag een vergoeding worden uitgekeerd voor de arbeid. Artikel 28 bepaalt dat, naast die vergoeding voor het kapitaal, desgevallend hoger dan het minimum — het is aangewezen ze hoger te maken indien mogelijk —, de statuten duidelijk moeten stipuleren: «de rest wordt in voorkomend geval aan de beherende vennoten, ter vergoeding van hun arbeid, en aan de aandelen toebedeeld in een verhouding door de statuten te bepalen» zegt artikel 28.

Men moet dus bij het opstellen van de statuten zeer duidelijk omschrijven welk aandeel van de winst, de vermogensaanwas, zal moeten toekomen aan de arbeid en welk deel aan het kapitaal, nadat reeds een eerste vergoeding aan de arbeid en aan het kapitaal zijn toebedeeld.

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Lavens.

De heer Lavens, Minister van Landbouw en Middenstand. — Mijnheer de Voorzitter, geachte collega's, het gebeurt uiterst zelden dat de minister nergens ten gronde moet op ingaan aan het einde van de bespreking over een zo omvangrijk voorstel van wet dat terzelfder tijd een ingewikkelde technische en juridische materie behandelt en bovendien vernieuwend is.

Alle vragen zijn beantwoord door de verslaggever en door sommige collega's die hem hebben bijgestaan, zoals de heer Basecq, die een technische toelichting bij dit voorstel heeft gegeven.

Ik dank allen die hebben meegewerkt aan het tot stand komen hiervan. Zij werden reeds opgesomd: de indieners van de verschillende wetsvoorstellen, de heren Smeers en Sondag; ik denk ook aan onze vroegere collega, de heer Strivay, wiens voorstel later door collega Gillet werd overgenomen, en dat mede aan de basis heeft gelegen van het gezamenlijk werk van de commissie. Ik dank ook de voorzitter en alle leden van de Senaatscommissie voor Landbouw en niet in het minst de verslaggever, de heer Cooreman, die met grote juridische onderlegheid en grote werkkraft aan het project heeft meegewerkt. Ik dank de heer Smeers omdat hij de opeenvolgende ministers terloops heeft vernoemd. Ik kon ze zelf moeilijk vernoemen.

Iedereen zal begrijpen dat die dank vooral diende gericht te zijn tot de medewerkers van hen, mijn voorganger en ik zelf. Zij hebben inderdaad een positieve bijdrage geleverd voor de totstandkoming van dit voorstel. Verder kan ik mij enkel aansluiten bij de wens van de verslaggever dat de Senaat dit voorstel éénparig moge goedkeuren. *(Applaus op de banken van de meerderheid.)*

M. le Président. — Plus personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close et nous passons à l'examen des articles de la proposition de loi.

Vraagt niemand meer het woord in de algemene beraadslaging? Zo neen, dan verklaar ik ze voor gesloten en gaan wij over tot de behandeling van de artikelen van het voorstel van wet.

Il conviendra sans doute au Sénat de prendre comme base de la discussion le texte proposé par la commission?

Ik stel de Senaat voor de tekst aangenomen door de commissie als basis te nemen voor de bespreking. *(Instemming.)*

Il en est ainsi décidé.

Aldus is beslist.

L'article premier est ainsi rédigé:

AFDELING I. — Aard en oprichting

Artikel 1. De landbouwvennootschap is een vennootschap naar burgerlijk recht die de exploitatie van een land- of tuinbouwbedrijf tot doel heeft.

Zij wordt aangegaan, hetzij uitsluitend tussen beherende vennoten, hetzij tussen één of meer beherende vennoten en één of meer stille vennoten.

Beherende vennoten verrichten lichamelijke arbeid; stille vennoten brengen kapitaal in.

SECTION I. — De la nature et de la constitution

Article 1er. La société agricole est une société de droit civil qui a pour objet l'exploitation d'une entreprise agricole ou horticole.

Elle est constituée soit uniquement d'associés gérants, soit d'un ou de plusieurs associés gérants et d'un ou de plusieurs associés commanditaires.

Les associés gérants fournissent un travail physique; les associés commanditaires effectuent un apport en capital.

Het woord is aan de heer Vanderpoorten.

De heer Vanderpoorten. — Mijnheer de Voorzitter, ik neem aan dat dit voorstel zeer grondig is besproken en ik betwijfel geenszins het nut van de oprichting van een landbouwvennootschap. Ik begrijp echter niet dat in artikel 1, laatste lid, wordt bepaald dat de beherende vennoten lichamelijke arbeid verrichten en de stille vennoten kapitaal inbrengen, terwijl wij in artikel 4 lezen dat de beherende vennoten onbeperkt instaan voor de verbintenissen van de vennootschap en de stille vennoten alleen verbonden zijn tot beloop van hun inbreng. In feite wordt dus het risico volledig gedragen door de beherende vennoten.

De heer Cooreman. — Inderdaad!

De heer Vanderpoorten. — Dat is toch eigenaardig. Wat is de grond van deze zaak?

M. Sondag. — Il y a l'autonomie de gestion.

M. Neuray. — C'est un point fondamental.

De Voorzitter. — Het woord is aan de verslaggever.

De heer Cooreman. — Mijnheer Vanderpoorten, ik heb daarstraks reeds uiteengezet dat dit een doelbewuste keuze was, waarbij specifiek het familiaal bedrijf waar de landbouwer zelf het werk presteert voor ogen wordt gehouden. Dit houdt in dat er minder publicaties worden gedaan, dat derden minder inzage hebben in jaarrekeningen en resultaten. Men wil dat de beherende vennoot, de man die het bedrijf leidt, volledig aansprakelijk zou zijn voor de exploitatie. Deze keuze heeft heel wat bespreking gevraagd in de commissie. Men is er tenslotte doelbewust toe overgegaan om meer vertrouwen te kunnen inboezemen bij derden. Indien iemand zijn activiteiten wil ontplooiën zonder daarvoor onbeperkt aansprakelijk te zijn, kan hij een andere rechtsvorm kiezen zoals de PVBA, de NV of andere.

De heer Vanderpoorten. — Hij zal niet veel succes hebben.

De Voorzitter. — Vraagt nog iemand het woord, zoniet dan is artikel 1 aangenomen.

Art. 2. De landbouwvennootschap draagt een benaming waarin de naam van ten minste één van de beherende vennoten en het woord «landbouwvennootschap», voluit geschreven of in afkorting «LV», voorkomen.

De naam van de stille vennoten mag niet in de benaming voorkomen.

Art. 2. La société agricole porte une dénomination qui doit comporter le nom d'un au moins des associés gérants et les mots «Société agricole» en toutes lettres ou le sigle «S. Agr.».

Le nom des associés commanditaires ne peut figurer dans la dénomination.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 3. De landbouwvennootschap heeft rechtspersoonlijkheid onder de voorwaarden en binnen de grenzen die bij deze wet worden gesteld.

Art. 3. La société agricole est dotée de la personnalité juridique aux conditions et dans les limites établies par la présente loi.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 4. De beherende vennoten staan onbeperkt in voor de verbintenissen van de vennootschap; de stille vennoten zijn alleen verbonden tot beloop van hun inbreng.

De stille vennoot kan door derden gedwongen worden de hem uitgekeerde interesten en dividenden terug te betalen indien deze niet ge-

nomen zijn uit de werkelijke winst van de vennootschap; is er in dat geval bedrog, kwade trouw of grove nalatigheid van de beherende vennoten, dan kan de stille vennoot hen vervolgen tot betaling van wat hij heeft moeten teruggeven.

Art. 4. Les associés gérants assument une responsabilité illimitée pour tous les engagements de la société; les associés commanditaires ne sont responsables que jusqu'à concurrence de leur apport.

L'associé commanditaire peut être contraint par les tiers à rapporter les intérêts et les dividendes qu'il a reçus, s'ils n'ont pas été prélevés sur les bénéfices réels de la société et, dans ce cas, s'il y a fraude, mauvaise foi ou négligence grave de la part des associés gérants, le commanditaire peut poursuivre ces derniers en paiement de ce qu'il a dû restituer.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 5. Alleen natuurlijke personen kunnen vennoot worden van de landbouwvennootschap. Het aantal vennoten moet ten minste twee bedragen. Echtgenoten kunnen zonder medewerking van derden een landbouwvennootschap oprichten of vennoot zijn in een dergelijke vennootschap onder voorbehoud van naleving van de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek betreffende de overeenkomsten tussen echtgenoten.

Art. 5. Seules des personnes physiques peuvent faire partie de la société agricole. Le nombre minimum des associés est de deux. Des époux peuvent constituer une société agricole sans le concours de tiers et être associés dans une telle société, sous réserve du respect des dispositions du Code civil relatives aux conventions entre époux.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Vanderpoorten.

De heer Vanderpoorten. — Mijnheer de Voorzitter, zou men in artikel 5 niet beter zeggen: alleen natuurlijke personen kunnen stille vennoot worden van de landbouwvennootschap? Dat de beherende vennoten natuurlijke personen zijn, lijkt mij normaal vermits zij het werk moeten doen. Bedoelt men met dit artikel dat het kapitaal enkel kan worden ingebracht door natuurlijke personen?

De Voorzitter. — Het ligt in de bedoeling dat rechtspersonen geen vennoot mogen worden van de landbouwvennootschap.

Het woord is aan de verslaggever.

De heer Cooreman. — Mijnheer de Voorzitter, als u mij toestaat wil ik de heer Vanderpoorten nog antwoorden dat de beherende vennoot uiteraard een natuurlijke persoon is daar hij fysieke arbeid moet presteren. Ik meen niet dat de bepalingen van artikel 5 enig gevaar inhouden.

De heer Vanderpoorten. — Gevaarlijk is het niet, maar het is niet juist.

De Voorzitter. — Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen de vennoten. Zowel de stille als de beherende vennoten moeten natuurlijke personen zijn.

Zijn er nog opmerkingen in verband met artikel 5, zoniet dan is artikel 5 aangenomen.

Art. 6. Bij de oprichting van een landbouwvennootschap wordt vereist:

1° Dat het aantal vennoten en het maatschappelijk doel aan de voorschriften van de wet beantwoorden;

2° Dat de inbreng geheel en onvoorwaardelijk geschiedt;

3° Dat de vennoten zich in het geheel verbonden hebben tot een inbreng van ten minste 250 000 frank;

4° Dat dit minimumbedrag vanaf de oprichting is volgestort;

5° Dat voor het meerdere bedrag, op ieder aandeel dat een inbreng in geld vertegenwoordigt, ten minste een vijfde is gestort;

6° Dat elke inbreng anders dan in geld is volgestort.

De vervulling van deze voorwaarden moet uit de akte blijken.

Art. 6. La constitution d'une société agricole requiert:

1° Que le nombre des associés et l'objet spécial répondent aux prescriptions de la loi;

2° Que l'apport soit fait intégralement et sans conditions;

3° Que les associés aient engagé un apport global de 250 000 francs au moins;

4° Que ce montant minimum soit entièrement libéré;

5° Que, pour le surplus, chacune des parts représentant un apport en numéraire soit libérée jusqu'à concurrence d'un cinquième au moins;

6° Que tout apport ne consistant pas en numéraire soit entièrement libéré.

Le respect de ces conditions doit être constaté dans l'acte.

Het woord is aan de heer Vanderpoorten.

De heer Vanderpoorten. — Mijnheer de Voorzitter, ik heb het niet goed begrepen. Als men beherend vennoot is, moet men dan noodzakelijk buiten zijn arbeid nog iets anders inbrengen?

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Cooreman.

De heer Cooreman. — Een beherend vennoot hoeft geen kapitaal in te brengen en hij heeft bijgevolg geen maatschappelijke aandelen. Hij ontvangt dan enkel de vergoeding voor zijn arbeid, maar kan ook nog een andere vergoeding krijgen indien de statuten van de vennootschap zulks bepalen. Er bestaat echter geen verplichting voor hem om maatschappelijke aandelen te onderschrijven.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Vanderpoorten.

De heer Vanderpoorten. — In artikel 6 staat onder andere: « Bij de oprichting van een landbouwvennootschap wordt vereist: (...) 3° « Dat de vennoten zich in het geheel verbonden hebben tot een inbreng van ten minste 250 000 frank; 4° Dat dit minimumbedrag vanaf de oprichting is volgestort ». »

Vermits er stille vennoten en beherende vennoten zijn en de beherende vennoten arbeid verrichten maar hun inbreng volgens artikel 7 niet mag bestaan uit verplichtingen tot het verrichten van werk of van diensten, moet hun inbreng uit iets anders bestaan.

De Voorzitter. — Het woord is aan de verslaggever.

De heer Cooreman. — De beherende vennoten moeten zich ertoe verbinden lichamelijke arbeid te verrichten. Er is echter geen enkele verplichting om kapitaal in te brengen, hoewel dit wel aangewezen is. In de meeste gevallen zal de beherende vennoot tevens een deel van het kapitaal, gering of groot, inbrengen. Dit is hun volgestrekte vrije keuze, zonder enige verplichting.

Iemand kan toch ook bijvoorbeeld zaakvoerder zijn van een personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid zonder maatschappelijke aandelen te bezitten.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Vanderpoorten.

De heer Vanderpoorten. — Ik heb die vraag gesteld omdat in artikel 6 wordt bepaald dat de vennoten zich in het geheel moeten verbinden tot een inbreng van ten minste 250 000 frank.

De Voorzitter. — Het woord is aan de verslaggever.

De heer Cooreman. — De bedoeling is alleen dat het kapitaal ten minste 250 000 frank bedraagt en dat dit volgestort is. Dit kapitaal wordt samengebracht door stille vennoten of door stille en beherende vennoten die mee het kapitaal kunnen onderschrijven.

Wij hebben ons geïnspireerd op de bestaande wetgeving inzake personenvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid, waarvoor ook een minimumkapitaal van 250 000 frank is voorgeschreven, volgestort vanaf de oprichting. Deze bepaling kwam niet voor in het oorspronkelijke voorstel maar, gelet op de grote behoefte aan kapitaal in de landbouwbedrijven, lijkt ons dit minimum zeker niet overdreven.

De Voorzitter. — Ik breng artikel 6 in stemming.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 7. De inbreng kan geschieden in geld of in natura. Hij mag slechts bestaan uit vermogensbestanddelen die naar economische maatstaven kunnen worden gewaardeerd. Een verplichting tot het verrichten van werk of van diensten kan daarvan evenwel geen deel uitmaken. De rechten en verplichtingen van de pachter voortvloeiend uit de pachtovereenkomst, kunnen daarvan evenmin deel uitmaken.

Art. 7. Les apports peuvent être effectués en numéraire ou en nature. Ils ne peuvent être constitués que par des éléments d'actifs sus-

ceptibles d'évaluation économique. Toutefois, ces éléments d'actif ne peuvent comprendre des engagements concernant l'exécution de travaux ou la prestation de services. Les droits et obligations du preneur qui découlent du bail à ferme ne peuvent pas non plus en faire partie.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 8. De waardering van inbreng, anders dan in geld, geschiedt met oprechtheid en te goeder trouw. Zij wordt vastgelegd in een verslag, met vermelding van de toegepaste waarderingmethode. De oprichters, en in geval van kapitaalverhoging, de inbrengers, zijn hoofdelijk aansprakelijk tegenover alle belanghebbenden voor de schade die het gevolg is van een kennelijke overschatting van elke inbreng.

In geval van inbreng in geld, worden de te storten bedragen vóór de oprichting van de vennootschap bij storting of overschrijving gedeponeerd op een bijzondere rekening op naam van de vennootschap in oprichting, geopend bij een van de instellingen bedoeld in artikel 1 van het koninklijk besluit nr. 56 van 10 november 1967 tot bevordering van het gebruik van giraal geld. De bijzondere rekening wordt uitsluitend ter beschikking gehouden van de op te richten vennootschap. Over die rekening kan enkel worden beschikt door personen die bevoegd zijn om de vennootschap te verbinden, na overlegging van een copie van de oprichtingsakte, ondertekend door alle vennoten.

Indien de vennootschap niet binnen drie maanden na de opening van de bijzondere rekening is opgericht, worden de gelden teruggegeven aan de deposanten die erom verzoeken.

Art. 8. L'évaluation des apports ne consistant pas en numéraire doit se faire avec sincérité et bonne foi. Elle est consignée dans un rapport, qui fera mention de la méthode d'évaluation appliquée. Les fondateurs et, en cas d'augmentation du capital social, ceux qui font un apport en nature sont solidairement responsables envers tous les intéressés du préjudice qui résulterait de la surévaluation notoire d'un apport.

En cas d'apport en numéraire, les fonds qui doivent être libérés sont, préalablement à la constitution de la société, déposés par versement ou virement à un compte spécial ouvert au nom de la société en formation auprès de l'un des organismes visés à l'article 1er de l'arrêté royal n° 56 du 10 novembre 1967 favorisant l'usage de la monnaie scripturale. Le compte spécial doit être à la disposition exclusive de la société à constituer. Il ne peut en être disposé que par les personnes habilitées à engager la société, sur présentation d'une copie de l'acte constitutif signée par tous les associés.

Si la société n'a pas été constituée dans les trois mois de l'ouverture du compte spécial, les fonds seront restitués aux déposants qui en feront la demande.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 9. De oprichting kan geschieden bij bijzondere onderhandse akte, met inachtneming van artikel 1325 van het Burgerlijk Wetboek of bij authentieke akte.

In de oprichtingsakte moet melding worden gemaakt van:

1. De benaming en de zetel van de vennootschap;
2. Het bedrag van de inbreng en de wijze waarop deze is samengesteld;
3. De aanvangsdatum en de duur van de vennootschap; indien niets is bepaald omtrent de duur is deze onbeperkt;
4. De identiteit van de oprichters;
5. De identiteit van de beherende vennoten;
6. De voorwaarden waaronder de beherende vennoten kunnen toetreden en uittreden en waaronder de aandelen kunnen worden overgedragen;
7. Het begin en het einde van het boekjaar.

De akte wordt ondertekend door alle vennoten-oprichters die persoonlijk of bij gevolmachtigde verschijnen. Het verslag over de waardering van de inbreng in natura en een bewijs van de deponering van de inbreng in geld, waarop is gestort, worden er aangehecht.

Art. 9. La société peut être constituée par acte particulier sous seing privé passé conformément à l'article 1325 du Code civil ou par acte authentique.

L'acte constitutif doit mentionner:

1. La dénomination et le siège social;
2. Le montant et la composition de l'apport;

3. La date de début et la durée de la société; à défaut de dispositions relatives à la durée, celle-ci est illimitée;

4. L'identité des fondateurs;

5. L'identité des associés gérants;

6. Les conditions d'adhésion et de démission des associés gérants ainsi que les conditions de cession des parts sociales;

7. Le début et la fin de l'exercice social.

L'acte est signé par tous les associés fondateurs, qui comparaissent en personne ou par mandataire. Le rapport sur l'évaluation des apports en nature et une attestation justifiant du dépôt des apports en numéraire libérés y sont annexés.

Het woord is aan de heer Vanderpoorten.

De heer Vanderpoorten. — Misschien is het weer een dwaze vraag die ik stel.

In artikel 9 wordt bepaald dat de oprichting van de vennootschap kan geschieden bij onderhandse akte. Er kunnen echter ook onroerende goederen worden ingebracht waarvoor, naar u zegt, de algemene hypotheekwet geldt.

Zou men niet beter in dit artikel duidelijk stellen dat de akte van oprichting bij onderhandse akte kan geschieden behalve wanneer onroerende goederen worden ingebracht?

De Voorzitter. — Of zakelijke rechten.

De heer Vanderpoorten. — Men maakt de wet niet voor specialisten alleen. Ik weet dat in het algemeen rechtspraak de hypotheekwet kan worden gevonden, maar dit staat niet in het artikel.

Er staat dat de oprichting kan geschieden bij onderhandse akte, maar er kan toch een overdracht zijn van onroerende goederen, of van zakelijke rechten, zoals de voorzitter zegde.

De Voorzitter. — De heer Vanderpoorten dient mondeling een amendement in, dat als volgt luidt:

« Evenwel is een authentieke akte vereist bij inbreng van onroerende goederen of onroerende zakelijke rechten. »

« Toutefois un acte authentique est requis en cas d'apport de biens immobiliers ou de droits réels immobiliers. »

Het woord is aan de verslaggever.

De heer Cooreman. — Ik heb er geen bezwaar tegen dat de tekst wordt geamendeerd, maar volgens het reglement van de Senaat moeten amendementen schriftelijk worden ingediend.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Vanderpoorten.

De heer Vanderpoorten. — Wij vertragen de behandeling niet door nu een bepaling aan de tekst toe te voegen, aangezien het voorstel toch nog naar de Kamer moet.

De Voorzitter. — Het woord is aan de verslaggever.

De heer Cooreman. — Mijnheer de Voorzitter, de heer Vanderpoorten sprak van een dwaze vraag. Welnu, er zijn geen dwaze vragen, alleen maar dwaze antwoorden.

Wanneer er een inbreng is van onroerende goederen of van zakelijke rechten, moet er een authentieke akte zijn, maar de minimumvereiste voor de oprichting van een landbouwvennootschap is een onderhandse akte.

De commissie heeft zich daarvoor uitgesproken, omdat zij van oordeel was dat er in zeer vele gevallen geen onroerende goederen alleen zouden zijn en het gewoonlijk zou gaan over het beheer en de exploitatie van roerende goederen. Wanneer het zou gaan om de inbreng van onroerende goederen zou het op dat ogenblik noodzakelijk zijn op een notaris een beroep te doen. Hiertegen is geen bezwaar. Men zou ook de oprichting bij authentieke akte kunnen doen wanneer het alleen gaat om roerende goederen.

De Voorzitter. — Artikel 9 zou aldus kunnen worden aangevuld:

« Evenwel is een authentieke akte vereist bij inbreng van onroerende goederen of onroerende zakelijke rechten. »

« Toutefois, un acte authentique est requis en cas d'apport de biens immobiliers ou de droits réels immobiliers. »

De heer Cooreman. — Het is een goede aanvulling.

De Voorzitter. — Ik breng het aldus aangevulde artikel 9 in stemming.

— Adopté.

Aangenomen.

De Voorzitter. — Artikel 10 luidt:

Art. 10. De verbintenis van een vennoot tot het verrichten van lichamelijke arbeid verleent hem het statuut van beherend vennoot.

Die verbintenis kan slechts worden aangegaan door degenen die in een landbouwvennootschap een land- of tuinbouwbedrijf zullen exploiteren, waarmede zij ten minste 50 pct. van hun arbeidsinkomen verdienen en waaraan zij ten minste 50 pct. van hun arbeidstijd besteden.

Die verbintenis wordt vastgesteld door de vermelding van de identiteit van de betrokkene als beherend vennoot overeenkomstig artikel 9, nr. 5.

Art. 10. L'engagement d'un associé de fournir un travail physique lui confère le statut d'associé gérant.

Cet engagement ne peut être contracté que par les personnes qui exploiteront, dans une société agricole, une entreprise agricole ou horticole dont elles tireront au moins 50 p.c. de leur revenu de travail et à laquelle elles consacreront au moins 50 p.c. de leur activité.

Cet engagement est constaté par le fait que l'identité de l'intéressé en tant qu'associé gérant, est mentionnée conformément à l'article 9, n° 5.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 11. Een origineel en een uittreksel van de oprichtingsakte worden binnen vijftien dagen na de dagtekening neergelegd ter griffie van de rechtbank van eerste aanleg van het gebied waarin de landbouwvennootschap haar maatschappelijke zetel heeft. Van de neerlegging wordt een ontvangstbewijs afgegeven en het uittreksel wordt binnen vijftien dagen na de neerlegging door de zorg van de griffie bekendgemaakt in de bijlagen van het *Belgisch Staatsblad*.

Het uittreksel moet inhouden:

1. De naam en de zetel van de landbouwvennootschap;
2. De nauwkeurige omschrijving van het doel van de landbouwvennootschap;
3. De identiteit van de beherende vennoten;
4. Het bedrag, de samenstelling en de wijze van storting van de inbreng.

Iedere wijziging van de oprichtingsakte moet neergelegd en medegedeeld worden op dezelfde wijze als de akte zelf.

De artikelen 10, § 4, 13, tweede lid, 13bis, 13quater en 13quinquies van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen zijn van overeenkomstige toepassing.

Art. 11. Un original et un extrait de l'acte constitutif sont déposés, dans les quinze jours de la date de sa signature, au greffe du tribunal de première instance dans le ressort duquel la société agricole a son siège social. Il en est donné récépissé et l'extrait est publié aux annexes du *Moniteur belge* par les soins du greffe dans les quinze jours du dépôt.

Cet extrait doit comporter:

1. La dénomination et le siège de la société agricole;
 2. La désignation précise de l'objet de la société agricole;
 3. L'identité des associés gérants;
 4. Le montant, la composition et le mode de libération de l'apport.
- Toute modification de l'acte constitutif doit être déposée et communiquée de la même manière que l'acte lui-même.

Les articles 10, § 4, 13, deuxième alinéa, 13bis, 13quater et 13quinquies des lois coordonnées sur les sociétés commerciales sont d'application conforme à la société agricole.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 12. Niettegenstaande elk andersluidend beding zijn de oprichters en in geval van kapitaalverhoging de beherende vennoten, jegens alle belanghebbenden hoofdelijk gehouden:

- 1° Voor het volle gedeelte van de inbreng waarvoor geen geldige verbintenis is aangegaan, alsmede voor het eventuele verschil tussen de voorgeschreven minimuminbreng en het gestorte bedrag; zij worden van rechtswege geacht zich daarvoor te hebben verbonden;

2° Tot werkelijke storting van het niet-gestorte gedeelte overeenkomstig artikel 6, 4° en 5°, alsmede van het gedeelte van de inbreng waarvoor zij overeenkomstig het vorige lid van rechtswege verbonden zijn;

3° Tot vergoeding van de schade die het onmiddellijk en rechtstreeks gevolg is, hetzij van de nietigheid van de vennootschap, hetzij van het ontbreken of de onjuistheid van de bij artikelen 6 en 9 voorgeschreven vermeldingen.

Art. 12. Nonobstant toute stipulation contraire, les fondateurs, et en cas d'augmentation du capital, les associés gérants, sont solidairement responsables à l'égard de tous les intéressés:

1° De toute la partie de l'apport qui n'aura pas été valablement engagée, ainsi que de la différence éventuelle entre l'apport minimum prescrit et le montant libéré: ils sont de plein droit censés les avoir engagées;

2° Du versement effectif de la partie non libérée, conformément aux dispositions de l'article 6, 4° et 5°, ainsi que de la partie de l'apport dont ils sont tenus de plein droit en vertu de l'alinéa précédent;

3° De la réparation du préjudice qui est une suite immédiate et directe, soit de la nullité de la société, soit de l'absence ou de la fausseté des énonciations prescrites par les articles 6 et 9.

— Aangenomen.

Adopté.

AFDELING II. — Aandelen en hun overdracht

Art. 13. Het kapitaal van de landbouwvennootschap is verdeeld in aandelen van gelijk bedrag. De aandelen zijn op naam.

Indien een aandeel aan verscheidene eigenaars toebehoort of met vruchtgebruik is bezwaard, kan de vennootschap de uitoefening van de rechten die eraan verbonden zijn, schorsen, totdat een enkele persoon is aangewezen als eigenaar ten aanzien van de vennootschap.

Indien het aandeel door de eigenaar in pand gegeven is, blijft deze zijn stemrecht uitoefenen.

SECTION II. — Des parts et de leur transmission

Art. 13. Le capital de la société agricole se divise en parts égales. Les parts sont nominatives.

Si une part appartient à plusieurs propriétaires ou se trouve grevée d'usufruit, la société a le droit de suspendre l'exercice des droits y afférents jusqu'à ce qu'une seule personne soit désignée comme étant à son égard propriétaire de la part.

Si la part a été donnée en gage par son propriétaire, celui-ci conserve l'exercice de son droit de vote.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 14. In de maatschappelijke zetel wordt een register van de vennoten bijgehouden waarin worden aangetekend:

1. De identiteit van elke vennoot en het aantal hem toebehorende aandelen;
2. De gedane stortingen;
3. Elke overdracht van aandelen met de datum; deze vermelding wordt gedagtekend en ondertekend door de overdrager en de overnemer;
4. De overgang wegens overlijden of de toewijzing na verdeling, met de datum; deze vermeldingen worden gedagtekend en ondertekend door de beherende vennoten en de rechtverkrijgenden.

De overdrachten en toewijzingen kunnen niet tegen de vennootschap worden ingeroepen dan vanaf de datum van hun inschrijving in het register. De vennootschap kan er zich echter wel op beroepen vóór die datum.

Iedere vennoot of elke derde belanghebbende kan kennis nemen van dit register.

Art. 14. Il est tenu au siège social un registre des associés, qui contient:

1. La désignation de l'identité de chaque associé et du nombre des parts lui appartenant;
2. L'indication des versements effectués;
3. Chaque transfert de parts avec sa date; cette mention doit être datée et signée par le cédant et le cessionnaire;

4. Les transmissions pour cause de mort et les attributions après partage avec leur date; ces mentions doivent être datées et signées par les associés gérants et les ayants droit.

Les transferts et attributions ne sont opposables à la société qu'à dater de leur inscription dans le registre. Toutefois, la société peut les invoquer avant cette date.

Tout associé ou tout tiers intéressé pourra prendre connaissance de ce registre.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 15. Onder voorbehoud van meer beperkende bepalingen in de statuten, kunnen de aandelen slechts overgaan bij overlijden of overgedragen worden onder de levenden:

— Aan een vennoot;

— Aan de echtgenoot van de overdrager;

— Aan de bloedverwanten in de rechte opgaande lijn;

— Aan de bloedverwanten in de rechte nederdalende lijn en hun aanverwanten met inbegrip van de adoptieve kinderen en de kinderen van de echtgenoot.

Zij kunnen aan andere dan in het voorgaande lid bedoelde personen slechts overgaan of overgedragen worden met toestemming van alle beherende vennoten enerzijds en van de meerderheid van de stille vennoten anderzijds, volgens de bepalingen van artikel 26, § 1.

Art. 15. Sauf dispositions plus restrictives des statuts, les parts ne peuvent se transmettre pour cause de mort et ne peuvent être cédées entre vifs que:

— A un associé;

— Au conjoint du cédant;

— Aux ascendants directs;

— Aux descendants en ligne directe et leurs alliés, y compris les enfants adoptifs et les enfants du conjoint.

Elles ne peuvent être transmises ou cédées à des personnes autres que celles visées dans l'alinéa précédent qu'avec l'agrément de tous les associés gérants, d'une part, et de la majorité des associés commanditaires, d'autre part, et selon les dispositions de l'article 26, § 1er.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 16. Indien op grond van het voorgaande artikel, de overdracht van aandelen wordt geweigerd of bij overlijden de hoedanigheid van vennoot wordt ontegenwoordigd, moeten de vennoten die zich tegen de overdracht of de overgang verzetten, deze aandelen overnemen.

Indien verscheidene vennoten in aanmerking komen voor de overname van die aandelen, en onder voorbehoud van de uitoefening van het recht van voorkoop volgens artikel 17, worden die aandelen, voor zover de statuten niet anders bepalen, verdeeld in verhouding tot het getal van de aandelen die aan de verkrijgende vennoten toebehoren.

De overname van de aandelen geschiedt, bij gebreke van minnelijke overeenkomst, tegen de prijs en de betalingsmodaliteiten vastgesteld in de statuten. Bij gebreke van een statutaire regeling, wordt de prijs vastgesteld door de rechter met inachtneming van het vermogen en het rendement van de vennootschap. De rechter kan voor de betaling geen langere termijn toestaan dan één jaar. De verkrijger van de aandelen kan deze niet overdragen zolang de prijs van de overgenomen aandelen niet volledig is betaald.

Art. 16. Si, en application de l'article précédent, la cession des parts est refusée, ou, qu'en cas de décès, la qualité d'associé soit déniée, les associés qui s'opposent à la cession ou à la transmission doivent reprendre ces parts.

Si plusieurs associés entrent en ligne de compte pour la reprise des parts, et sous réserve de l'exercice du droit de préemption selon l'article 17, ces parts sont, sauf stipulation contraire des statuts, réparties à raison des parts appartenant aux associés acquéreurs.

A défaut d'accord à l'amiable, la reprise des parts s'effectue au prix et selon les modalités de paiement déterminés dans les statuts. A défaut de dispositions statutaires, le prix est fixé par le juge eu égard au patrimoine et au rendement de la société. Le juge ne peut accorder de

délai supérieur à un an pour le paiement. L'acquéreur des parts ne peut les céder aussi longtemps que le prix des parts reprises n'a pas été entièrement payé.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 17. Niettegenstaande elk andersluidend beding, is elke overdracht onder de levenden onderworpen aan het recht van voorkoop van de beherende vennoten.

Onverminderd artikel 15 moet de vennoot die aandelen wenst over te dragen, de beherende vennoten bij aangetekende brief in kennis stellen van de voorgenomen overdracht en de voorwaarden ervan.

Het recht van voorkoop moet worden uitgeoefend binnen twee maanden na de kennisgeving, bedoeld in het voorgaande lid.

Indien verscheidene beherende vennoten in aanmerking komen voor de afkoop van de aandelen, worden deze, voor zover de statuten niet anders bepalen, aan de betrokken vennoten toegewezen in verhouding tot hun deelneming in het kapitaal.

Indien het recht van voorkoop niet werd uitgeoefend voor het geheel of een deel van de betrokken aandelen, kan de voorgenomen overdracht van de niet in voorkoop genomen aandelen op geldige wijze plaatshebben met toestemming van de meerderheid van de stille vennoten en onder de voorwaarden bepaald in artikel 16.

Bij gebruikmaking van het recht van voorkoop worden de prijs en de wijze van betaling vastgesteld overeenkomstig artikel 16.

Art. 17. Nonobstant toute stipulation contraire, toute cession entre vifs est soumise au droit de préemption des associés gérants.

Sans préjudice de l'article 15, l'associé qui se propose de céder des parts est tenu d'informer par lettre recommandée les associés gérants de son intention et des conditions de la cession.

Le droit de préemption doit être exercé dans les deux mois de la notification visée à l'alinéa précédent.

Si plusieurs associés gérants se présentent pour le rachat des parts, celles-ci sont, sauf stipulation contraire des statuts, attribuées aux associés intéressés au prorata de leur participation dans le capital.

Si le droit de préemption n'a pas été exercé pour tout ou partie de ces parts, la cession envisagée peut être opérée valablement en ce qui concerne les parts pour lesquelles il n'a pas été fait usage de ce droit, moyennant autorisation de la majorité des associés commanditaires et aux conditions prévues à l'article 16.

Lorsqu'il est fait usage du droit de préemption, le prix et les modalités de paiement sont déterminés conformément à l'article 16.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 18. De overnemer van aandelen is het nog te storten bedrag ervan verschuldigd.

De overdrager blijft jegens de vennootschap hoofdelijk met de overnemer gehouden te voldoen aan de opvragingen waartoe vóór de overdracht is besloten, alsmede aan de latere opvragingen wanneer deze nodig zijn om schulden te kwijten die ontstaan zijn vóór de bekendmaking van de overdracht.

De overdrager heeft hoofdelijk verhaal op hem aan wie hij zijn aandelen heeft overgedragen en op de latere overnemers, tenzij de partijen anders zijn overeengekomen.

Art. 18. Le cessionnaire de parts est débiteur du montant qui reste à verser.

Le cédant reste tenu envers la société, solidairement avec le cessionnaire, de répondre aux appels de fonds décidés antérieurement à la cession, ainsi qu'aux appels de fonds ultérieurs lorsque ceux-ci sont nécessaires pour acquitter des dettes nées avant la publication de la cession.

Le cédant a recours solidairement contre celui à qui il a cédé sa part et contre les cessionnaires ultérieurs, sauf si les parties en sont convenues autrement.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 19. Nieuwe vennoten kunnen als behorend vennoot slechts toetreden met toestemming van alle vennoten en onder de voorwaarden die met inachtneming van artikel 10 door de statuten worden gesteld. De statuten kunnen bepalen dat bloedverwanten in de rechte

nederdalende lijn en hun aanverwanten van rechtswege behorend vennoot kunnen worden zonder een voorafgaande goedkeuring van alle vennoten. Zij kunnen daar voorwaarden aan verbinden.

De behorende vennoten kunnen aan hun statuut een einde maken met inachtneming van een opzeggingstermijn van twee jaar, schriftelijk te betrekken aan alle vennoten. De vennootschap kan van die termijn afstand doen door een beslissing die genomen wordt, enerzijds, door de andere behorende vennoten bij eenparigheid van stemmen en anderzijds door de stille vennoten met meerderheid van stemmen, volgens de bepalingen van artikel 26, § 1.

Een behorend vennoot kan slechts om zwaarwichtige redenen uit zijn functie worden onttrokken. Het besluit daartoe wordt door de andere vennoten genomen onder de voorwaarden van artikel 26, § 2.

Art. 19. De nouveaux associés ne peuvent être admis comme associés gérants qu'avec l'agrément de tous les associés et aux conditions stipulées dans les statuts, conformément à l'article 10. Les statuts peuvent disposer que les descendants en ligne directe et leurs alliés peuvent acquérir de plein droit la qualité d'associé gérant sans l'agrément préalable de tous les associés. Ils peuvent soumettre l'obtention de cette qualité à certaines conditions.

Les associés peuvent mettre fin à leur statut moyennant préavis de deux ans à signifier par écrit à tous les associés. La société peut renoncer à ce délai par une décision prise, d'une part, à l'unanimité des autres associés gérants et, d'autre part, à la majorité des voix des associés commanditaires, selon les dispositions de l'article 26, § 1er.

Un associé gérant ne peut être démis de ses fonctions que pour des motifs graves. Cette décision doit être prise par les autres associés, aux conditions prévues à l'article 26, § 2.

— Aangenomen.

Adopté.

AFDELING III. — *Beheer en toezicht*

Art. 20. De landbouwvennootschap wordt beheerd door de behorende vennoten niettegenstaande elke andersluidende bepaling in de statuten. De duur van hun functie is gelijk aan de duur van de vennootschap.

SECTION III. — *De la gestion et du contrôle*

Art. 20. La société agricole est gérée par les associés gérants nonobstant toute stipulation contraire des statuts. La durée de leurs fonctions est égale à la durée de la société.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 21. De behorende vennoten hebben de volledige bevoegdheid om de vennootschap te beheren. Zij kunnen alle handelingen verrichten die nodig of dienstig zijn voor de vennootschap, behoudens die welke door de wet aan de algemene vergadering worden voorbehouden.

De statuten kunnen echter bepalen dat de beslissingen die zij omschrijven slechts kunnen worden genomen met toestemming van de algemene vergadering van de stille vennoten.

Art. 21. Les associés gérants ont compétence pleine et entière pour gérer la société. Ils peuvent accomplir tous les actes nécessaires ou utiles à la société, sauf ceux que la loi réserve à l'assemblée générale.

Toutefois, les statuts peuvent stipuler que les décisions qu'ils déterminent ne peuvent être prises que moyennant l'accord de l'assemblée générale des associés commanditaires.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 22. Indien er meerdere behorende vennoten zijn, heeft ieder van hen de bevoegdheid om de vennootschap te beheren. Zij kunnen de beheerstaken onder elkaar verdelen.

De statuten kunnen ook bepalen dat de behorende vennoten een college vormen dat besluit op de wijze door de statuten bepaald of, bij gebreke van statutaire regels ter zake, volgens de gewone regels van de vertegenwoordigende lichamen. Elke behorende vennoot beschikt in dit college over één stem.

De onderlinge verdeling van de beheerstaken en de beperkingen die door de statuten aan de beheersbevoegdheid worden gesteld, overeenkomstig artikel 21, kunnen aan derden niet worden tegengeworpen, zelfs indien zijn openbaar zij gemaakt.

Art. 22. S'il y a plusieurs associés gérants, chacun d'eux a compétence pour gérer la société. Ils peuvent se répartir les tâches de gestion.

Les statuts peuvent également stipuler que les associés gérants constituent un collège qui prend ses décisions de la manière prévue par les statuts ou, à défaut de dispositions statutaires en la matière, suivant les règles en usage dans les assemblées délibérantes. Chaque associé gérant dispose d'une seule voix au sein de ce collège.

La répartition des tâches de gestion entre associés et les restrictions apportées aux compétences de gestion par les statuts conformément à l'article 21 ne sont pas opposables aux tiers, même si elles ont été publiées.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 23. Elke behorende vennoot afzonderlijk heeft de bevoegdheid om de vennootschap te vertegenwoordigen tegenover derden.

De statuten kunnen de vertegenwoordigingsbevoegdheid verlenen aan één of meer behorende vennoten. Deze bevoegdheidstoeiwijzing kan slechts tegengeworpen worden aan derden indien zij is neergelegd en medegedeeld overeenkomstig artikel 11.

Art. 23. Chaque associé gérant peut représenter seul la société à l'égard des tiers.

Les statuts peuvent conférer la compétence de représentation à un ou plusieurs associés gérants. Cette attribution de compétence n'est opposable aux tiers que si elle a été déposée et publiée conformément à l'article 11.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 24. De behorende vennoten zijn jegens de vennootschap aansprakelijk voor de fouten die zij in de uitoefening van hun opdracht begaan, zelfs indien zij hun taken verdeeld hebben. Hun aansprakelijkheid wordt beoordeeld zoals inzake lastgeving.

Zij zijn jegens derden hoofdelijk aansprakelijk voor alle schade die het gevolg is van een overtreding van de bepalingen van deze wet of de statuten.

Ten aanzien van de feiten waaraan zij geen deel hebben gehad, zijn zij van hun aansprakelijkheid slechts ontheven indien zij bewijzen dat hun geen schuld te wijten is en zij alle feiten hebben aangeklaagd op de eerste algemene vergadering nadat zij er kennis van hebben gekregen.

Art. 24. Les associés gérants sont responsables envers la société des fautes commises dans l'exercice de leur mission, même s'ils ont réparti les tâches entre eux. Leur responsabilité se détermine comme en matière de mandat.

Ils sont solidairement responsables envers les tiers de tous dommages-intérêts résultant d'infractions aux dispositions de la présente loi ou des statuts.

Ils ne seront déchargés de cette responsabilité quant aux faits auxquels ils n'ont pas pris part, que s'ils prouvent qu'aucune faute ne leur est imputable et qu'ils ont dénoncé tous les faits à l'assemblée générale la plus prochaine après qu'ils en auront eu connaissance.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 25. De stille vennoten hebben het recht tweemaal in het jaar ter plaatse inzage te nemen van de boeken en bescheiden van de vennootschap.

Zij mogen schriftelijk vragen stellen omtrent het beheer, waarop schriftelijk moet worden geantwoord.

Tenzij in de statuten anders is bepaald, wordt dit recht in het midden en aan het einde van het boekjaar uitgeoefend. De stille vennoten kunnen zich laten bijstaan door een deskundige. Deze kan door de behorende vennoten worden gewraakt. In dat geval wordt de deskundige, op verzoek van de stille vennoten, aangewezen door de voorzitter van de rechtbank.

Art. 25. Les associés commanditaires ont le droit de prendre connaissance, deux fois par an, sans déplacement, des livres et documents de la société.

Ils peuvent poser des questions par écrit au sujet de la gestion, auxquelles il doit être répondu par écrit.

Sauf stipulation contraire des statuts, ce droit est exercé au milieu et à la fin de chaque exercice. Les associés commanditaires peuvent se

faire assister d'un expert. Celui-ci peut être récusé par les associés gérants. Dans ce cas, l'expert est désigné par le président du tribunal, à la demande des associés commanditaires.

— Aangenomen.

Adopté.

AFDELING IV. — *Algemene vergadering van de vennoten*

Art. 26. § 1. Een besluit van de algemene vergadering van de stille vennoten is vereist met betrekking tot:

1. Het geven van kwijting aan de beherende vennoten van hun beheer;

2. De verdeling van de bedrijfsresultaten;

3. De beloning van de beherende vennoten;

4. De voorstellen die ter goedkeuring zijn voorgelegd ingevolge artikel 21.

Het besluit wordt genomen met meerderheid van stemmen.

Elk aandeel geeft recht op één stem. De beherende vennoten hebben het recht der vergadering bij te wonen, zelfs indien zij geen aandelen hebben.

2. Een besluit van de algemene vergadering van de beherende vennoten en de stille vennoten is vereist met betrekking tot:

1. De wijziging van de statuten;

2. De vrijwillige ontbinding van de vennootschap.

De besluiten worden genomen met eenparigheid van de stemmen van de beherende vennoten en met een meerderheid van drie vierde van de stemmen van de stille vennoten.

Elke vennoot beschikt over één stem.

SECTION IV. — *De l'assemblée générale des associés*

Art. 26. § 1er. Une décision de l'assemblée générale des associés commanditaires est requise pour:

1. La décharge de leur gestion à donner aux associés gérants;

2. La répartition du résultat d'exploitation;

3. La rémunération des associés gérants;

4. Les propositions soumises à son approbation conformément à l'article 21.

La décision est prise à la majorité des voix.

Chaque part sociale donne droit à une voix. Les associés gérants ont le droit d'assister à l'assemblée, même s'ils ne sont pas titulaires de parts.

§ 2. Une décision de l'assemblée générale des associés gérants et des associés commanditaires est requise pour:

1. Une modification des statuts;

2. La dissolution volontaire de la société.

Les décisions sont prises, d'une part, à l'unanimité des voix des associés gérants et, d'autre part, à la majorité des trois quarts des associés commanditaires.

Chaque associé dispose d'une seule voix.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 27. Elke beherende vennoot wordt vergoed voor zijn arbeid ten minste op basis van het minimumuurloon voor geschoolde arbeiders van dezelfde sector. De statuten bepalen de wijze waarop het aantal in aanmerking te nemen uren wordt vastgesteld.

De beherende vennoten hebben recht op deze beloning, ongeacht de aard en de omvang van de bedrijfsresultaten.

Art. 27. Chaque associé gérant est rémunéré de son travail au minimum sur la base du salaire horaire minimum d'un ouvrier qualifié du même secteur. Les statuts déterminent la manière d'établir le nombre des heures à prendre en considération.

Les associés gérants ont droit à cette rémunération, quelles que soient la nature et l'importance du résultat d'exploitation.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 28. De verdeling van de bedrijfsresultaten geschiedt als volgt:

1° Met goedkeuring van de beherende vennoten kan de algemene vergadering besluiten het batig saldo, na toewijzing van de beloning bedoeld in artikel 27, geheel of gedeeltelijk te reserveren.

2° Ingeval het batig saldo niet geheel wordt gereserveerd overeenkomstig het voorgaande lid, wordt het aan de aandelen toebedeeld tot beloop van ten hoogste de wettelijke interest op het gestorte kapitaal.

3° De rest wordt in voorkomend geval aan de beherende vennoten ter vergoeding van hun arbeid en aan de aandelen toebedeeld in een verhouding door de statuten te bepalen.

Art. 28. La répartition du résultat d'exploitation s'effectue comme suit:

1° Avec l'agrément des associés gérants, l'assemblée générale peut décider de réserver tout ou partie du résultat positif après prélèvement de la rémunération visée à l'article 27.

2° Au cas où le résultat positif n'aurait pas été réservé en totalité, conformément à l'alinéa précédent, il en sera attribué aux diverses parts sociales une quotité qui ne peut dépasser l'intérêt légal du capital libéré.

3° Le solde éventuel est attribué aux associés gérants en rémunération de leur travail ainsi qu'aux diverses parts, selon une proportion arrêtée par les statuts.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 29. De besluiten over de punten, genoemd in artikel 26, § 1, worden genomen uiterlijk zes maanden na het einde van elk boekjaar.

De beherende vennoten bezorgen elke stille vennoot ten minste vijftien dagen vóór de vergadering een schriftelijk verslag over de bedrijfsresultaten dat voldoende gegevens bevat om aan de stille vennoten een inzicht te verschaffen in de financiële toestand van het bedrijf en in de bedrijfsresultaten.

Onverminderd het inzage-recht, bepaald in artikel 25, kan elke stille vennoot aan de beherende vennoten nadere inlichtingen vragen betreffende dat verslag.

Art. 29. Les décisions relatives aux points énumérés au § 1er de l'article 26 sont prises chaque année, au plus tard six mois après la clôture de l'exercice social.

Les associés gérants transmettent à chaque associé commanditaire, au moins quinze jours avant l'assemblée, un rapport écrit sur les résultats d'exploitation, qui contiendra des éléments suffisants pour permettre aux associés commanditaires de connaître la situation financière de leur entreprise et les résultats d'exploitation.

Sans préjudice du droit de consultation prévu à l'article 25, chaque associé commanditaire peut demander aux associés gérants des renseignements complémentaires au sujet de ce rapport.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 30. De algemene vergadering wordt bijeengeroepen door de beherende vennoten op eigen initiatief of op verzoek van enige andere vennoot, volgens de regels gesteld in de statuten.

De agenda wordt bij de uitnodiging gevoegd.

De beherende vennoten hebben steeds het recht der vergadering bij te wonen.

De stille vennoten kunnen zich laten vertegenwoordigen bij volmacht.

De statuten moeten het aantal volmachten per persoon beperken.

Art. 30. L'assemblée générale est convoquée par les associés gérants, soit de leur propre initiative, soit à la demande de tout autre associé, conformément aux règles statutaires.

L'ordre du jour est joint à la convocation.

Les associés gérants ont toujours le droit d'assister à l'assemblée.

Les associés commanditaires peuvent se faire représenter par procuration.

Les statuts doivent limiter le nombre de procurations par personne.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 31. De vergadering wordt voorgezeten door de oudste in leeftijd onder de aanwezige beherende vennoten.

Zij neemt haar besluiten op de wijze omschreven door de statuten.

Art. 31. L'assemblée est présidée par le doyen d'âge des associés gérants présents.

Elle prend ses décisions de la manière définie par les statuts.

— Aangenomen.

Adopté.

AFDELING V. — *Ontbinding*

Art. 32. Onverminderd de wettelijke ontbinding, wordt tot ontbinding van de landbouwvennootschap besloten volgens de regels gesteld in artikel 26, § 2.

Tenzij de statuten anders bepalen wordt de vennootschap, bij overlijden van een van de vennoten, voortgezet met diens erfgenamen.

Minderjarige niet ontvoogde erfgenamen kunnen alleen de hoedanigheid van stille vennoot verkrijgen.

De artikelen 140 en 178 tot en met 188 van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen zijn van overeenkomstige toepassing op de ontbinding en de vereffening van de landbouwvennootschap.

De artikelen 1869 en 1870 van het Burgerlijk Wetboek zijn niet van toepassing op de landbouwvennootschap.

SECTION V. — *De la dissolution*

Art. 32. Sans préjudice de la dissolution légale, la dissolution d'une société agricole requiert une décision prise conformément aux règles énoncées au § 2 de l'article 26.

Sauf disposition contraire des statuts, la société est poursuivie, en cas de décès de l'un des associés, avec ses héritiers.

Les héritiers mineurs non émancipés ne peuvent obtenir que la qualité d'associés commanditaires.

L'article 140 et les articles 178 à 180 des lois coordonnées sur les sociétés commerciales sont d'application conforme à la dissolution et à la liquidation de la société agricole.

Les articles 1869 et 1870 du Code civil ne s'appliquent pas à la société agricole.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 33. Wanneer de vennootschap in de loop van haar bestaan nog slechts één enkel vennoot telt, blijft de vennootschap als rechtspersoon bestaan zolang niet tot ontbinding is besloten.

Art. 33. Lorsque, dans le courant de son existence, la société ne se compose que d'un seul associé, elle continue à exister comme personne juridique tant que la dissolution n'a pas été décidée.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 34. De ontbinding van een landbouwvennootschap wordt uitgesproken op verzoek van een ieder die aantoonst hierbij een wettig belang te hebben, op vordering van het openbaar ministerie of zelfs ambtshalve door de rechter, indien haar doel of haar werkzaamheden niet overeenstemmen met de bepalingen van artikel 1; het openbaar ministerie wordt in elk geval gehoord.

Art. 34. La dissolution d'une société agricole sera prononcée, soit à la demande de toute partie ayant un intérêt légitime, soit à la requête du ministère public, soit même d'office par le juge, si son objet ou son activité n'est pas conforme aux dispositions de l'article 1er, le ministère public étant en tout cas entendu.

— Aangenomen.

Adopté.

AFDELING VI. — *Bepalingen van verschillende aard*

Art. 35. De Koning kan bij de oprichting van een landbouwvennootschap een rijksbijdrage toekennen volgens nadere regels door Hem te stellen.

Hij kan ook in enige andere vorm een financiële tegemoetkoming verlenen.

De landbouwvennootschap wordt te dien einde erkend door de minister van Landbouw.

SECTION VI. — *Dispositions diverses*

Art. 35. Au moment de la constitution d'une société agricole, le Roi peut accorder à celle-ci une intervention financière de l'Etat, aux conditions et suivant les modalités qu'il détermine.

Il peut également accorder toute autre forme d'aide financière.

La société est agréée à cette fin par le ministre de l'Agriculture.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Vanderpoorten.

De heer Vanderpoorten. — Mijnheer de Voorzitter, het gaat hier om een eigenaardig artikel, waarin men de Koning machtigt bij de oprichting van een landbouwvennootschap een rijksbijdrage toe te kennen volgens nadere regels door Hem te stellen. Hij kan ook in enige andere vorm een financiële tegemoetkoming verlenen. De landbouwvennootschap wordt te dien einde erkend door de minister van Landbouw.

De Voorzitter. — Het gaat om een uitnodiging.

De heer Vanderpoorten. — Dat schijnt mij het belangrijkste artikel van heel deze wet te zijn. Het wordt dus bij koninklijk besluit geregeld. Dat stemt mij wantrouwig, niet ten opzichte van de huidige minister die weet hoezeer ik hem hoogschat. Maar ik vind het een eigenaardig artikel dat bij mij rillingen veroorzaakt.

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Lavens.

De heer Lavens, Minister van Landbouw en Middenstand. — Mijnheer, ik heb ter zake geen andere opinie dan die welke door de commissie werd naar voor gebracht.

Ik moge echter verwijzen naar een vorm van wetgeving op Europees niveau, die inspirerend heeft gewerkt voor dit artikel.

In het kader van de Europese richtlijnen voor de landbouw, wenst men stimulerend op te treden voor het tot stand brengen van wat daar wordt genoemd, producentengroeperingen. Precies om dit aan te moedigen, hebben de Europese Gemeenschap en de Lid-Staten bij het tot stand komen van dergelijke groeperingen financiële bijdragen verleend. Ik veronderstel dat het artikel dat wij thans bespreken geïnspireerd is op dit Europees model.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Vanderpoorten.

De heer Vanderpoorten. — Mijnheer de Voorzitter, de minister tracht mij blijkbaar te verleiden met over Europese dingen te praten (*Gelach.*)

Mag ik even vragen of er in ons Belgisch recht een ander voorbeeld bestaat waarbij rijksbijdragen worden verleend op het ogenblik dat een vennootschap wordt opgericht?

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Lavens.

De heer Lavens, Minister van Landbouw en Middenstand. — Mijnheer de Voorzitter, er wordt duidelijk bepaald dat de landbouwvennootschappen moeten worden erkend vooraleer ze voor die toelagen in aanmerking komen.

Ik heb reeds gezegd dat er in ons Belgisch recht — in de mate dat het afgeleid is van het Europese recht — vennootschappen of producentengroeperingen zijn, die gewoonlijk de vorm van een samenwerkende vennootschap hebben aangenomen en die krachtens reglementeringen van Europese oorsprong financiële tegemoetkomingen genieten. Ik kan u in dit verband verwijzen naar de groentensector, de hopensector, de sector van de zeevisserij en andere.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer De Seranno.

De heer De Seranno. — Mijnheer de Voorzitter, een partijgenoot van de heer Vanderpoorten, namelijk de heer Lefebvre, die toen minister van Landbouw was, heeft in de periode 1948-1949 de oprichting van coöperatieven voor het gezamenlijk gebruik van landbouwmachines gestimuleerd met subsidies van het ministerie van Landbouw.

De Voorzitter. — Daar niemand meer het woord vraagt, breng ik artikel 35 in stemming.

— Aangenomen.

Adopté.

De Voorzitter. — Artikel 36 luidt:

Art. 36. Voor de toepassing van de pachtwet wordt de exploitatie als behorend vennoot in een landbouwvennootschap gelijkgesteld met persoonlijke exploitatie. Dit geldt zowel ten aanzien van de pachter als van de verpachter wier rechten en verplichtingen onverkort blijven voortbestaan.

Bij inbreng van de eigendom of het gebruiksrecht en/of genotsrecht van het verpachte goed door de verpachter in een landbouwvennootschap is opzegging door de vennootschap slechts mogelijk wanneer de verpachter-inbrenger, zijn echtgenoot, afstammelingen of aangenomen kinderen of die van zijn echtgenoot in de vennootschap het statuut hebben van behorend vennoot.

Art. 36. Pour l'application de la loi sur le bail à ferme, l'exploitation à titre d'associé gérant d'une société agricole est assimilée à l'exploitation personnelle. Cette règle s'applique tant au preneur qu'au bailleur dont les droits et obligations subsistent intégralement.

En cas d'apport de la propriété ou du droit d'usage et/ou de jouissance du bien loué par le bailleur dans une société agricole, le congé ne peut être donné par la société que si le bailleur-apporteur, son conjoint, ses descendants ou enfants adoptifs ou ceux de son conjoint, ont le statut d'associé gérant dans la société.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 37. In het Wetboek van de inkomstenbelastingen worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° Artikel 25, § 1, tweede lid, gewijzigd bij de wet van 25 juni 1973, wordt vervangen als volgt:

«Voor de toepassing van het eerste lid worden geacht geen rechtspersoonlijkheid te bezitten:

1° De onregelmatig opgerichte handelsvennootschappen;

2° De vennootschappen opgericht overeenkomstig de wet tot instelling van de landbouwvennootschap, behoudens wanneer zij verkiezen de rechtspersoonlijkheid te bezitten.

De Koning bepaalt de voorwaarden waaraan deze keuze en het behoud daarvan zijn onderworpen.»

2° Artikel 40, § 1, eerste lid, gewijzigd bij de wet van 3 november 1976, wordt aangevuld als volgt:

«3° Wanneer zij zijn verkregen of vastgesteld ter gelegenheid van een inbreng in een vennootschap opgericht overeenkomstig de wet tot instelling van de landbouwvennootschap en die krachtens artikel 25, § 1, tweede lid, 2°, geacht wordt geen rechtspersoonlijkheid te bezitten voor het belastbaar tijdperk waarin de inbreng is gebeurd.»

3° Artikel 40, § 1, tweede lid, gewijzigd bij de wet van 3 november 1976, wordt vervangen als volgt:

«De toepassing van 1° en 3° doet echter geen afbreuk aan de toepassing van artikel 67, 7°.»

4° Artikel 40, § 2, gewijzigd bij de wet van 3 november 1976, wordt aangevuld als volgt:

«Voor de toepassing van deze bepaling op de in § 1, eerste lid, 3°, bedoelde vennootschappen betekent de uitdrukking de nieuwe belastingplichtige alle vennoten in dergelijke vennootschappen, met inbegrip van de tot de vennootschap toegelaten rechthebbenden van overleden vennoten.»

5° In artikel 40, § 3, eerste lid, ingevoegd bij de wet van 3 november 1976, worden de woorden «ter vergoeding van een in § 1, 2°, bepaalde inbreng» vervangen door de woorden «ter vergoeding van een in § 1, 2° en 3°, bepaalde inbreng»;

6° In artikel 94, eerste lid, worden de woorden «Aan de vennootschapsbelasting zijn onderworpen» vervangen door de woorden «Onder voorbehoud van het bepaalde in artikel 25, § 1, tweede lid, zijn aan de vennootschapsbelasting onderworpen»;

7° In artikel 124, § 2, gewijzigd bij de wet van 13 april 1971, worden de woorden «De bepalingen van artikel 118 zijn evenmin van toepassing», vervangen door de woorden «Behoudens wanneer het gaat om de omvorming van een in artikel 98 of 100 bedoelde vennootschap in een vennootschap opgericht overeenkomstig de wet tot instelling van de landbouwvennootschap en die krachtens artikel 25, § 1, tweede lid, 2°, geacht wordt geen rechtspersoonlijkheid te bezitten, zijn de bepalingen van artikel 118 evenmin van toepassing»;

8° Artikel 140, § 2, 3°, gewijzigd bij de wet van 5 januari 1976, wordt met de volgende bepaling aangevuld:

«g) Uit de hoedanigheid van vennoot in vennootschappen, opgericht overeenkomstig de wet tot instelling van de landbouwvennootschap en die krachtens artikel 25, § 1, tweede lid, 2°, geacht worden geen rechtspersoonlijkheid te bezitten»;

9° Artikel 148, eerste lid, 2°, gewijzigd bij de wet van 25 juni 1973, wordt met de volgende bepaling aangevuld:

«d) Als vennoot in vennootschappen opgericht overeenkomstig de wet tot instelling van de landbouwvennootschap en die krachtens artikel 25, § 1, tweede lid, 2°, geacht worden geen rechtspersoonlijkheid te bezitten.»

Art. 37. Au Code des impôts sur les revenus sont apportées les modifications suivantes:

1° L'article 25, § 1er, alinéa 2, modifié par la loi du 25 juin 1973, est remplacé par la disposition suivante:

«Pour l'application de l'alinéa 1er, sont considérées comme dénuées de la personnalité juridique:

1° Les sociétés commerciales irrégulièrement constituées;

2° Les sociétés constituées conformément à la loi créant la société agricole, sauf si elles choisissent d'avoir la personnalité juridique.

Le Roi fixe les conditions auxquelles sont subordonnés ce choix et le maintien de celui-ci.»

2° L'article 40, § 1er, modifié par la loi du 3 novembre 1976, est complété comme suit:

«3° Lorsqu'ils sont obtenus ou constatés à l'occasion d'un apport à une société constituée conformément à la loi créant la société agricole et qui, pour la période imposable au cours de laquelle l'apport est effectué, est considérée comme dénuée de la personnalité juridique en vertu de l'article 25, § 1er, alinéa 2, 2°.»

3° L'article 40, § 1er, alinéa 2, modifié par la loi du 3 novembre 1976, est remplacé par la disposition suivante:

«L'application des 1° et 3° ne préjudicie toutefois pas à celle de l'article 67, 7°.»

4° L'article 40, § 2, modifié par la loi du 3 novembre 1976, est complété par la disposition suivante:

«Pour l'application de cette disposition aux sociétés visées au § 1er, alinéa 1er, 3°, le nouveau contribuable s'entend de l'ensemble des associés de telles sociétés, y compris les ayants droit agréés des associés décédés.»

5° A l'article 40, § 3, alinéa 1er, inséré par la loi du 3 novembre 1976, les mots «en rémunération d'un apport défini au § 1er, 2°» sont remplacés par les mots «en rémunération d'un apport défini au § 1er, 2° et 3°»;

6° A l'article 94, alinéa 1er, les mots «Sont assujettis à l'impôt des sociétés» sont remplacés par les mots «Sous réserve de ce qui est prévu à l'article 25, § 1er, alinéa 2, sont assujettis à l'impôt des sociétés»;

7° A l'article 124, § 2, modifié par la loi du 13 avril 1971, les mots «Les dispositions de l'article 118 ne sont non plus applicables» sont remplacés par les mots «Sauf lorsqu'il s'agit de la transformation d'une société visée aux articles 98 ou 100 en une société constituée conformément à la loi créant la société agricole et qui est considérée comme dénuée de la personnalité juridique en vertu de l'article 25, § 1er, alinéa 2, 2°, les dispositions de l'article 118 ne sont non plus applicables»;

8° L'article 140, § 2, 3°, modifié par la loi du 5 janvier 1976, est complété par la disposition suivante:

«g) De la qualité d'associé dans les sociétés constituées conformément à la loi créant la société agricole et qui sont considérées comme dénuées de la personnalité juridique en vertu de l'article 25, § 1er, alinéa 2, 2°»;

9° L'article 148, alinéa 1er, 2°, modifié par la loi du 25 juin 1973, est complété par la disposition suivante:

«d) D'associé des sociétés constituées conformément à la loi créant la société agricole et qui sont considérées comme dénuées de la personnalité juridique en vertu de l'article 25, § 1er, alinéa 2, 2°.»

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 38. In artikel 129 van het koninklijk besluit nr. 64 van 30 november 1939, houdende het Wetboek der registratie-, hypotheek- en griffierechten, gewijzigd bij de wet van 23 december 1958, worden de woorden «voortkomende van een vennootschap onder gemeenschappelijke naam of bij wijze van eenvoudige geldschieting of van een personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid» vervangen door de woorden «voortkomende van een vennootschap onder gemeenschappelijke naam of bij wijze van eenvoudige geldschieting, van een personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid of van een landbouwvennootschap».

Art. 38. Dans l'article 129 de l'arrêté royal n° 64 du 30 novembre 1939 contenant le Code des droits d'enregistrement, d'hypothèque et de greffe, modifié par la loi du 23 décembre 1958, les mots «provenant d'une société en nom collectif ou en commandite simple ou d'une société de personnes à responsabilité limitée» sont remplacés par les mots «provenant d'une société en nom collectif ou en commandite simple, d'une société de personnes à responsabilité limitée ou d'une société agricole».

— Aangenomen.

Adopté.

De Voorzitter. — Wij stemmen morgen over het voorstel van wet in zijn geheel.

ORDRE DES TRAVAUX

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

M. le Président. — Mesdames, Messieurs, étant donné l'heure tardive, je propose au Sénat de différer l'interpellation de M. Neuray prévue à notre ordre du jour.

M. Neuray et le ministre de l'Agriculture voudront bien se mettre d'accord sur une nouvelle date, éventuellement un jour de la semaine prochaine.

L'intention avait été assez nettement exprimée de ne pas prolonger indéfiniment la présente séance.

Het woord is aan minister Lavens.

De heer Lavens, Minister van Landbouw en Middenstand. — Mijnheer de Voorzitter, ik zal niet aandringen om deze interpellatie vandaag te laten plaatshebben, maar ik moet eerlijkheidshalve zeggen dat ik morgen ingevolge andere verplichtingen niet aanwezig kan zijn in de Senaat. Ik zie ook weinig kans om hier volgende week aanwezig te zijn, omdat op het Europees niveau — waarover de heer Vanderpoorten thans zo graag spreekt — een bespreking begint die allicht tot woensdag of donderdag kan aanslepen. In ieder geval werd ons vanwege het voorzitterschap gevraagd om voor die bespreking de hele week voor te behouden. Ik kan derhalve geen enkele toezegging doen voor volgende week.

M. le Président. — La parole est à M. Neuray.

M. Neuray. — Je me rends bien compte de l'heure tardive, Monsieur le Président, mais le ministre est présent et il nous dit qu'il ne le sera pas la semaine prochaine. Les principaux intéressés par cette interpellation sont encore en séance.

Si l'interpellation ne pouvait pas avoir lieu cette semaine, ce serait assez grave. Elle est, en effet, liée à des poursuites intentées contre des agriculteurs. Dans le cadre de l'application de l'arrêté royal en question, un certain nombre de problèmes se posent.

Je ne puis évidemment obliger nos collègues à rester ce soir en séance. Le Sénat est maître de son ordre du jour. Toutefois, si je ne peux développer mon interpellation la semaine prochaine, je demande de pouvoir le faire demain. Si le ministre ne peut être présent, je me permettrai d'insister pour que le Sénat veuille m'entendre aujourd'hui.

M. le Président. — Puis-je vous faire observer, Monsieur Neuray, que lorsque des poursuites judiciaires sont entamées, il n'y a pas lieu de faire intervenir le pouvoir législatif?

M. Neuray. — Je le sais parfaitement, Monsieur le Président, mais...

M. le Président. — Il serait préférable d'attendre la décision judiciaire pour émettre des remarques éventuelles. La situation est quelque peu délicate.

M. Neuray. — Je me suis sans doute mal exprimé, Monsieur le Président.

Je ne veux certes pas faire intervenir le pouvoir législatif dans le judiciaire. Telle n'est pas mon intention. Je souhaiterais néanmoins que le gouvernement donne une explication. Cela relève bien du pouvoir de l'exécutif et je pense que nous avons le droit de la lui demander. C'était le but de mon interpellation.

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Lavens.

De heer Lavens, Minister van Landbouw en Middenstand. — Mijnheer de Voorzitter, ingevolge de verklaring die de heer Neuray daarjuist heeft afgelegd over één van de bedoelingen van zijn interpellatie, vraag ik met nadruk deze interpellatie uit te stellen tot latere datum. Zodoende zullen de zaken in het gerecht hun normaal verloop krijgen zonder dat het Parlement daarop enige invloed kan uitoefenen.

De Voorzitter. — Geen bezwaar?

Dan is hiertoe besluiten.

VOORSTELLEN VAN WET — PROPOSITIONS DE LOI

Indiening — Dépôt

De Voorzitter. — De volgende voorstellen van wet werden ingediend:

a) Door de heer Constant De Clercq, tot vaststelling van het jaarlijks krediet in de Rijksbegroting tot aanpassing van de voordelen, toegekend aan zekere categorieën van personen.

Les propositions de loi ci-après ont été déposées:

a) Par M. Constant De Clercq, portant obligation d'inscrire au budget de l'Etat un crédit annuel destiné à permettre l'adaptation des avantages accordés à certaines catégories de personnes.

b) Door de heer De Baere, betreffende de collectieve huisvesting voor bejaarden.

b) Par M. De Baere, relative aux logements collectifs pour personnes âgées.

c) Door de heer Vanderpoorten, houdende opschorting van de verhoging van de huurprijs der sociale woningen.

c) Par M. Vanderpoorten, portant suspension des augmentations de loyer des habitations sociales.

Deze voorstellen van wet zullen worden vertaald, gedrukt en rondgedeeld.

Ces propositions de loi seront traduites, imprimées et distribuées.

Er zal later over hun inoverwegingneming worden beslist.

Il sera statué ultérieurement sur leur prise en considération.

De Voorzitter. — Le Sénat se réunira demain à 15 heures.

De Senaat vergadert opnieuw morgen te 15 uur.

La séance est levée.

De vergadering is gesloten.

(La séance est levée à 19 h 25 m.)

(De vergadering wordt gesloten te 19 u. 25 m.)